

Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης
Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Του **Χρίστου Μοιρούλη** (Α.Μ. 04113)

Επιβλέπον καθηγητής : **Αναστάσιος Χατζής**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους βοήθησαν με την κάθε τρόπο για την ολοκλήρωση της.

Καταρχήν, τον επιβλέποντα καθηγητή , κύριο Αναστάσιο Χατζή, Καθηγητή του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης , για τη συμβολή και καθοδήγηση του στην ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

Τέλος, την οικογένεια, τους φίλους και συγγενείς που παρείχαν απλόχερα την στήριξη και κατανόησης καθ όλη τη διάρκεια συγγραφής της εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Γενικά

1.1 Εισαγωγή	6
1.2 Γενικά για την Ελεγκτική.....	7
1.3 Ιστορική αναφορά πάνω στην ελεγκτική.....	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Εσωτερικός έλεγχος των τραπεζών

2.1 Γενικά.....	9
2.2 Υπηρεσία του εσωτερικών ελεγκτών της τράπεζας.....	9
2.3 Πρώτες ενέργειες του ελεγκτή κατά την άφιξη του στο κατάστημα.....	14
2.4 Οργανωτική Δομή.....	14
2.5 Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ssm).....	16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Θεσμικό – Νομικό Πλαίσιο

3.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	19
3.2 Διεθνές πλαίσιο.....	19
3.2.1 Επιτροπή Βασιλείας.....	19
3.2.2 Ο νόμος του "Sarbanes– Oxley".....	22
3.3 Ελληνικό πλαίσιο.....	22
3.3.1 Πράξη Διοικητική Τράπεζας της Ελλάδος 2577/2006.....	22
3.3.2 Νόμος 3016/2002.....	23
3.3.3 Νόμος 3873/2010.....	23
3.3.4 Νόμος 4261/2014.....	23
3.4. Μελέτη περίπτωσης.....	24

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου Τραπεζών

4.1 Αρχές και κριτήρια ΣΕΕ τραπεζών σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006.....	26
4.2 Πυλώνες Συστημάτων.....	27
4.2.1 Η Μονάδα Ε.Ε.....	27
4.2.2 Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων.....	32
4.2.3 Η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης.....	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Διαδικασίες Ελέγχου Στον Τραπεζικό Τομέα

5.1 Έλεγχος των Ταμειακών Διαθέσιμων- Καταμετρήσεις Περιουσιακών Στοιχείων	
5.1.1. Γενικά.....	38
5.1.2 Περιουσιακά στοιχεία που υπάγονται στην κατηγορία των διαθέσιμων τη.....	38
5.1.3 Έλεγχος Ταμείου.....	38
5.1.3.1. Βιβλία ταμείου.....	39
5.1.3.2. Εσωτερικός έλεγχος των ταμειακών διαθέσιμων.....	40
5.1.3.3. Καταμέτρηση ταμείου	41
5.1.4. Έλεγχος των λογαριασμών με την Κεντρική Τρα. και με άλλες εσωτε. και εξωτε.....	43
5.2. Έλεγχος των Χορηγήσεων	
5.2.1. Γενικές διαδικασίες που έχουν εφαρμογή σε όλες τις κατηγορίες χορηγήσεων.....	44
5.2.1.1. Έλεγχος χορηγήσεων σε καθυστέρηση.....	50
5.3. Έλεγχος καταθέσεων	
5.3.1. Εσωτερικός έλεγχος καταθέσεων	53
5.3.2. Γενικές ελεγκτικές διαδικασίες για όλες τις κατηγορίες.....	54

5.3.2.1. Καταθέσεις όψεως.....	55
5.3.2.2. Καταθέσεις ταμειυτηρίου.....	57
5.3.2.3. Καταθέσεις επί προθεσμία.....	58
5.3.2.4. Δεσμευμένων.....	59
5.4. Έλεγχος μεσολαβητικών εργασιών	
5.4.1. Γενικά	59
5.4.2. Επιταγών και εντολών πληρωτέων	59
5.4.3. Πιστωτικών επιστολών	60
5.4.4. Συναλλαγματικών για είσπραξη	60
5.4.5. Εγγυητικών επιστολών.....	61
5.5. Εισαγωγών και Εξαγωγών	
5.5.1. Γενικές διαδικασίες.....	62
5.5.2. Εισαγωγές.....	63
5.5.2.1. Με ενέγγυες πιστώσεις	63
5.5.2.2. Έναντι φορτωτικών εγγραφών.....	64
5.5.2.3. Με προέμβασμα της αξίας των εισαγόμενων	65
5.5.3. Εξαγωγές.....	65
5.5.3.1. Με ενέγγυες πιστώσεις.....	65
5.5.3.2. Έναντι φορτωτικών εγγραφών.....	66
5.5.3.3. Με προεισαγωγή συναλλάγματος	67
5.6. Έλεγχος των τραπεζικών εργασιών σε συνάλλαγμα	
5.6.1. Αγοραπωλησία συναλλάγματος	67
5.6.2. Καταθέσεων σε συνάλλαγμα.....	67
5.6.3. Γενικές διαδικασίες καταθέσεων σε συνάλλαγμα.....	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	
6.1.Ο όμιλος τράπεζα Πειραιώς.....	69
6.2. Εταιρική Διακυβέρνηση.....	70
6.2.1.Ορισμός	70
6.2.2.Διοικητικό Συμβούλιο	70
6.2.3.Επιτροπή Ελέγχου	70
6.2.4.Η Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου.....	71
6.3.Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων.....	72
6.4.Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου.....	73
6.5.Κανονιστική Συμμόρφωση.....	74
6.6.Συμπέρασμα Μελέτης Περίπτωσης.....	76
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Γενικά

1.1. Εισαγωγή

Στις μέρες μας, ο τομέας της διοίκησης των επιχειρήσεων λόγω της αλματώδους επέκτασης σε τεράστιο όγκο, αποτελεί μια συνεχής πρόκληση. Κάθε επιχείρηση που σέβεται τον εαυτό της σε συνάρτηση με το μέγεθος της απαρτίζεται από ποικίλα τμήματα προκομμένου να φέρει εις πέρας την επίβλεψη των εργαζομένων στους διάφορους τομείς. Αυτό φαίνεται ακατόρθωτο χωρίς την εφαρμογή πρωτοποριακών μεθόδων διοίκησης αλλά και την χρήση της τεχνολογίας.

Ένα πιστωτικό ίδρυμα, αποτελεί μια πολύπλοκη με πολλές ιδιαιτερότητες και ιδιομορφίες επιχείρηση χάρις στην φύση της, το μέγεθος, τον τόπο αλλά και το αντικείμενο δράσης τους. Επομένως, ο κλάδος των τραπεζών χρίζει μιας διαφορετικής ανάγκης ως προς το λογιστική της κομμάτι και κατ επέκταση ελεγκτικό σε σύγκριση άλλου είδους επιχειρήσεων. Στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να επισημάνουμε την σημαντικότητα του ρόλου αλλά και την αποστολή της ελεγκτικής, στον τραπεζικό τομέα όχι μόνο λόγω του μεγέθους της αλλά και του τομέα δράσης.

Έτσι, ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι, η προβολή της σημαντικότητας του εσωτερικού ελέγχου στους τραπεζικούς οργανισμούς μέσα από την ανάλυση της δομής, του τρόπου λειτουργίας και απαιτήσεις των εποπτικών πλαισίων.

Η δομή έχει ως εξής. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια ομαλή εισαγωγή στην ελεγκτική μέσα από ορισμούς και μια σύντομη ιστορική αναφορά. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται πιο συγκεκριμένα ο εσωτερικός έλεγχος στον τραπεζικό τομέα μέσα από ορισμούς, τις υπηρεσίες, τις πρώτες ενέργειες ενός εσωτερικού ελεγκτή, τις διαδικασίες, τη νομοθετική διάσταση αλλά και τα αρχεία του ελεγκτή. Συνεχίζοντας στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το θεσμικό και νομικό πλαίσιο της διεξαγωγής ενός εσωτερικού ελέγχου. Περνώντας στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη αναφορά στα συστήματα του εσωτερικού ελέγχου μέσω του ορισμού αλλά και των βασικών πυλώνων τους. Στο πέμπτο κεφάλαιο, γίνεται εκτενής αναφορά στις διαδικασίες που πραγματοποιούνται κατά τον έλεγχο ενός τραπεζικού ιδρύματος. Έπειτα, στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το συμπέρασμα μέσα από την συγγραφή της παρούσας εργασίας. Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο υπάρχει η βιβλιογραφική αναφορά.

1.2. Γενικά

Σύμφωνα με το Αμερικανικό Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (AICPA), ο ορισμός του εσωτερικού έλεγχου αποδίδεται ως εξής, << εσωτερικό έλεγχο αποτελούν το σχέδιο οργάνωσης και όλες οι συντονισμένες προσπάθειες, μέθοδοι και μέτρα που υιοθετούνται εντός μιας επιχείρησης, για τη διαφύλαξη και προστασία των περιουσιακών της στοιχείων, τον έλεγχο της ακρίβειας και αξιοπιστίας των λογιστικών στοιχείων, την προώθηση της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας και την ενθάρρυνση της διατήρησης της προδιαγραμμένης επιχειρηματικής πολιτικής>>.

Ωστόσο, θα πρέπει να προσθέσουμε ότι ο εσωτερικός έλεγχος διακρίνεται σε δύο κατηγορίες, τον λογιστικό και τον διοικητικό. Επίσης, δεν αναφέρεται μόνο στις διαδικασίες και στα μέτρα που λαμβάνει μια επιχείρηση, αλλά περιλαμβάνει κάθε είδος τρόπου και μεθόδου εκχώρησης αρμοδιότητας που χρησιμοποιεί το ανώτατο Management, δικαιώματα και ευθηνές για λειτουργίες όπως είναι το Marketing, οι αγορές και οι διάφορες προμήθειες, οι τεχνικές υπηρεσίες και παραγωγή, ο έλεγχος αποθεμάτων, το τμήμα προσωπικού, οι οικονομικές υπηρεσίες κ.λπ. Ακόμα, ο εσωτερικός έλεγχος περιλαμβάνει επίσης, μέθοδος προετοιμασίας, επαλήθευσης και κατανομής των διαφόρων μορφών επίβλεψης πάνω στις τρέχουσες αναφορές και αναλύσεις, που επιτρέπουν στ ανώτατα διοικητικά στελέχη να διατηρούν τον έλεγχο στις διάφορες λειτουργίες και δραστηριότητες της επιχείρησης.

Επιπροσθέτως, πυρήνας του εσωτερικού περιέχει, την εφαρμογή προϋπολογιστικών μεθόδων, προτύπων παραγωγής, διάφορων μελετών και κινήσεων, επίβλεψης εργαστηρίων και διαφορών εκπαιδευτικών προγραμμάτων των υπαλλήλων (τεχνικών, διοικητικών, οικονομικών κ.λπ.).

1.3. Ιστορική αναδρομή

Μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των ελεγκτικών διαδικασιών φέρει απαντήσεις στους κανόνες και θεσμούς της ελεγκτικής επιστήμης, ως προς τον τρόπο οργάνωσης του ελεγκτικού επαγγέλματος και στις ελεγκτικές κατευθύνσεις.

Αρχικά, τα πρώτα σημάδια λογιστικών εγγραφών εμφανίζονται από την εποχή των προϊστορικών πολιτισμών, όπου γινόταν χωρίς τη χρήση αριθμών και γραμμάτων. Ωστόσο, με την εξέλιξη του εμπορίου κατά το πέρασμα των αιώνων κατέστησε απαραίτητη και την εξέλιξη της λογιστικής.

Στους πολιτισμούς της ανατολής γύρο στο 3000 π.Χ. Μπορεί να συναντήσει κανείς νόμους και λογιστικές- ελεγκτικές εκθέσεις, φυσικά σε διαφορετική μορφή σε σύγκριση με το σήμερα. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι Αθηναίοι είχαν θεσμοθετήσει και σώμα των Αναθεωρητών ελεγκτών (Εσωτερικοί Ελεγκτές) το οποίο απαρτιζόνταν από δέκα εφόρους όπου εκλέγονταν από το λαό,

και αποκαλούνταν "Εύθηνοι". Στόχος ήταν, σε συνεργασία με λογιστές να ελέγχουν τους λογαριασμούς διαχειρίσεων των αρχόντων όπου παραχωρούσαν από το αξίωμα τους. Επομένως, όλοι όσοι κατείχαν αξίωμα ανεξαρτήτως θέσης και επιρροής στο δήμος χρήμα ασκούσαν έλεγχο εις βάρος τους.

Στα τέλει του μεσαίωνα και αρχές της Αναγέννησης, στην Ιταλία, εκεί όπου γεννήθηκε η λογιστική συναντάμε σημάδια ενός μεθοδικότερου ελέγχου. Στα βιβλία να αναγράφονται σημειώσεις όπου υποδηλώνουν την συμφωνία μεταξύ βιβλίων και αρχείων μεταξύ προσώπων. Αντίστοιχα, ίδια διαδικασία ακλουθείτε και στην Αγγλία όπου εικόνα της οικονομικής κατάστασης αλλά και καταγραφής της την είχαν αναλάβει τρία άτομα όπου κατά τον έλεγχο θα πρέπει να συμφωνούν. Το 1581 μ.Χ. Στη Βενετία ιδρύεται η πρώτη ένωση ελεγκτών με τίτλο "Collegio dei Raxonati".

Μετά την αναγέννηση , στα τέλει του 17ου αιώνα έχουμε την ίδρυση του ελεγκτικού συνεδρίου του Παρισιού όπου ένας ελεγκτής ανέλαβε την επαλήθευση όλων των λογαριασμών. Ενώ τον 19ο αιώνα στην Αγγλία, έχουμε την εμφάνιση του πρώτου ορκωτού λογιστή .

Τέλος στην Ελλάδα τον 18ο αιώνα έχουμε την ίδρυση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπου δομήθηκε με βάση τις αρχές αυτές του Γαλλικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : Εσωτερικός έλεγχος των τραπεζών

2.1. Γενικά

Η αποτελεσματική άσκηση της νομισματικής πολιτικής, ο έλεγχος των ταμιακών αποθεμάτων των εμπορικών τραπεζών, η ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικών συστημάτων διαχείρισης των κινδύνων, η διασφάλιση της αξιοπιστίας και φερεγγυότητας του τραπεζικού συστήματος, αλλά και η προστασία των συμφερόντων κυρίως των καταθετών πελατών των τραπεζών επέβαλαν διαχρονικά την υιοθέτηση από τις κεντρικές τράπεζες ενός πλέγματος μηχανισμών εποπτείας των εμπορικών τραπεζών. Οι μηχανισμοί αυτοί, που στηρίζονται στη σύνταξη και αποστολή περιοδικών καταστάσεων και αναφορών από τις εμπορικές τράπεζες προς την Κεντρική τράπεζα, αλλά και στη διενέργεια τακτικών και εκτάκτων επιθεωρήσεων, είναι συναφείς προς την πιστή τήρηση των κανόνων που διέπουν την άσκηση των επιμέρους μέσων νομισματικής πολιτικής. Είναι γεγονός, ότι οι διαδικασίες αποκανονικοποίησης αλλά και επανακανονικοποίησης των επιμέρους τραπεζικών συστημάτων επέδρασαν καταλυτικά στο περιεχόμενο και στον τρόπο άσκησης της τραπεζικής εποπτείας και των ελέγχων που ασκούν οι κεντρικές τράπεζες.

2.2. . Υπηρεσία του εσωτερικών ελεγκτών της τράπεζας

Η Επιθεώρηση αποτελεί, συνήθως, ιδιαίτερη ανεξάρτητη Διεύθυνση, που υπάγεται απευθείας στη Διοίκηση της τράπεζας προς την οποία και αναφέρεται. Η Διεύθυνση Επιθεώρησης στελεχώνεται από ικανούς και έμπειρους υπαλλήλους με άρτια μόρφωση και τα απαραίτητα φυσικά χαρίσματα όπως ευθύτητα, παρατηρητικότητα, αντικειμενικότητα, κρίση. Τα στελέχη της Επιθεώρησης πρέπει να εξειδικεύονται στις επιμέρους τραπεζικές εργασίες, ώστε ο έλεγχός τους να είναι αποτελεσματικότερος. Οι εργασίες της Διεύθυνσης αυτής διέπονται από ειδικό κανονισμό και αναφέρονται στη διενέργεια πλήρους διαχειριστικού, λογιστικού και διοικητικού ελέγχου της δραστηριότητας των καταστημάτων της τράπεζας. Περιβάλλεται, δηλαδή, η Επιθεώρηση, ευρύτατες ελεγκτικές αρμοδιότητες στις οποίες περιλαμβάνεται και η έκφραση γνώμης για τη σκοπιμότητα των πράξεων ή παραλείψεων των καταστημάτων της τράπεζας. Για να σχηματίσει ο αναγνώστης μια εικόνα της έκτασης των αρμοδιοτήτων και ευθυνών, των αντικειμένων ελέγχου και εκθέσεων της Επιθεώρησης της τράπεζας, προβάλλουμε τα σχετικά άρθρα από τον Κανονισμό της Διεύθυνσης Επιθεώρησης μιας τράπεζας;

Άρθο Α.

Αντικείμενα έρευνας, ελέγχου και μελέτης είναι:

1. Η ασφάλεια, ρευστότητα και απόδοση των τοποθετήσεων των καταστημάτων που επιθεωρούνται και η εξέλιξη αυτών, καθώς και η δυνατότητα. Επωφελοώς περαιτέρω ανάπτυξής τους.

2. Η εξέλιξη των καταθέσεων των καταστημάτων που επιθεωρούνται. Η δραστηριότητα της Διεύθυνσης και των υπαλλήλων του καταστήματος για προσέλκυση αποταμιεύσεων, σύμφωνα με τις γενικές ή ειδικές οδηγίες της Διοίκησης.
3. Η μορφή, η έκταση και οι μέθοδοι ανταγωνισμού. Η δραστηριότητα των καταστημάτων για την αντιμετώπισή του. Στα συμπεράσματα σχετικής έρευνας πρέπει να υποδεικνύονται τα ληφθέντα μέτρα και να υποβάλλονται προτάσεις στη Διοίκηση, για την παροχή ενδεχόμενων ευχερειών με σκοπό τη θετική και αποτελεσματική αντιμετώπιση του ανταγωνισμού.
4. Η έρευνα της οικονομικής κατάστασης και σύνθεσης των περιφερειών των επιθεωρούμενων καταστημάτων του εδάφους που υπάρχει για τραπεζική μεσολάβηση και εισήγηση ενδεχομένως για δυνατότητα ίδρυσης μονάδων ή ανταποκρίσεων της τράπεζας, ή αντίθετα κατάργησης καταστημάτων που υπάρχουν.
5. Η επάρκεια του προσωπικού. Η απόδοσή του σε σχέση με τη βαθμολογική του σύνθεση. Η ορθολογική χρησιμοποίηση και πλήρης αξιοποίηση αυτού. Η υπόδειξη μεταβολών που τυχόν ενδείκνυνται. Ο ενδεδειγμένος έλεγχος της προσπάθειας που καταβάλλεται στα καταστήματα για υπηρεσιακή κατάρτιση των νεοπροσλαμβανόμενων υπαλλήλων, η επισήμανση των παραλείψεων και ο καταλογισμός των ευθυνών.
6. Η επάρκεια, από άποψη χώρων και προβολής της τράπεζας, της εγκατάστασης των Καταστημάτων. Η διενεργούμενη εκμετάλλευση, διαχείριση και συντήρηση των κτημάτων της τράπεζας.

Άρθρο Β.

Όσον αφορά τους παράγοντες ασφάλειας, ρευστότητας και απόδοσης των τοποθετήσεων των Καταστημάτων, ερευνούνται ειδικότερα και τα ακόλουθα θέματα:

- i. Η οικονομική κατάσταση των πιστούχων και ιδιαίτερα των σοβαρότερων απ. αυτούς και η προοπτική εξέλιξης των εργασιών τους, σαν καθοριστικοί παράγοντες ομαλής ρευστοποίησης των χορηγήσεων.
- ii. Η ύπαρξη ενήμερων δελτίων πληροφοριών που να εμφανίζουν την πραγματική θέση των πιστούχων.
- iii. Η πληρότητα και ενημερότητα των πιστωτικών καταλόγων. Η διαφυγή επιθυμητών πελατών. Αν, με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν κατά τη διενέργεια της Επιθεώρησης, οι πιστώσεις, που καθορίζονται με τους πιστωτικούς καταλόγους ή με ειδικές εγκρίσεις, ανταποκρίνονται προς την οικονομική επιφάνεια και επιχειρηματική δραστηριότητα των πιστούχων.
- iv. Η διενέργεια των χορηγήσεων στα εγκριμένα κατά πελάτη όρια και με τους εγκριμένους όρους και προϋποθέσεις, ιδιαίτερα δε η ύπαρξη των

καθορισμένων κάθε φύσης ασφαλειών και των απ' αυτές περιθωρίων, η τήρηση των νόμιμων διατυπώσεων προς σύστασή τους, η ύπαρξη εκτιμήσεων των ακινήτων για υποθήκη ή των σε ενέχυρο εμπορευμάτων και αξιών, η ύπαρξη πυρασφαλειών.

- v. Η ποσοτική επαλήθευση στις περιπτώσεις που η ποσοτική επαλήθευση είναι ανέφικτη, το ανέφικτο πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς, ο ποιοτικός έλεγχος και η διαπίστωση ασφαλούς φύλαξης των εμπορευμάτων σε ενέχυρο. Η διενέργεια από τα καταστήματα, για το σκοπό που προαναφέρθηκε, ελέγχου των ενέχυρων της τράπεζας.
- vi. Ο ποιοτικός, σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης, έλεγχος των γραμματίων ή συναλλαγματικών, που προεξοφλούνται ή δίνονται για ενέχυρο ή εγγύηση, και η τυχόν συγκέντρωση σοβαρών κινδύνων από ορισμένους εκδότες γραμματίων ή συναλλαγματικών. Ανάλογος έλεγχος συγκέντρωσης κινδύνων από τριτεγγυήσεις.
- vii. Η ανάθεση στα Καταστήματα και των εργασιών των πελατών τους που δε χρηματοδοτούνται απ' αυτά.
- viii. Η έρευνα της Θέσης των ασφαλών ή επισφαλών απαιτήσεων που βρίσκονται σε οριστική καθυστέρηση και αν ακόμα οι τελευταίες έχουν αποσβεσθεί, το ύψος αυτών σε σχέση με το σύνολο των τοποθετήσεων των Καταστημάτων, ο τρόπος και ο προβλεπόμενος χρόνος ρευστοποίησης τους, οι λόγοι στους οποίους αποδίδεται η δημιουργία των καθυστερήσεων και μάλιστα ο καταλογισμός ευθυνών. Ιδιαίτερα ερευνάται ο έγκαιρος έλεγχος που γίνεται από τα Καταστήματα για τη φερεγγυότητα όλων όσων ενέχονται για καθεμιά σε καθυστέρηση χορήγηση και η έγκαιρη επίσης λήψη των ενδεδειγμένων ασφαλιστικών και εξώδικων ή ένδικων μέτρων, για την ταχύτερη εξασφάλισή τους και είσπραξη. Στο πόρισμα της Επιθεώρησης σημειώνονται οι παραλείψεις που διαπιστώθηκαν σχετικά με τα θέματα αυτά, καταλογίζονται οι ευθύνες και υποδεικνύονται τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.
- ix. Οι επιθεωρητές, εφόσον κρίνουν ότι διαφαίνονται κίνδυνοι από υφιστάμενες χορηγήσεις, διατάσσουν τη λήψη πρόσθετων εξασφαλίσεων και γενικά κάθε μέτρου για αποτροπή διαφαινόμενων ζημιών της τράπεζας, αναφέροντας αμέσως στη Διεύθυνση της Επιθεώρησης.

Άρθρο Γ

Αντικείμενο εμπειριστατωμένου ελέγχου είναι ακόμα:

- I. Η επαλήθευση με λεπτομερή καταμέτρηση των Ταμείων χρηματικού, ενσήμων ΙΚΑ και Νομικών Προσώπων και τίτλων σε ενέχυρο, εγγύηση ή για φύλαξη.

- II. Η διαπίστωση της ύπαρξης των τίτλων όλων των δανείων που έχουν χορηγηθεί (συμβάσεων, γραμματίων, συναλλαγματικών) και συμβάσεων εγγυητικών επιστολών και της ασφαλούς φύλαξης αυτών, σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης.
- III. Η επαλήθευση των υπολοίπων όλων των γενικών λογαριασμών ενεργητικού και παθητικού του Λογιστικού των Καταστημάτων.
- IV. Η ασφάλεια των Καταστημάτων. Η εμφάνιση των γραφείων αυτών. Η συντήρηση των επίπλων, μηχανικών μέσων και σκευών. Η διαχείριση του υλικού. Η τάξη και ενημερότητα του Αρχείου των Καταστημάτων.
- V. Η ασφάλις, σύμφωνα με τις εντολές της Διοίκησης και φύλαξη των: χαρτοφυλακίων αξιών σε ενέχυρο, εγγύηση ή προς είσπραξη, βιβλίων χορηγήσεων και καταθέσεων, υποδειγμάτων υπογραφών πελατών, εγκυκλίων ή ειδικών διαταγών της Διοίκησης και εντύπων αξίας (επιταγών, εντολών, εγγυητικών επιστολών κλπ.).
- VI. Η έγκαιρη προσέλευση και αποχώρηση του προσωπικού των Καταστημάτων στις καθορισμένες ώρες.
- VII. Η κανονική σύνταξη, χαρτοσήμανση και υπογραφή των κάθε φύσης συμβάσεων και δικαιογράφων, καθώς και των δικαιολογητικών των ταμιακών δοσοληψιών.
- VIII. Η τήρηση των κανονικών βιβλίων στα εγκριμένα υποδείγματα και η χρήση από τις υπηρεσίες των Καταστημάτων των εγκριμένων υποδειγμάτων.
- IX. Η εφαρμογή των κανονισμών, εγκυκλίων και ειδικών διαταγών που βρίσκονται σε ισχύ.
- X. Η εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών των Καταστημάτων σε συνδυασμό με την άρτια διεξαγωγή των εργασιών και πρόθυμη και γρήγορη εξυπηρέτηση της πελατείας. Η εν γένει τάξη και ενημερότητα των Λογιστηρίων των Καταστημάτων.
- XI. Η μελέτη της τεχνικής της λειτουργίας και διεξαγωγής των εργασιών και η εισήγηση για τυχόν βελτιώσεις που ενδείκνυνται να γίνουν.

Άρθρο Δ.

Τα αντικείμενα έρευνας και ελέγχου που αναφέρονται στα προηγούμενα άρθρα σημειώνονται ενδεικτικά. Πέραν αυτών οι επιθεωρητές υποχρεούνται να επιληφθούν και κάθε άλλου ειδικού ή γενικού θέματος, που κατά την κρίση τους πρέπει να ερευνηθεί, για την πληρέστερη κατατόπιση της Διοίκησης.

Άρθρο Ε.

1. Για τα θέματα που αναφέρονται στα άρθρα α-δ του κανονισμού αυτού συντάσσονται από τον Επιθεωρητή επί τόπου:

(α) Δελτία κινδύνων για τις ενήμερες χορηγήσεις που

(β) Φύλλα παρακολούθησης για καθεμιά χορήγηση που βρίσκεται σε οριστική καθυστέρηση.

(γ) Έκθεση του Επιθεωρητή, με συμπλήρωση των ειδικών εντύπων, η οποία περιλαμβάνει τα πορίσματα της Επιθεώρησης και τα ληφθέντα, κατά την κρίση της μέτρα.

2. Στα παραπάνω δελτία και φύλλα και στην έκθεση του Επιθεωρητή οι διευθυντές των Καταστημάτων που επιθεωρούνται υποχρεούνται να απαντούν πριν από την αποχώρηση της Επιθεώρησης.

3. Τυχόν ανταπάντηση του Επιθεωρητή στις απαντήσεις των Καταστημάτων τερματίζει το διάλογο. Έτσι, περαιτέρω προβολή από τα Καταστήματα των απαντήσεών τους για τις οποίες η ανταπάντηση του Επιθεωρητή των απόψεων και στοιχείων ή άλλων απόψεων και στοιχείων διαφόρων από εκείνα των απαντήσεών τους, είναι κατ' αρχήν απαράδεκτη και για έλεγχο.

4. Αντίγραφα των παραπάνω στη παραγράφων.

5. Δεν παραδίδονται στα Καταστήματα που επιθεωρούνται αντίγραφα φύλλων ειδικών παρατηρήσεων, εφόσον, κατά τη γνώμη του Επιθεωρητή δεν κρίνεται σκόπιμη η παράδοσή τους.

6. Σε ιδιαίτερο κεφάλαιο της παραπάνω έκθεσης του Επιθεωρητή διατυπώνονται κρίσεις για την πληρότητα της νομικής εξυπηρέτησης όλων χωρίς εξαιρέσεις Καταστημάτων που επιθεωρούνται και απόψεις για τα τυχόν μέτρα που πρέπει να ληφθούν.

Άρθρο ΣΤ.

Μετά το πέρας της επιθεώρησης καλούνται όσοι από το προσωπικό επιθυμούν να υποβάλουν παράπονα, αιτήματα ή απόψεις επί προσωπικών ή υπηρεσιακών θεμάτων, οι δε σχετικές ακροάσεις γίνονται κατ' ιδίαν, αν οι υπάλληλοι που το ζητούν επιθυμούν να μεταδοθεί εμπιστευτικά στον Επιθεωρητή το περιεχόμενο της ακρόασης. Τα σύμφωνα με τα παραπάνω αιτήματα ή επιλύονται επιτόπου από τους επιθεωρητές ή θέτονται απ' αυτούς υπόψη της Διοίκησης μετά της γνώμης τους, εφόσον συντρέχει περίπτωση.

Άρθρο Ζ.

Μετά το πέρας της επιθεώρησης, οι Επιθεωρητές συντάσσουν ιδιαίτερη έκθεση με τις κρίσεις τους για την ικανότητα, τα προσόντα και τα αποτελέσματα της διαχείρισης

της δραστηριότητας των Διευθυντών και υποδιευθυντών των Καταστημάτων, καθώς και φύλλα ποιότητας για το υπόλοιπο προσωπικό των Καταστημάτων.

Άρθρο Η.

Εκτός από τις τακτικές επιθεωρήσεις, ο Γενικός Επιθεωρητής παραγγέλλει, όσο το κρίνει σκόπιμο. Αιφνιδιαστικές ειδικές έρευνες σε Καταστήματα, είτε για έλεγχο μεμονωμένων αντικειμένων ή μεμονωμένων κλάδων εργασιών είτε οποιουδήποτε ειδικά καθοριζόμενου αντικειμένου.

Άρθρο Θ.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις για τις οποίες η διάταξη του άρθρου (β), αποκλείεται ανάμιξη του Επιθεωρητή στη διενέργεια των χορηγήσεων και στη διαχείριση των εργασιών των Καταστημάτων, η ευθύνη των οποίων ανήκει αποκλειστικά στους διευθυντές τους.

2.3. Πρώτες ενέργειες του ελεγκτή κατά την άφιξη του στο κατάστημα.

Ο ελεγκτής πρέπει να μεταβεί στο Κατάστημα απροειδοποίητα, κυρίως για να διενεργήσει αιφνιδιαστικές καταμετρήσεις στα ταμεία του Καταστήματος και στα άλλα περιουσιακά στοιχεία που είναι δυνατό ν' αποτελέσουν αντικείμενα υπεξαίρεσεων, κλοπών και γενικά καταχρήσεων. Ο ελεγκτής οφείλει να παίρνει κάθε αναγκαίο, κατά την κρίση του, μέτρο που στοχεύει στη διατήρηση του στοιχείου του αιφνιδιασμού, σε βαθμό που να εξασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και η ομαλότητα του ελέγχου που στη συνέχεια θα διεξαγάγει. Έτσι, πρώτο μέλημα του ελεγκτή πρέπει να είναι η παραλαβή του Ταμείου από το Διευθυντή του Καταστήματος και η, κατά το δυνατό, άμεση καταμέτρηση των ταμείων: χρηματικού, ξένων τραπεζογραμματίων, ενσήμων, συναλλαγματικών, τίτλων, καθώς και των ταξιδιωτικών επιταγών. Αν ο ελεγκτής δεν μπορεί να διενεργήσει άμεση καταμέτρηση στο χρηματικό (μετρητά), πρέπει να παραλάβει από το Διευθυντή του Καταστήματος το κλειδί του Ταμείου Παράλληλα, πρέπει να παραλάβει και να ασφαλίσει τη συμφωνία ταμείου και τα δικαιολογητικά της ημέρας του ελέγχου. Ο ελεγκτής πρέπει, επίσης, να πάρει τα κλειδιά όλων των αποθηκών, στις οποίες βρίσκονται αποθηκευμένα εμπορεύματα σε ενέχυρο, και να προβεί όσο γίνεται συντομότερα, στην ποσοτική καταμέτρηση και τον ποιοτικό έλεγχο αυτών. Άρα συμπεραίνουμε ότι, στόχος και κύριο μέλημα του ελεγκτή να ξεκινήσει την καταγραφή των στοιχείων με όσο τον δυνατόν μικρότερη πιθανότητα "νόθευσης".

2.4 Οργανωτική Δομή

Για τη διασφάλιση αποτελεσματικής οργανωτικής δομής και επάρκειας του ΣΕΕ απαιτείται για κάθε δραστηριότητα αναλυτική περιγραφή και σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων και ορίων ευθύνης κάθε εμπλεκόμενης υπηρεσιακής μονάδας και Επιτροπής, καθώς και αντίστοιχες διαδικασίες εξουσιοδότησης.

Ειδικότερα απαιτείται:

- Η αναλυτική καταγραφή των διαδικασιών διεξαγωγής κάθε εργασίας, που κοινοποιείται στο αρμόδιο για την εκτέλεση και τον έλεγχό της προσωπικό.
- Η ενσωμάτωση σε όλους τους κανονισμούς διεξαγωγής των εργασιών του πιστωτικού ιδρύματος, κατάλληλων μηχανισμών ελέγχου που θα διασφαλίζουν ότι όλες οι συναλλαγές είναι έγκυρες και νόμιμες, έχουν εκτελεστεί σύμφωνα με όλους τους κανόνες λειτουργίας της κάθε υπηρεσιακής μονάδας, έχουν αξιολογηθεί ως προς τους κινδύνους που ενέχουν, έχουν διεκπεραιωθεί από κατάλληλα εξουσιοδοτημένα και άμεσα εντοπιζόμενα άτομα, έχουν καταχωρηθεί στα προβλεπόμενα για κάθε περίπτωση αρχεία και έχουν ενταχθεί στο σύστημα διοικητικής πληροφόρησης.
- Η πρόβλεψη για άμεση ή έμμεση εμπλοκή δύο τουλάχιστον λειτουργών του πιστωτικού ιδρύματος σε κάθε δραστηριότητα ή ελεγκτική λειτουργία (four eyes principle) μέχρι την ολοκλήρωσή της. Το πιστωτικό ίδρυμα, αξιολογώντας το επίπεδο των κινδύνων, μπορεί κατ' εξαίρεση από τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου να προβλέπει απλοποιημένες καταγεγραμμένες διαδικασίες για ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών, με καθορισμό συγκεκριμένου ορίου συναλλαγών ή και άλλων ποιοτικών χαρακτηριστικών.
- Η συμβουλευτική (τουλάχιστον) συμμετοχή των Μονάδων Εσωτερικής Επιθεώρησης, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και διαδικασιών σε θέματα που αφορούν στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων, καθώς και για την εκτίμηση του λειτουργικού κινδύνου που μπορεί να προκύψει, σε περιπτώσεις σημαντικών αλλαγών (συγχωνεύσεις, εξαγορές κλπ), προκειμένου να ενσωματωθούν οι κατάλληλοι ελεγκτικοί μηχανισμοί, οι μηχανισμοί διαχείρισης κινδύνων και να διασφαλισθεί η συμβατότητα με τους ισχύοντες κανόνες.

2.5. Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (ssm)

2.5.1. Γενικά

Η έναρξη λειτουργίας του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (Single Supervisory Mechanism, SSM) στις 4 Νοεμβρίου 2014 αποτέλεσε την απαρχή μιας νέας εποχής για το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα, καθώς η εποπτεία των σημαντικών πιστωτικών ιδρυμάτων ανατέθηκε σε μια υπερεθνική αρχή, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Ακόμη, αποτελεί ένα νέο θεσμικό μόρφωμα στο πλαίσιο λειτουργίας του οποίου η ΕΚΤ ανέλαβε την άμεση προληπτική εποπτεία των 123 μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων (καθώς και των 1.104 θυγατρικών τους) που εδρεύουν σε κράτη-μέλη της ευρωζώνης, ενώ τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας που οφείλουν να εκπληρώνουν τα πιστωτικά ιδρύματα (CRR), η άμεση προληπτική εποπτεία των υπολοίπων (περίπου 3.500) πιστωτικών ιδρυμάτων συνεχίζει να ασκείται από τις εθνικές εποπτικές αρχές (δηλαδή στη χώρα μας από την Τράπεζα της Ελλάδος), υπό τις κατευθυντήριες γραμμές και τις οδηγίες της ΕΚΤ. Στην άμεση εποπτεία της ΕΚΤ υπάγονται και τα τέσσερα (4) ελληνικά σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα.

2.5.2 Κράτη-μέλη που συμμετέχουν στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό

Στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό συμμετέχουν υποχρεωτικά τα 19 κράτη-μέλη της ευρωζώνης, ενώ τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ΕΕ μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να συμμετέχουν στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό μέσω της καθιέρωσης «στενής συνεργασίας» των εθνικών εποπτικών αρχών τους με την ΕΚΤ.

Ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός περιλαμβάνει την ΕΚΤ και τις εθνικές εποπτικές αρχές των συμμετεχόντων στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό κρατών-μελών («συμμετέχοντα κράτη-μέλη»), οι οποίες είναι κεντρικές τράπεζες ή ανεξάρτητες διοικητικές αρχές (σε ορισμένα κράτη-μέλη έχουν ανατεθεί εποπτικά καθήκοντα και σε ανεξάρτητη διοικητική αρχή και στην κεντρική τράπεζα).

2.5.3. Πεδίο εφαρμογής του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού

Στο πλαίσιο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού, οι εποπτευόμενες οντότητες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες:

- A. Τις σημαντικές, οι οποίες εποπτεύονται από την ΕΚΤ,
- B. Τις λιγότερο σημαντικές, οι οποίες εποπτεύονται από τις εθνικές εποπτικές αρχές.

Κριτήρια διαχωρισμού, προβλέπονται στον Κανονισμό 1024/2013 (SSM Regulation) και εξειδικεύονται με τον Κανονισμό 468/2014 για το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών εποπτικών αρχών (SSM Framework Regulation).

2.5.4. Κριτήρια προσδιορισμού της σημασίας των εποπτευόμενων οντοτήτων

2.5.4.1 Μέγεθος

Μια εποπτευόμενη οντότητα χαρακτηρίζεται ως σημαντική, εάν η αξία των στοιχείων του ενεργητικού υπερβαίνει τα 30 δισ. ευρώ. Στην περίπτωση των τραπεζικών ομίλων για τον υπολογισμό του ενεργητικού λαμβάνονται υπόψη όλες οι επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται στην εποπτική ενοποίηση, περιλαμβανομένων των θυγατρικών και των υποκαταστημάτων σε μη συμμετέχοντα κράτη-μέλη και σε τρίτες χώρες.

2.5.4.2 Σημασία για την οικονομία της Ένωσης ή ενός συμμετέχοντος κράτους-μέλους

Μία εποπτευόμενη οντότητα ή ένας τραπεζικός όμιλος θεωρείται σημαντική/σημαντικός, εάν το ενεργητικό της εποπτευόμενης οντότητας ή της εγκατεστημένης σε συμμετέχον κράτος-μέλος μητρικής επιχείρησης του τραπεζικού ομίλου, ανέρχεται τουλάχιστον:

1. σε 5 δισ. ευρώ, και
2. στο 20% του ΑΕΠ του συμμετέχοντος κράτους-μέλους στο οποίο εδρεύει.

2.5.4.3 Υποβολή αιτήματος ή λήψη άμεσης δημόσιας χρηματοπιστωτικής στήριξης από τον ESM

Μία εποπτευόμενη οντότητα χαρακτηρίζεται σημαντική από την ημερομηνία από την οποία το συμμετέχον κράτος-μέλος στο οποίο εδρεύει υποβάλει αίτημα στο Διοικητικό Συμβούλιο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) για τη λήψη άμεσης δημόσιας χρηματοπιστωτικής στήριξης δυνάμει του άρθρου 19 του Καταστατικού του ESM, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

2.5.4.4. Διασυνοριακές δραστηριότητες

Ένας τραπεζικός όμιλος χαρακτηρίζεται σημαντικός, εφόσον η μητρική επιχείρηση έχει συστήσει θυγατρικά πιστωτικά ιδρύματα σε περισσότερα του ενός συμμετέχοντα κράτη-μέλη και πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- a. Το ενεργητικό του ομίλου υπερβαίνει τα 5 δισ. ευρώ
- b. Η αξία των διασυνοριακών στοιχείων του ενεργητικού υπερβαίνει το 20% της αξίας του συνολικού του ενεργητικού,
- c. Η αξία των διασυνοριακών του υποχρεώσεων υπερβαίνει το 20% της αξίας των συνολικών του υποχρεώσεων

2.5.4.5 Τα τρία (3) μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα ή τραπεζικοί όμιλοι σε ένα κράτος-μέλος

Σε κάθε περίπτωση ένα πιστωτικό ίδρυμα ή ένας τραπεζικός όμιλος χαρακτηρίζεται σημαντικός/σημαντικός, εφόσον συγκαταλέγεται βάσει ενεργητικού μεταξύ των τριών (3) μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων ή τραπεζικών ομίλων ενός συμμετέχοντος κράτους-μέλους.

Επισημαίνεται ότι η ΕΚΤ μπορεί ανά πάσα στιγμή, είτε ίδια πρωτοβουλία είτε μετά από πρόταση της οικείας εθνικής εποπτικής αρχής, να αναλάβει, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, την εποπτεία μιας εποπτευόμενης οντότητας που έχει χαρακτηριστεί βάσει των

προβλεπόμενων κριτηρίων ως λιγότερο σημαντική. Επίσης, η ΕΚΤ μπορεί να αναθέσει στην οικεία εθνική εποπτική αρχή την εποπτεία μιας εποπτευόμενης οντότητας, παρά την ικανοποίηση των κριτηρίων χαρακτηρισμού της ως σημαντικής, εφόσον συντρέχουν ειδικές περιστάσεις.

2.5.4.6 Κριτήρια προσδιορισμού της σημασίας των θυγατρικών πιστωτικών ιδρυμάτων των τραπεζικών ομίλων

Αναφορικά με την εποπτεία των τραπεζικών ομίλων των οποίων η μητρική επιχείρηση εδρεύει σε συμμετέχον κράτος-μέλος, η ΕΚΤ είναι αρμόδια για την εποπτεία όλων των εγκατεστημένων σε συμμετέχοντα κράτη-μέλη θυγατρικών εποπτευόμενων οντοτήτων ενός τραπεζικού ομίλου, εφόσον στον υψηλότερο βαθμό ενοποίησης πληρούται οποιοδήποτε από τα προαναφερθέντα κριτήρια σχετικά με:

το μέγεθος

τη σημασία για την οικονομία της Ένωσης ή ενός συμμετέχοντος κράτους-μέλους, και τις διασυννοριακές δραστηριότητες.

Επίσης, η ΕΚΤ εποπτεύει άμεσα οποιοδήποτε εγκατεστημένο σε συμμετέχον κράτος-μέλος θυγατρικό πιστωτικό ίδρυμα ενός τραπεζικού ομίλου, εφόσον το πιστωτικό ίδρυμα σε ατομική βάση:

έχει υποβάλει αίτημα ή έχει λάβει άμεση δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη από τον ESM, ή

είναι ένα από τις τρία (3) μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα του κράτους-μέλους στο οποίο εδρεύει.

2.5.5. Όργανα του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού

Διοικητικό Συμβούλιο: πρόκειται για το βασικό όργανο λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ.

Εποπτικό Συμβούλιο: πρόκειται για ένα εσωτερικό όργανο της ΕΚΤ που είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό και την εκτέλεση των εποπτικών καθηκόντων που της έχουν ανατεθεί.

Επιτροπή μεσολάβησης: η άσκηση των εποπτικών καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ πρέπει να γίνεται με την επιφύλαξη των καθηκόντων της που αφορούν τη νομισματική πολιτική.

Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται ή το οποίο αφορά άμεσα και ατομικά Απόφαση που έχει λάβει η ΕΚΤ στο πλαίσιο άσκησης των εποπτικών της καθηκόντων μπορεί να ζητήσει την επανεξέτασή της

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : Θεσμικό – Νομικό Πλαίσιο

3.1.Εισαγωγή

Σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει παρατηρηθεί αυξημένη ρυθμιστική παρέμβαση όσον αφορά τον εσωτερικό έλεγχο, την τραπεζική εποπτεία και την εταιρική διακυβέρνηση, κάτι που προκάλεσε δραστικές αλλαγές στον οργανωτικό μηχανισμό του εσωτερικού ελέγχου των τραπεζικών ιδρυμάτων. Ακόμα, τα τραπεζικά ιδρύματα είναι αυτά που τραβούν την προσοχή των εποπτικών ελέγχων σε σύγκριση άλλους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς. Κύριος λόγος είναι ότι οι τράπεζες αποτελούν τον κορμό της οικονομίας και οτιδήποτε μπορεί να επηρεάσει την ισορροπία του βάλει ταυτόχρονα και την ομαλή λειτουργία του κάθε κράτους και όχι μόνο.

3.2.Διεθνές Πλαίσιο

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι μία από τις βασικότερες συνθήκες που αφορά την διεθνή τραπεζική είναι αυτή της "Βασιλεία". Ποιό συγκεκριμένα ο κανονισμός "Βασιλεία 2" (2006) έχει ισχύ σε όλο τον κόσμο και αποσκοπεί στην ουσιώδη διαχείριση του ρίσκου για τον τραπεζικό τομέα. Με βάση αυτό τον κανονισμό οι τράπεζες υποχρεούνται να παρακολουθούν, να εμφανίζουν και μετριάζουν τις πιθανότητες ρίσκου. Σύμφωνα με δημοσίευση της Επιτροπής της Βασιλείας τον Οκτωβρίου 2010 με θέμα την ενίσχυση της εταιρικής διακυβέρνησης. Έτσι μετέπειτα έχουμε την "Βασιλεία 3" προκομμένου να ενισχύσει την σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. Να σημειώσουμε ότι οι νέες διατάξεις τεθήκαν σε ισχύει από τις αρχές του 2013. η δεύτερη συνθήκη της "Βασιλείας ήρθε σε συνέχεια ενός νομοθετήματος των ΗΠΑ, όπου προσδιορίζονταν οι διαδικασίες . Πρόκειται για το Sarbanes – Oxley Act (SOX). Θα μπορούσαμε να πούμε ότι και στα δύο συστήματα συναντάμε την οπτική πως η συμμόρφωση προς τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ) αλλά και στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) καθιστά την απαραίτητη πρόβλεψη επαρκούς κεφαλαιακής διάρθρωσης για την αντιμετώπιση τόσο του πιστωτικού όσο και του λειτουργικού κινδύνου.

3.2.1. Επιτροπή της Βασιλείας

Η Επιτροπή της Βασιλείας αποτελεί ένα πλαίσιο ρυθμιστικών κανόνων που περιλαμβάνουν τις λεπτομέρειες επίβλεψης των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων. Από την ίδρυση της (1974) μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί τρεις σημαντικές συμφωνίες (Βασιλεία 1, 2, 3) . Μέλη της επιτροπής αυτής είναι οι εκπρόσωπο των κεντρικών τραπεζών τω κρατών μελών G 10 αλλά και την Ελβετία, το Λουξεμβούργο και την Ισπανία.

Στόχος της είναι η τυποποίηση της συμπεριφοράς των τραπεζών σε διεθνές επίπεδο. Οπότε θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι κανόνες και οι σχετικές οδηγίες αποτελούν συμβουλές και όχι νομικά δεσμευτικές αποφάσεις καθώς δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι δεν είναι εποπτική

αρχή και δεν έχει αρμοδιότητα να ασκεί έλεγχο. Αντιθέτως αποστολή της είναι η δημιουργία προτύπων και κατευθυντήριων αρχών για την δημιουργία μεθόδων πρακτικής.

Άλλωστε, η επιτροπή Βασιλείας ξεκίνησε ως forum για ανταλλαγή ιδεών για την εξασφάλιση της σταθερότητας. Παρόλα αυτά σε βάθος χρόνου όλο και περισσότεροι την εμπιστεύονται και την συμβουλεύονται αλλά χωρίς να έχει αλλάξει ουσιαστικά η ίδια την βασική της ιδέα. Η ιδέα αυτή βασίζεται σε τέσσερις κεντρικούς άξονες.

A, Εξασφάλιση συνθηκών ανταγωνιστικής ισότητας.

B. Διαμόρφωση ισοδύναμων καθεστώτων προκομμένου να εφαρμοστεί ορθά η προληπτική εποπτεία διεθνών τραπεζών και επενδυτικών επιχειρήσεων.

Γ. Δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει την εποπτεία.

Δ. Προώθηση τη ιδέας εφαρμογής σε διεθνές επίπεδο.

Βασιλεία 1

Στα τέλη της δεκαετίας του ογδόντα, τότε που το πιστωτικό σύστημα και τα χρηματοοικονομικά εργαλεία γνώρισαν μεγάλη άνθηση συντάχθηκε και το πρώτο σύμφωνο Βασιλείας. Ως άμεσο σκοπό θα μπορούσαμε να πούμε ότι απεικονίζει ακριβώς τον σκοπό της ίδρυσης της επιτροπής. Ποιο συγκεκριμένα, επικεντρώνεται στον πιστωτικό κίνδυνο. Δηλαδή στην ελάχιστη κεφαλαιακή επάρκεια.

Βασιλεία 2

Με ημερομηνία σύνταξης το 2006 και κεντρικό αντικείμενο τη στοιχειοθέτηση ενός πλέγματος προτάσεων σχετικά με τον κανονισμό λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Σκοπός ήταν η δημιουργία ενός διεθνούς προτύπου ελέγχου όπου θα θωράκιζε τα ιδρύματα από ενδεχόμενου κινδύνους έτσι ώστε να αποφευχθούν τυχών στρεβλώσεις και ανισότητες στο πεδίο του ανταγωνισμού. Πυλώνες της συμφωνίας αυτής θα μπορούσαν να περιοριστούν σε τρεις όπου και ακολουθούν.

1^{ος} Καθορισμός ελάχιστου επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας προκομμένου και περιοριστεί ο έκθεση του πιστωτικού οργανισμού στον πιστωτικό, λειτουργικό κίνδυνο αλλά και στο κίνδυνο της αγοράς.

2^{ος} Καθορισμός ρυθμιστικών και ελεγκτικών αρχών για τη διασφάλιση των στόχων και υπολογισμών του πρώτου πυλώνα. Επιπλέον, το πλαίσιο μέσα από το οποίο υπάρχει δυνατότητα το ίδιο το χρηματοοικονομικό ίδρυμα να παρακολουθεί τις μεθόδους που εφαρμόζει για τη διαχείριση των ενδεχόμενων κινδύνων. Αποτέλεσμα αυτού είναι η “γέννηση” της Εσωτερικής Μεθόδου Εκτίμησης Κεφαλαιακής Επάρκειας γνωστό και ως (ICAAP)

3^{ος} Καθορισμός διατάξεων όπου γνωστοποιούνται οι εκτιμήσεις τόσο του 1^{ου} όσο και του 2^{ου} πυλώνα. Αυτό είναι χρήσιμο ως προς τη πληροφόρηση και δημιουργίας εικόνας του οργανισμού τόσο για το επενδυτικό κοινό όσο και για τις ρυθμιστικές και ελεγκτικές αρχές.

Δηλαδή, μέσα από αυτές τις διατάξεις καταλαβαίνουμε ότι η Βασιλεία 2 συνδέεται άμεσα με τον εσωτερικό έλεγχο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων καθορίζοντας ένα περιβάλλον ελέγχου ώστε να εξασφαλιστεί τόσο το επενδυτικό κοινό όσο και το ίδιο το ίδρυμα.

Τέλος, από τα παραπάνω γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η εφαρμογή της απόφασης δεν είναι μόνο να ακολουθήσουν τις αλλαγές αυτές που προέκυψαν μέσα από τη συμφωνία, αλλά και η ενσωμάτωση του μέσα στις καθημερινές διαδικασίες και πρακτικές του εσωτερικού ελέγχου.

Βασιλεία 3

Στο δεύτερο εξάμηνο του 2010, με αφορμή τη χρηματοπιστωτική κρίση η Επιτροπή της Βασιλείας έκρινε απαραίτητη την δημιουργία της τρίτης κατά σειρά συμφωνίας όπου και ονομαστικά και Βασιλεία 3. Αποτέλεσε ουσιαστικά ένα σύνολο διορθώσεων τις ανεπάρκειες του μέχρι τότε ρυθμιστικού πλαισίου για την εκτίμηση του απαιτούμενου επιπέδου κεφαλαιακής επάρκειας που κάθε οργανισμός αντιμετωπίζει.

Η διαφορά με την Βασιλεία 2 είναι ότι εισήγαγε κανονιστικές απαιτήσεις που προηγουμένως δεν αναφέρονταν πουθενά, με κύριο στόχο την ενίσχυση και διασφάλιση της τραπεζικής ρευστότητας, καθώς και η απαραίτητη μόχλευση των τραπεζών. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου που προκύπτουν σχετικά με την ρευστότητα του εκάστοτε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Ακόμα, στη Τρίτη συμφωνία, η επιτροπή διατηρεί ρυθμιστικό πλαίσιο επίβλεψης των τραπεζών όπου έχει ειπωθεί στον 2^ο πυλώνα της Βασιλείας 2.

Πρωταρχικής σημασίας καθιστάτε η αξιολόγηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου με πιο σημαντική αλλαγή αυτή της δημιουργίας την υποχρέωση της Τράπεζας να διεξάγει τακτικά ανεξάρτητο έλεγχο και αξιολόγηση του συστήματος διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου του αντισυμβαλλόμενου μέσα από τις διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου όπου πρέπει να λαμβάνει χώρα τουλάχιστο ν μια φορά τον χρόνο. Επιπλέον, θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα στο σύστημα να συμπεράνει μεταξύ άλλων :

- Την επαρκή τεκμηρίωση του συστήματος διαχείρισης κινδύνου.
- Την επικύρωση κάθε σημαντικής αλλαγής στις μεθόδους εκτίμησης κινδύνου.
- Την ακεραιότητα του συστήματος διαχείρισης πληροφοριών.
- Την ακρίβεια και καταλληλότητα των υποθέσεων της μεταβλητότητας και διακύμανσης.

3.2.2. Ο νόμος του “Sarbanes – Oxley”

Επικυρωμένος από το 2002, ο νόμος “Sarbanes – Oxley” ή και αλλιώς SOX αποτελεί μία από τις σημαντικότερες αλλαγές στη νομοθεσία των ΗΠΑ από την δεκαετία του 1930. Κύριο ζήτημα είναι θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και πληροφόρησης, τα οποία με αφορμή τις τελευταίες εξελίξεις στο λογιστικό και ελεγκτικό κλάδο των Ηνωμένων Πολιτειών που απέκτησαν μεγάλη σημασία. Ακόμα, ο Νόμος επιβάλλει σε μεγάλο βαθμό, σε σύγκριση με το παρελθόν, ποινές για τα μέλη του Δ.Σ., ανώτερα στελέχη, ορκωτούς ελεγκτές, αναλυτές και δικηγόρους στην περίπτωση μη συμμόρφωσης με τον νόμο. Αίτια για την δημιουργία και επιβολή αυτού του ομοσπονδιακού νόμου είναι μια σειρά από οικονομικά και λογιστικά σκάνδαλα που βγήκαν στο φως και αφορούσαν μεταξύ άλλων και τις εταιρίες WorldCom, Enron.

Ποιο συγκεκριμένα, το εν λόγω κανονιστικό πλαίσιο ορίζει με ακρίβεια την μέθοδο συναλλαγής μεγάλων οργανισμών αλλά και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπου η τήρηση του δεν περιορίστηκε στα σύνορα των ΗΠΑ. Επιπλέον, αποτελεί κατευθυντήρια γραμμή για τους οργανισμούς όπου στοχεύουν στην αξιοπιστία των οικονομικών αποτελεσμάτων. κύριο στοιχείο του SOX είναι η τεκμηρίωση και ο έλεγχος των διαδικασιών που σχετίζονται με τα πληροφοριακά συστήματα. Ο πλήρης έλεγχος περιέχει μεταξύ άλλων διαδικασίες διαχείρισης εγγράφων, πολιτικές, κριτήρια και διαδικασίες ασφαλείας.

3.3 Ελληνικό Πλαίσιο

Στην Ελλάδα, θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και εσωτερικού ελέγχου ρυθμίζονται κυρίως από τους νόμους 3016/2002, 3601/2007 και 3873/2010, ενώ ειδικότερα για τις τράπεζες σχετικά θέματα ορίζονται στην ΠΔΤΕ 2577/2006. Έτσι στη συνέχεια θα αναλύσουμε κυρίως τη ΠΔ/ΤΕ 2577, όπου και αποτελεί το κύριο πλαίσιο που σχετίζεται με τον εσωτερικό έλεγχο των τραπεζών, ενώ γίνεται και σχετική αναφορά στο νομικό πλαίσιο που διέπει τον εσωτερικό έλεγχο στη χώρα μας.

3.3.1. Πράξη Διοικητή Τράπεζας Της Ελλάδος 2577/2006

Αρμόδιος για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και κατηγοριών επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας είναι η Τράπεζα της Ελλάδος. Με βάση το πλαίσιο της Βασιλείας 2 ασκείται η εποπτεία όπως έχει ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία, καθώς και με κανόνες που μπορεί να θεσπίζει η Τράπεζα της Ελλάδος, με κύρια θέματα τη χορήγηση άδειας λειτουργίας, τον έλεγχο της φερεγγυότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής επάρκειας και της συγκέντρωσης κινδύνων των εποπτευόμενων ιδρυμάτων, της επάρκειας και αποτελεσματικότητας της εταιρικής διακυβέρνησης για τη πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αλλά και τη χρηματοδότηση παράνομων δραστηριοτήτων.

3.3.2. Νόμος 3016/2002

Την υποχρεωτική ύπαρξη τμήματος εσωτερικού ελέγχου, για τις εισηγμένες εταιρίες στο Χρηματιστήριο Αθηνών (ΧΑ), καθιστά ο Ν. 3016/2002, ο νόμος που αναφέρεται σε θέματα Εταιρικής Διακυβέρνησης και ο οποίος με αυτόν τον τρόπο εκσυγχρονίζει το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 3016/2002 η οργάνωση του εσωτερικού ελέγχου αποτελεί προϋπόθεση για την εισαγωγή των μετοχών σε οργανωμένη αγορά. Επιπλέον, ορίζεται η ανεξαρτησία των εσωτερικών ελεγκτών, οι οποίοι δεν υπάγονται ιεραρχικά σε καμία υπηρεσιακή μονάδα αλλά εποπτεύονται από 1-3 μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ.. Με το Ν.3016/2002 θεσπίζεται ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές ορίζονται από το Δ.Σ. και είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Επιπρόσθετα, στο ίδιο άρθρο αναφέρεται ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές λαμβάνουν γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου, αρχείου και έχουν πρόσβαση σε οποιαδήποτε υπηρεσία της εταιρίας. Στο άρθρο 8 του παραπάνω Νόμου αναφέρονται οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου.

Ο Ν. 3016/2002 επέβαλε βασικές αρχές στη λειτουργία των εισηγμένων εταιριών όσον αφορά τα θέματα σύνθεσης και λειτουργίας του διοικητικού συμβουλίου, εσωτερικού ελέγχου και εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας, στον οποίο, τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, περιγράφονται μεταξύ άλλων η εσωτερική διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρίας, ο καθορισμός των διαδικασιών, ο τρόπος αξιολόγησης και παρακολούθησης.

3.3.3. Νόμος 3873/2010

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μετά την εφαρμογή του Ν.3873/2010, υπάρχει η υποχρέωση σύνταξης Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης (www.pwc.com), η οποία πρέπει να συμπεριληφθεί στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου. Η Δήλωση θα πρέπει να περιέχει συγκεκριμένα πληροφοριακά στοιχεία, μεταξύ των οποίων η περιγραφή των κύριων χαρακτηριστικών των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων σε σχέση με τη διαδικασία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

3.3.4. Νόμος 4261/2014

Όπου έχει ως σκοπό την κάλυψη της οδηγίας 2013/36/ΕΕ. Έτσι με τα άρθρα 1 έως και 166 του νόμου αυτού σκοπεύει η ενσωμάτωση στην ελληνική έννομη τάξη της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 «σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της Οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των Οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ» (ΕΕ L 176).

Ποιο συγκεκριμένα, θεσπίζονται κανόνες σχετικά με:

- 1) την ανάληψη και άσκηση της δραστηριότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων επενδύσεων (από κοινού καλούμενα «ιδρύματα»),
- 2) τις εποπτικές αρμοδιότητες και τα εργαλεία για την προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων από τις αρμόδιες αρχές,
- 3) την προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων από τις αρμόδιες αρχές κατά τρόπο συμβατό προς τους κανόνες που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 575/2013 (ΕΕ L 176),
- 4) τις απαιτήσεις δημοσιοποίησης όσον αφορά την προληπτική ρύθμιση και εποπτεία των ιδρυμάτων.

3.4. Μελέτη Περίπτωσης

Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε σε απόψεις οικονομολόγων οπου έρχονται όχι σε αντίθεση αλλά ως διαπίστωση κάποιων σφαλμάτων. Σε διεθνές πλαίσιο και όχι μόνο θα μπορούσαμε να διακρίνουμε πέντε σημεία όπου ο Andrew Crockett αποδίδει σε βάρος της Βασιλείας 2. Αυτά είναι,

1. Η πολυπλοκότητα του οικονομικού συστήματος.
2. Δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην αξιολόγηση του Ε.Ο.Π.Α.
3. «Τιμωρεί» τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Επιπλέον, σε μια ομιλία του William Coen, Γενικού Γραμματέα της Επιτροπής της Βασιλείας, κατά τη συνεδρίαση με την Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στις Βρυξέλλες τον Οκτώβριο του 2016, αναφέρθηκε μετάξι άλλων και στις αδυναμίες του οικονομικού συστήματος σε παγκόσμιο ρυθμιστικό πλαίσιο. Μερικές από τις αδυναμίες είναι :

- Υπερβολική μόχλευση, με ανεπάρκεια περιουσιακών στοιχείων του τραπεζικού κεφαλαίου υψηλής ποιότητας.
- Η υπερβολική πιστωτική επέκταση, η οποία τροφοδοτείται εν μέρει από τα αδύναμα πρότυπα αναδοχής και από την υποτίμηση του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου ρευστότητας.
- Υψηλός συστημικός κίνδυνος, συνδεσιμότητα μεταξύ χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και κοινή έκθεση σε παρόμοιες διαταραχές.
- Ανεπαρκή κεφαλαιακά αποθέματα για τις τράπεζες να μετριάσουν την εγγενή φιλοκυκλικότητα (procyclicality) των χρηματοπιστωτικών αγορών και να διατηρήσουν τη δανειοδότηση στην πραγματική οικονομία σε περιόδους πίεσης.
- Ανεπαρκή αποθέματα ρευστότητας και την υπερβολική έκθεση σε κίνδυνο ρευστότητας, τόσο άμεσες όσο και έμμεσες (π.χ. μέσω του τραπεζικού συστήματος της σκιάς).

Οι αδυναμίες στον τραπεζικό τομέα μεταδόθηκαν στο υπόλοιπο χρηματοπιστωτικό σύστημα και στην πραγματική οικονομία, με αποτέλεσμα το κόστος να είναι σημαντικό. Εννέα χρόνια μετά την έναρξη της κρίσης, η παγκόσμια οικονομία εξακολουθεί να ανακάμπτει από τα αποτελέσματά της. Αυτά τα κόστη περιλαμβάνουν πολύ υψηλότερο δημόσιο χρέος, αυξημένη ανεργία και σημαντικές απώλειες παραγωγής. Η σωρευτική απώλεια της παραγωγής μετά την κρίση είναι της τάξης του 25% του παγκόσμιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ενός έτους. Ονομαστική ανάπτυξη βρίσκεται στο μισό της προ της κρίσης ρυθμό.

Σύμφωνα με τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι παρά το γεγονός της ύπαρξης της Βασιλιάς 1, 2 και 3 δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις για μια ασφαλή λειτουργία στον τραπεζικό τομέα. Επιπλέον, αυτή είναι η αιτία που η επιτροπή Βασιλείας έκρινε αναγκαία στην υλοποίηση κάποιων μεταρρυθμίσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου Τραπεζών

4.1. ΣΕΕ τραπεζών σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006

Με την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006 η Τράπεζα της Ελλάδος καθορίζει τις βασικές αρχές και κριτήρια τα οποία θα πρέπει να πληρούνται από κάθε πιστωτικό ίδρυμα και από τα χρηματοδοτικά ιδρύματα, που εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι διαθέτουν, σε ατομικό επίπεδο καθώς και σε επίπεδο ομίλου, αποτελεσματική οργανωτική δομή και επαρκές Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ), που θα περιλαμβάνει τις λειτουργίες Εσωτερικής Επιθεώρησης, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης. Ακόμα με την συγκεκριμένη Πράξη Διοικητή, δίνεται έμφαση ότι οι καλύτερες αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης είναι μέρος αναπόσπαστου τμήματος του ΣΕΕ των πιστωτικών και των χρηματοδοτικών ιδρυμάτων. Οι διατάξεις της Πράξης ισχύουν από 31 Μαΐου 2006. Η επάρκεια της οργανωτικής δομής και του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων αξιολογούνται από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου αποτελεί ένα σύνολο ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών που καλύπτει σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα του πιστωτικού ιδρύματος και συντελεί στην αποτελεσματική και ασφαλή λειτουργία του. Ποιο συγκεκριμένα, στοχεύει στη διασφάλιση των παρακάτω στόχων :

- Τη σωστή εφαρμογή της επιχειρησιακής στρατηγικής με αποτελεσματική κι έγκαιρη χρήση των διαθέσιμων πόρων.
- Την αναγνώριση και αντιμετώπιση τω κάθε είδος και προέλευσης κινδύνων που αναλαμβάνονται, περιλαμβανομένου και του λειτουργικού κινδύνου.
- Την διασφάλιση της πληρότητας και της αξιοπιστίας των στοιχείων και πληροφοριών που απαιτούνται για τον ακριβή και έγκαιρο προσδιορισμό της χρηματοοικονομικής κατάστασης του πιστωτικού ιδρύματος και την παραγωγή αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων.
- Τη συμμόρφωση με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του, περιλαμβανομένων των εσωτερικών κανονισμών και των κανόνων δεοντολογίας.
- Την πρόληψη και την αποφυγή λανθασμένων ενεργειών και παρατυπιών που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντα του πιστωτικού ιδρύματος, των μετόχων και των συναλλασσομένων με αυτό. Όπως για παράδειγμα τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Βάσει της προαναφερθείσας ΠΔ/ΤΕ, προϋπόθεση για το ΣΕΕ αποτελεί η ύπαρξη σαφούς επιχειρηματικού πλάνου με:

- Συγκεκριμένο και λεπτομερές χρονικό σχεδιάγραμμα
- Διαχωρισμό αρμοδιοτήτων, ορίων ευθύνης και εξουσιοδοτήσεων για κάθε μονάδα της επιχείρησης και πολιτικές αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων
- Καθιέρωση για εκπαίδευση προσωπικού ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
- Κατοχύρωση της ανεξαρτησίας των ελεγκτικών μηχανισμών.
- Μηχανισμούς ποιοτικού ελέγχου των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Μέτρα παρακολούθησης της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και αξιολόγηση του επιπέδου ποιότητας και αξιοπιστίας τους.

4.2 Πυλώνες Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου Τραπεζών

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο σκοπός του συστήματος εσωτερικού ελέγχου αποτελεί τη διασφάλιση της αποτελεσματικής και αποδοτικής λειτουργίας της επιχείρησης. Οι βασικοί μηχανισμοί του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου κάθε οργανισμού είναι η κανονιστική συμμόρφωση, η διαχείριση κινδύνων και ο εσωτερικός έλεγχος. Έτσι, παρακάτω αναλύονται τα συστατικά μέρη του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των τραπεζών.

4.2.1. Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου (ΜΕΕ) των Τραπεζών

Κύρια μέριμνα της εν λόγω μονάδας είναι ο έλεγχος των δραστηριοτήτων των ελεγχόμενων Μονάδων για να διαπιστωθεί αν λειτουργούν ορθά και αποτελεσματικά. Ελέγχονται οι διαχειριστικές και πιστοδοτικές δραστηριότητες, τα λειτουργικά συστήματα και οι εφαρμοζόμενες διαδικασίες, με σκοπό να εντοπιστούν τυχόν αδυναμίες, να παρασχεθούν οδηγίες αντιμετώπισής τους και να διαπιστωθεί η τήρηση των οδηγιών της Τράπεζας και των Νόμων της Πολιτείας.

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών αποτελεί συνήθως μια οργανική Διεύθυνση, υπαγόμενη στη Διοίκηση της Τράπεζας. Ο Εσωτερικός Ελεγκτής ως όργανο εσωτερικού ελέγχου που προβλέπεται από τις διατάξεις του Ν. 3016/2002 «Για την Εταιρική Διακυβέρνηση» κατά την άσκηση των καθηκόντων του, είναι ανεξάρτητος, αντικειμενικός, δεν υπάγεται ιεραρχικά σε καμία υπηρεσιακή μονάδα της Τράπεζας και εποπτεύεται από ένα έως τρία μη εκτελεστικά μέλη του Δ.Σ. που ορίζονται από το Δ.Σ. και συμμετέχουν στην Επιτροπή Ελέγχου.

Έτσι παρακάτω να αναφερθούμε στις **Κατηγορίες ελέγχων**. Τα πιστωτικά ιδρύματα, προκειμένου να δημιουργήσουν αξία προς τους μετόχους τους και λόγω του διαρκώς εντεινόμενου ανταγωνισμού, αναπτύσσουν στρατηγικές, βάσει των οποίων αναλαμβάνουν συνεχώς αυξανόμενους κινδύνους, προσδοκώντας υψηλότερες αποδόσεις.

- Διοικητικοί-διαχειριστικοί έλεγχοι, δηλαδή αξιολογείται η προσέγγιση της διοίκησης της ελεγχόμενης Μονάδας αναφορικά με τη διαχείριση και τον έλεγχο των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

- Λειτουργικοί ή διαδικαστικοί έλεγχοι, όπου μέσω αυτών αξιολογείται η ποιότητα και η καταλληλότητα των πρακτικών που διέπουν τη λειτουργία της ελεγχόμενης Μονάδας, αλλά και την οργανωτική δομή της και η επάρκεια των πόρων που έχουν διατεθεί για τις δραστηριότητές της.
- Χρηματοοικονομικοί έλεγχοι, με αυτούς αξιολογείται η ποιότητα και η αξιοπιστία των διαδικασιών και της ελεγχόμενης μονάδας.
- Έλεγχοι συμμόρφωσης, όπου μέσω αυτών αξιολογείται η ποιότητα και η καταλληλότητα των πολιτικών, στην ελεγχόμενη Μονάδα για τη συμμόρφωσή της με το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο, καθώς και με τις αρμοδίως θεσπισθείσες εγκύκλιες οδηγίες.

Σε αυτό το σημείο, καλό θα ήταν να αναφέρουμε ότι Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, έχει την ευθύνη του γενικού εσωτερικού ελέγχου, για την ορθότερη και έγκυρη έκβαση αποτελεσμάτων διενεργεί ανά τακτά χρονικά διαστήματα, οικονομικούς, λογιστικούς, διαχειριστικούς, διοικητικούς και επιχειρησιακούς ελέγχους, εξετάζει θέματα ατασθαλιών ή πειθαρχικών παραπτώματων των υπαλλήλων, εκτελεί, μερικούς ή γενικούς ελέγχους. Στο σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως προβλέπεται από την παραπάνω Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, προβλέπεται να υπάρχει υπηρεσιακή Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης (ΜΕΕ), η οποία διατηρεί διοικητικά την ανεξαρτησία της από μονάδες με εκτελεστικές αρμοδιότητες αλλά ταυτόχρονα από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την πραγματοποίηση ή λογιστικοποίηση συναλλαγών. Αναφέρεται, για τα θέματα αρμοδιότητάς της, στο Δ.Σ. μέσω της Επιτροπής Ελέγχου και στη Διοίκηση, μετά από τον καθορισμό των κατάλληλων προϋποθέσεων που θα διασφαλίζουν την ανεξαρτησία της ΜΕΕ.

Στις κύριες αρμοδιότητες της Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης εντάσσονται:

- Η διενέργεια ελέγχων με σκοπό να διαμορφωθεί αντικειμενική, ανεξάρτητη και τεκμηριωμένη άποψη για την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΕΕ, σε επίπεδο πιστωτικού ιδρύματος αλλά και του ομίλου του οποίου είναι επικεφαλής.
- Η διενέργεια ειδικών ελέγχων, στις περιπτώσεις που υπάρχουν ενδείξεις για βλάβη των συμφερόντων του πιστωτικού ιδρύματος ή των εταιρειών του ομίλου, με στόχο τη διεξοδική εξέταση του θέματος και την εξακρίβωση της έκτασης της τυχόν ζημίας.
- Η επιβεβαίωση προς την Τράπεζα της Ελλάδος της πληρότητας και εγκυρότητας των πιο πάνω διαδικασιών και πιο συγκεκριμένα των διαδικασιών εκτίμησης των παραμέτρων, στις οποίες βασίστηκε η εκτίμηση του ύψους της πιθανής ζημίας.
- Η αξιολόγηση της οργανωτικής διάρθρωσης, κατανομής αρμοδιοτήτων και καθηκόντων και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και του βαθμού κατά τον οποίο έχουν καθιερωθεί κατάλληλες πολιτικές και διαδικασίες εταιρικής διακυβέρνησης.

- Η αξιολόγηση της προόδου των τμημάτων εσωτερικού ελέγχου, όπου υπάρχουν, στις μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος και των εταιρειών του ομίλου του.
- Η αξιολόγηση της οργάνωσης και λειτουργίας των συστημάτων και μηχανισμών που εξειδικεύονται στην παραγωγή πλήρους, αξιόπιστης και έγκαιρης χρηματοοικονομικής και διοικητικής ενημέρωσης, όπου αυτή κατά περίπτωση παρέχεται.
- Η αξιολόγηση της οργάνωσης και λειτουργίας των συστημάτων πληροφορικής και των λογιστικών συστημάτων.
- Η διεξαγωγή αξιολόγησης, με βάση των ελέγχων που διενεργεί, του βαθμού εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών που έχουν θεσπιστεί για τη διαχείριση κινδύνων και τον υπολογισμό των παραμέτρων στις οποίες βασίστηκε η εκτίμηση της κεφαλαιακής επάρκειας του πιστωτικού ιδρύματος και των εταιρειών του ομίλου, όπου καθίσταται απαραίτητο, καθώς και του βαθμού ενσωμάτωσης του συστήματος διαχείρισης κινδύνων στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων.
- Η αξιολόγηση του βαθμού κατά τον οποίο τα συλλογικά όργανα και οι μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος καθώς και οι εταιρείες του ομίλου:
 - a. Με την αποτελεσματική χρήση των μέσων και τους πόρους που τους διατίθενται για τη συνεπή υλοποίηση της επιχειρησιακής στρατηγικής.
 - b. Με τη τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών και τις διαδικασίες που έχουν αρμοδίως καθορισθεί με στόχο τη συστηματική παρακολούθηση και διαχείριση των πάσης φύσεως κινδύνων που αναλαμβάνονται (π.χ. θέσπιση και τήρηση ορίων)
 - c. Με την συνεχή μέριμνα για την διασφάλιση της πληρότητας και ακρίβειας των στοιχείων και πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την κατάρτιση αξιόπιστων οικονομικών καταστάσεων, με βάση τις ισχύουσες λογιστικές αρχές.
 - d. Προσέχουν για την ενσωμάτωση σε όλες τις διαδικασίες και συναλλαγές που διενεργούνται, των κατάλληλων προληπτικών και κατασταλτικών ελεγκτικών μηχανισμών και ασφαλιστικών δικλείδων.
- Η αξιολόγηση των διαδικασιών που έχουν οριστεί για την κανονιστική συμμόρφωση.
- Η υποβολή προτάσεων για τη διευθέτηση τυχόν προβλημάτων που εντοπίζονται στο ΣΕΕ, ή και τη αναβάθμιση των υφιστάμενων, διαδικασιών και πρακτικών, με σκοπό την επίτευξη πλήρως των στόχων του ΣΕΕ.
- Η συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των διορθωτικών μέτρων από τις ελεγχόμενες μονάδες του πιστωτικού ιδρύματος και

τις εταιρείες του ομίλου, για την επαρκή αντιμετώπιση των πιο πάνω αδυναμιών και των παρατηρήσεων που καταγράφονται στις εκθέσεις των κάθε είδους ελέγχων (εσωτερικών ελεγκτών, εξωτερικών ελεγκτών, εποπτικών αρχών, φορολογικών αρχών κλπ), με σχετική ενημέρωση της Διοίκησης και της Επιτροπής Ελέγχου.

- Η βάσιμη και αντικειμενική επιβεβαίωση του Δ.Σ. και της Διοίκησης του πιστωτικού ιδρύματος όσον αφορά τη επίτευξη των στόχων του ΣΕΕ.
- Παρέχει στην Τράπεζα της Ελλάδος, αποκλειστικά εγγράφως, κάθε είδους στοιχεία ή πληροφορίες ζητηθούν, στο πλαίσιο πάντα της ειδικής νομοθεσίας για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Αντικείμενο ελέγχου ΜΕΕ

Αντικείμενο ελέγχου αποτελούν όλες οι δραστηριότητες της Τράπεζας, παραγωγής και υποστήριξης, συναλλακτικές, διοικητικές κλπ. Η επιθεώρηση ελέγχει και αξιολογεί, την εξέλιξη και την ποιότητα όλων των δραστηριοτήτων της, την ποιότητα των διαδικασιών της, αξιολογεί το προσωπικό της Τράπεζας, υποβάλλει προτάσεις διόρθωσης και ενημερώνει τη Διοίκηση (Μακρής, 1992).

Το αντικείμενο ελέγχου διαφέρει από Μονάδα σε Μονάδα και είναι συνυφασμένο με τη δραστηριότητά της και τις εκχωρημένες σε αυτή αρμοδιότητες και υπευθυνότητες. Ο τομέας Γενικής Επιθεώρησης ελέγχει (Μακρής, 1992):

- Τις διαχειρίσεις (ταμειακή διαχείριση, χαρτοφυλάκιο αξιών, διαχείριση ενσήμων ασφαλιστικών ταμείων, μίσθωση θυρίδων θησαυροφυλακίου, αγοραπωλησία συναλλάγματος)
- Τις καταθέσεις (σε ευρώ και σε συνάλλαγμα) : Η Διοίκηση της Τράπεζας με βάση εγκύκλιων οδηγιών της, καθιστά με σαφήνεια τις διαδικασίες που διέπουν τις καταθέσεις για την αποδοχή, τις αναλήψεις, τον εκτοκισμό και τη λογιστική παρακολούθηση αυτών. Ο εσωτερικός έλεγχος της Τράπεζας έχει ως στόχο τη διαπίστωση ότι εφαρμόζονται οι οδηγίες της Διοίκησης της Τράπεζας και πιο συγκεκριμένα ότι το προσωπικό του Καταστήματος συμμορφώνεται προς τις οδηγίες της Διοίκησης και των Νομισματικών Αρχών, γίνονται περιοδικές συμφωνίες των γενικών με τους αναλυτικούς λογαριασμούς, γίνεται ορθή λογιστικοποίηση των συναλλαγών αποδοχής, ανάληψης και τοκοφορίας των καταθέσεων, παρακολουθούνται τα έντυπα αξίας (επιταγές, βιβλιάρια, ομόλογα).
- Την κίνηση κεφαλαίων.
- Τις χορηγήσεις: η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου υποχρεούται να εξετάζει κατά πόσο τα Καταστήματα συμμορφώνονται προς τις εγκύκλιες οδηγίες της Διοίκησης στις οποίες περιγράφονται οι προβλεπόμενες διαδικασίες από την αίτηση δανειοδότησης του πελάτη μέχρι την εξόφληση του δανείου του. Ο έλεγχος των χορηγήσεων αναφέρεται στην ενημερότητα, την ασφάλεια και τη ρευστότητά τους, καθώς και στον αν έγιναν σύμφωνα με τα όσα ορίζουν οι γενικές και ειδικές διαταγές της Τράπεζας και οι κατά περίπτωση εγκρίσεις των αρμόδιων Κεντρικών

Υπηρεσιών της Τράπεζας και των αποφάσεων των Νομισματικών Αρχών. Σε γενικές γραμμές οι έλεγχοι που διενεργούνται εξετάζουν κυρίως τα παρακάτω θέματα:

- i. Τη δανειοδότηση να βρίσκεται μέσα στα όρια που καθίστανται από τη Διοίκηση της Τράπεζας και τις Νομισματικές Αρχές.
 - ii. Να λαμβάνονται οι εγγυήσεις που ορίζονται στις αποφάσεις της Διοίκησης.
 - iii. Να γίνεται αξιολόγηση της οικονομικής θέσης του δανειολήπτη και του εγγυητή σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης.
 - iv. Να λαμβάνονται όλα τα δικαιολογητικά στοιχεία που είναι απαραίτητα προκειμένου το Κατάστημα να προβεί στην εκταμίευση του ποσού της χορήγησης.
 - v. Να γίνεται αξιολόγηση της χορήγησης και εκτίμηση της ομαλής εξέλιξής της.
 - vi. Να γίνονται περιοδικές συμφωνίες μεταξύ των γενικών λογαριασμών και των αναλυτικών λογαριασμών των πελατών.
- Τις εισαγωγές και τις εξαγωγές: Για κάθε εισαγωγή αγαθών από το εξωτερικό, ανεξάρτητα από τον τρόπο διακανονισμού της αξίας τους, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι υποβλήθηκαν όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ότι η Τράπεζα νομότυπα χορήγησε την άδεια εισαγωγής, εισέπραξε προμήθειες, φόρους, τέλη, τόκους, έξοδα, δασμούς κλπ.
 - Τα λογιστικά-φορολογικά θέματα
 - Την ασφάλεια
 - Εργασιακά θέματα
 - Διαθέσιμα : Τα διαθέσιμα της τράπεζας πρέπει να καλύπτονται από ένα πλήρες και εξασφαλιστικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου καθώς απαρτίζονται από χρηματικά μέσα, δηλαδή αντικείμενα κατ' εξοχήν επιδεκτικά καταχρήσεων, είναι τεράστιος ο όγκος των συναλλαγών των τραπεζών σε χρηματικά διαθέσιμα , δεδομένου ότι η Τράπεζα εμπορεύεται χρήμα και από τη σωστή διαχείρισή τους εξαρτάται η κερδοφόρα πορεία της Τράπεζας. Ένα πλήρες σύστημα εσωτερικού ελέγχου των διαθεσίμων πρέπει να εξασφαλίζει τα ακόλουθα:
 - I. Τη φυσική προστασία τους.
 - II. Τις δοσοληψίες με άλλες Τράπεζες.
 - III. Τις μεταφορές χρημάτων με τεχνικά μέσα.
 - IV. Τη συστηματική παρακολούθηση του λογαριασμού που εμφανίζει το υπόλοιπο των επιταγών που βρίσκονται στη διαδικασία της είσπραξης
 - Το αρχείο

- Τη διαχείριση περιουσίας
- Τις κλείδες-επικοινωνίες
- Τις μεσολαβητικές εργασίες : η Διοίκηση της Τράπεζας πρέπει να καθορίζει σαφώς τις διαδικασίες , τις προϋποθέσεις, τις προμήθειες κλπ κάθε μιας επιμέρους εργασίας που εντάσσεται στην κατηγορία των μεσολαβητικών εργασιών. Ο εσωτερικός ελεγκτής οφείλει να διαπιστώνει ότι οι εργασίες αυτές διεξάγονται και λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τις οδηγίες της Διοίκησης.
- Λοιπά θέματα όπως: διαδικαστικά θέματα διάθεσης μεριδίων αμοιβαίου κεφαλαίου, ομολόγων, εντόκων γραμματίων δημοσίου, θέματα νομικής κάλυψης, εφαρμογή των υπηρεσιακών εγκυκλίων και των κανονισμών της Τράπεζας.

Οι εργασίες της Διεύθυνσης αυτής διέπονται από ειδικό Κανονισμό και αναφέρονται στη διενέργεια πλήρους διαχειριστικού, λογιστικού και διοικητικού ελέγχου της δραστηριότητας της Τράπεζας. Η επιθεώρηση περιλαμβάνει ευρύτατες ελεγκτικές αρμοδιότητες στις οποίες περιλαμβάνεται και η έκφραση γνώμης για τη σκοπιμότητα των πράξεων ή παραλείψεων των καταστημάτων της Τράπεζας.

4.2.2 Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων (ΜΔΚ)

Σε επίπεδο επιχειρήσεων, κίνδυνο αποτελεί η πιθανότητα επέλευσης δυσμενών επιπτώσεων από την έκβαση μιας ενέργειας ή ενός γεγονότος, με αποτέλεσμα την εμφάνιση μη αναμενόμενων ζημιών ή τον περιορισμό της ικανότητας της επιχείρησης να υλοποιήσει τους στόχους της. Άρα, η λειτουργία της διαχείρισης κινδύνων αποτελείται από το σύνολο των στρατηγικών, πολιτικών, διαδικασιών, οργανωτικών δομών και τεχνολογικών υποδομών που μια επιχείρηση πρέπει να αναπτύξει, ώστε να αναγνωρίζει, εκτιμά, παρακολουθεί και να ελέγχει σε συνεχή βάση την έκθεσή της στους κινδύνους που απορρέουν από τις δραστηριότητές της.

Ο τομέας της Διαχείρισης Κινδύνων γίνεται ολοένα και πιο σημαντικός λόγω των απαιτήσεων του δεύτερου συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας II αλλά και των Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτήσεις και οδηγίες που πρέπει να υιοθετηθούν από όλες τις Τράπεζες διεθνώς. Η διαχείριση των κινδύνων άλλωστε, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της τραπεζικής δραστηριότητας. Η διεθνής οικονομική κρίση έφερε ακόμη περισσότερο στο προσκήνιο το θέμα της διαχείρισης των κινδύνων.

Η ανάπτυξη και εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης των κινδύνων, μέσω των οποίων τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι σε θέση να μετρήσουν με σαφείς ποσοτικούς όρους τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται και να αναπτύξουν στρατηγικές περιορισμού και αντιστάθμισης κινδύνων, είναι ζωτικής σημασίας για κάθε πιστωτικό ίδρυμα.

Οι κίνδυνοι που μπορεί να βρεθούν προς αντιμετώπιση από ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα και τον τρόπο διαχείρισής τους, μπορούμε να διακρίνουμε :

Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου: Ο Πιστωτικός Κίνδυνος αναφέρεται στην πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων από τους χρηματοδοτούμενους πελάτες. Σημαντικό τμήμα της

διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου για την Τράπεζα, αποτελεί η ανάπτυξη νέων και η συνεχής βελτίωση των υφιστάμενων συστημάτων αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών.

Διαχείριση Κινδύνου Ρευστότητας: Ο Κίνδυνος Ρευστότητας αναφέρεται σε πιθανή αδυναμία της Τράπεζας να ανταποκριθεί στις ταμειακές της υποχρεώσεις.

Διαχείριση Κινδύνου Αγοράς: Προκύπτουν από το σύνολο των δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Ο κίνδυνος αγοράς αντανακλάται στη μεταβλητότητα της αξίας του χαρτοφυλακίου τίτλων, η οποία οφείλεται στις αλλαγές των αγοραίων τιμών των στοιχείων του ενεργητικού.

Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου: Ο λειτουργικός κίνδυνος αναφέρεται στις απώλειες που μπορεί να προκύψουν λόγω της ανεπάρκειας των συστημάτων και των εσωτερικών ελέγχων, των ανθρώπινων σφαλμάτων, αποτυχιών της διοίκησης και ενδεχόμενων δυσχερειών μεταξύ των βασικών παραγόντων της εταιρικής διοίκησης. Τέτοιου είδους προβλήματα μπορεί να ανακύψουν από την αδυναμία ανάληψης προληπτικής δράσης. Ένα σημαντικό είδος λειτουργικού κινδύνου αφορά στον τεχνολογικό κίνδυνο, δηλαδή στον κίνδυνο βλάβης ή ανεπάρκειας των συστημάτων τεχνολογίας πληροφορικής

Η παρακολούθηση των κινδύνων που απορρέουν από τη χρήση των χρηματοοικονομικών προϊόντων όπως Πιστωτικός, Ρευστότητας, Επιτοκίου, Συναλλάγματος, Αγοράς και Λειτουργικός είναι συνεχής και αποτελεί αντικείμενο εξέλιξης και βελτίωσης. Το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων επανεξετάζεται σε ετήσια βάση, ώστε να ανταποκρίνεται στις μεταβολές των προσφερόμενων προϊόντων, στη δυναμική των αγορών και στις διεθνείς πρακτικές.

Αρμοδιότητες Μονάδας Διαχείρισης Κινδύνων (ΜΔΚ), σύμφωνα με την Πράξη Διοικητή 2577/2006

Σε όλα τα πιστωτικά ιδρύματα, σύμφωνα με την ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, υπάρχει υπηρεσιακή Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων (ΜΔΚ), η οποία είναι διοικητικά ανεξάρτητη από μονάδες με εκτελεστικές αρμοδιότητες και από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την πραγματοποίηση ή λογιστικοποίηση συναλλαγών και αξιοποιούν την ανάλυση των κινδύνων που διενεργεί. Για θέματα της αρμοδιότητάς της αναφέρεται στη Διοίκηση και στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων ή και μέσω αυτής στο Δ.Σ. Η ΜΔΚ υπόκειται στον έλεγχο της Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης ως προς την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων και έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό, εξειδίκευση και υλοποίηση της πολιτικής σε θέματα διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαιακής επάρκειας, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις του Δ.Σ..

Ειδικότερα, όπως αναφέρει η προαναφερόμενη Πράξη Διοικητή, η ΜΔΚ:

1. Χρησιμοποιεί τις κατάλληλες μεθόδους για τη διαχείριση των κινδύνων τους οποίους εν γένει το πιστωτικό ίδρυμα αναλαμβάνει ή στους οποίους μπορεί να εκτεθεί, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης υποδειγμάτων (models) για την πρόβλεψη, αναγνώριση, μέτρηση, παρακολούθηση, αντιστάθμιση, μείωση και αναφορά τους.
2. Εξειδικεύει (με τη συνεργασία των αρμόδιων εκτελεστικών μονάδων) τα όρια ανάληψης κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος ταχτοποιώντας /καθορίζοντας τις επιμέρους παραμέτρους κατά είδος κινδύνου και ανά κατηγορία αντισυμβαλλομένου, κλάδο, χώρα, νόμισμα, είδος πιστοδοτήσεων, μορφή χρηματοπιστωτικών τίτλων, μετοχών, παραγώγων, επιχειρησιακό χώρο, λειτουργία, δραστηριότητα, προϊόν, σύστημα κλπ και παρακολουθεί την τήρησή τους, θεσπίζοντας τις κατάλληλες διαδικασίες.
3. Καθορίζει κριτήρια έγκαιρου εντοπισμού κινδύνων (early warning system) σε ατομικά και συνολικά χαρτοφυλάκια και εισηγείται για τις κατάλληλες διαδικασίες και μέτρα αυξημένης παρακολούθησης, διαρκώς, ή και περιοδικά, αναλόγως της φύσεως των κινδύνων.
4. Εισηγείται στην Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων τις κατάλληλες τεχνικές προσαρμογής των κινδύνων στα αποδεκτά επίπεδα.
5. Αξιολογεί περιοδικά την επάρκεια των μεθόδων και συστημάτων αναγνώρισης, μέτρησης και παρακολούθησης κινδύνων και προτείνει διορθωτικά μέτρα εφόσον κριθεί σκόπιμο.
6. Διενεργεί ετησίως (με στοιχεία τέλους έτους ή εξαμήνου) δοκιμές προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (stress tests) με σενάρια προσαρμοσμένα στη φύση των δραστηριοτήτων του πιστωτικού ιδρύματος ή/και κατόπιν οδηγιών της Τράπεζας της Ελλάδος για όλες τις μορφές των κινδύνων και ιδίως του πιστωτικού, αγοράς, επιτοκίων και ρευστότητας, αναλύει τα αποτελέσματά τους, εισηγείται τις κατάλληλες πολιτικές και υποβάλλει τα σχετικά αποτελέσματα στην Τράπεζα της Ελλάδος (Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος) εντός τριών (3) μηνών από τη λήξη του έτους ή του εξαμήνου.
7. Συντάσσει τις απαιτούμενες για την επαρκή πληροφόρηση της Διοίκησης και του Διοικητικού Συμβουλίου αναφορές σε θέματα της αρμοδιότητάς της, τουλάχιστον ανά τρίμηνο. Τα πιστωτικά ιδρύματα που δεν υπόκεινται σε σημαντική μεταβολή της διάρθρωσης των δραστηριοτήτων τους μπορούν να εφαρμόσουν διαφορετική συχνότητα.
8. Προσδιορίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις και την εν γένει ανάπτυξη μεθοδολογιών εκτίμησής τους για την κάλυψη όλων των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται το πιστωτικό ίδρυμα και εισηγείται τις πολιτικές διαχείρισής τους.

4.2.3 Η Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης (ΜΚΣ)

Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου (Group Compliance Division) συγκροτήθηκε στο πλαίσιο εφαρμογής των κανόνων του εποπτικού πλαισίου ΒΑΣΙΛΕΙΑ II και των διατάξεων της Π.Δ./Τ.Ε. 2577/9.3.2006 ως διοικητικά ανεξάρτητη μονάδα, η οποία είναι επιφορτισμένη με την υλοποίηση της πολιτικής που θεσπίζει το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας για τη συμμόρφωσή της προς το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο. Η Διεύθυνση Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου υπάγεται στον Τομέα Εταιρικής Διοίκησης, έχει δυνατότητα απρόσκοπτης πρόσβασης σε όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την εκπλήρωση των καθηκόντων της, και διευθύνεται από επιλεγμένο πρόσωπο (Chief Compliance Officer) με επαρκείς γνώσεις των τραπεζικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων.

Οι δραστηριότητες των Μονάδων Κανονιστικής Συμμόρφωσης ποικίλουν ανάλογα με το μέγεθος του πιστωτικού ιδρύματος και τη διοικητική του οργάνωση. Γενικά ωστόσο θα μπορούσαν να αναφερθούν οι παρακάτω δραστηριότητες

- **Ελεγκτικό έργο:** Βασική αποστολή της μονάδας είναι να παράσχει νομικές συμβουλές στο πιστωτικό ίδρυμα σε σχέση με την εφαρμογή της νομοθεσίας αλλά παράλληλα ασκεί ελεγκτικό έργο στις λοιπές διευθύνσεις και υπηρεσιακές μονάδες για να διασφαλίσει κατά πόσο τηρείται η ισχύουσα νομοθεσία. Η μονάδα πραγματοποιεί δειγματοληπτικούς ελέγχους και γνωστοποιεί στη Διοίκηση τα αποτελέσματα των ελέγχων της
- **Νομοθετική ενημέρωση:** η μονάδα ενημερώνει την επιχείρηση για τι μεταβολές της νομοθεσίας που αφορούν σε κρίσιμους τομείς που σχετίζονται με τη λειτουργία της.
- **Διάχυση πληροφόρησης:** η μονάδα ενημερώνει τις λοιπές διευθύνσεις για την αναθεώρηση και συμπλήρωση της ισχύουσας νομοθεσίας και προς το σκοπό αυτό συντάσσει ενημερωτικές εγκυκλίους, εγχειρίδια διαδικασιών και πρακτικών ενώ ασκεί και εκπαιδευτικό έργο με τη μορφή σεμιναρίων.
- **Πρόληψη κινδύνων παραβίασης νομικών κανόνων:** η μονάδα ασκεί και προληπτικό έλεγχο συμμετέχοντας συμβουλευτικά στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και επιχειρηματικών κινήσεων (όπως π.χ. εξαγορές, συγχωνεύσεις κλπ)
- **Έγκαιρη και διαρκής συμμόρφωση στο ισχύον νομικό πλαίσιο:** η μονάδα φροντίζει για τη συμμόρφωση κυρίως σε ζητήματα πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και καταστολής της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, είναι επιφορτισμένη με την εκπόνηση ετήσιου προγράμματος διαρκούς συμμόρφωσης προς το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο
- **Συντονισμός έργου υπευθύνων κανονιστικής συμμόρφωσης:** η μονάδα έχει την ευθύνη του συντονισμού του έργου των υπεύθυνων κανονιστικής συμμόρφωσης του ομίλου, συμπεριλαμβανομένων των μονάδων εσωτερικού και εξωτερικού.

Αρμοδιότητες Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης (ΜΚΣ),

1. Θεσπίζει και εφαρμόζει κατάλληλες διαδικασίες και εκπονεί σχετικό ετήσιο Πρόγραμμα Κανονιστικής Συμμόρφωσης της τράπεζας, με στόχο να επιτυγχάνεται η έγκαιρη και διαρκής συμμόρφωση της Τράπεζας και του Ομίλου προς το εκάστοτε ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και τις διατάξεις της Πολιτικής Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου, την οποία έχει θεσπίσει η Τράπεζα, και να υφίσταται ανά πάσα στιγμή πλήρης εικόνα για το βαθμό επίτευξης του στόχου αυτού.
2. Εξασφαλίζει ότι η Τράπεζα και ο Όμιλός της συμμορφώνονται με το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο ρυθμίζει την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Για το σκοπό αυτό, ελέγχει τη συμμόρφωση των οργανωτικών μονάδων της Τράπεζας με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το ως άνω πλαίσιο, καθώς και από την Πολιτική Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου την οποία έχει θεσπίσει η Τράπεζα, και δομεί κατάλληλο περιβάλλον για τον έγκαιρο εντοπισμό, αποτροπή, διερεύνηση και αναφορά παρόμοιων προσπαθειών.
3. Ενημερώνει τη Διοίκηση της Τράπεζας και το Διοικητικό Συμβούλιο, διά των ετήσιων αναφορών της, για θέματα κανονιστικής συμμόρφωσης στις τράπεζες, και ιδίως, για κάθε διαπιστωθείσα σημαντική παράβαση του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου ή για τυχόν σημαντικές ελλείψεις στην τήρηση των υποχρεώσεων που αυτό επιβάλλει.
4. Σε περίπτωση τροποποιήσεων του εκάστοτε ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου παρέχει, με τη συνδρομή των νομικών υπηρεσιών της Τράπεζας ή και των κατά τόπους νομικών συμβούλων των θυγατρικών εξωτερικού, σχετικές οδηγίες για την αντίστοιχη προσαρμογή των εσωτερικών διαδικασιών και του εσωτερικού κανονιστικού πλαισίου συμμόρφωσης τραπεζών που εφαρμόζονται από τις υπηρεσιακές μονάδες της Τράπεζας, καθώς και από τα καταστήματα και τις θυγατρικές εταιρείες εσωτερικού και εξωτερικού κατά περίπτωση.
5. Διασφαλίζει, με κατάλληλες διαδικασίες, την τήρηση των προθεσμιών για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπονται από το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και παρέχει για το σκοπό αυτό σχετική έγγραφη διαβεβαίωση προς το Διοικητικό Συμβούλιο μέσω των ετήσιων αναφορών της.
6. Διασφαλίζει τη διαρκή ενημέρωση των υπαλλήλων για τις εξελίξεις στο σχετικό με τις αρμοδιότητές τους ρυθμιστικό πλαίσιο, με τη θέσπιση κατάλληλων διαδικασιών, ενημερωτικών σημειωμάτων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε συνεργασία με την αρμόδια μονάδα του Τομέα Ανθρώπινου Δυναμικού Ομίλου.
7. Συντονίζει το έργο των υπευθύνων κανονιστικής συμμόρφωσης (compliance officers) των εταιρειών του Ομίλου, ώστε όλες οι εταιρείες του Ομίλου να συμμορφώνονται πλήρως προς τις εφαρμοστέες εκάστοτε διατάξεις και προς τις

διατάξεις του Ν. 2656/1998 για καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές.

8. Υποβάλλει στην Τράπεζα της Ελλάδος μέχρι τη λήξη του πρώτου ημερολογιακού εξαμήνου κάθε έτους έκθεση επί των θεμάτων αρμοδιότητάς της.

Η Τράπεζα ενημερώνει την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για οποιαδήποτε μεταβολή στο πρόσωπο του επικεφαλής της Διεύθυνσης Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου εντός δέκα εργάσιμων ημερών από τη μεταβολή αυτή. Αντίστοιχα, η μεταβολή αυτή ανακοινώνεται άμεσα και στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. : Διαδικασίες Ελέγχου Στον Τραπεζικό Τομέα

5.1. Γενικά.

Σε ένα πιστωτικό ίδρυμα τα ταμειακά διαθέσιμα πρέπει να υποστηρίζονται από ένα πλήρες και αξιόπιστο σύστημα εσωτερικού ελέγχου καθώς η φύση της ενασχόλησης αυτής είναι τέτοια που χρίζεται απαραίτητα για να αποτρέπεται κάθε πιθανότητα κατάχρησης από το προσωπικό . Επιπλέον, χάρις τον μεγάλο όγκο των συναλλαγών σε χρηματικά διαθέσιμα και τέλος από τη σωστή διαχείριση τους εξαρτάται η επιβίωση της τράπεζας.

5.1.2. Περιουσιακά στοιχεία που υπάγονται στην κατηγορία των διαθεσίμων της Τράπεζας

Στην κατηγορία των διαθεσίμων περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων τα μετρητά και όλα τα στοιχεία που μπορεί να επιτευχθεί άμεσα η ρευστοποίηση τους και από τη μετατροπή αυτή ν' αποδώσουν ποσό ίσο με τη λογιστική τους αξία. Πιο συγκεκριμένα, στις τράπεζες στην κατηγορία των διαθεσίμων περιλαμβάνονται:

- a. Τα ρευστά διαθέσιμα (χαρτονομίσματα - κέρματα).
- b. Οι δοσοληπτικοί λογαριασμοί με την κεντρική τράπεζα και τις άλλες τράπεζες εσωτερικού και εξωτερικού.
- c. Οι βραχυπρόθεσμες καταθέσεις σε τράπεζες.
- d. Άλλα ρευστά διαθέσιμα, όπως χαρτόσημα, λήξαντα τοκομερίδια, μερισματαποδείξεις μετοχών, κλπ.

5.1.3. Έλεγχος ταμείου

5.1.3.1. Βιβλία ταμείου

Αναφορικά με το ταμείο, το Κατάστημα πρέπει να τηρεί τα εξής βοηθητικά βιβλία:

- I. Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου.
- II. Βιβλίο Κίνησης Αποθέματος Τράπεζας Ελλάδος.
- III. Πρωτόκολλο Καταμέτρησης του Αποθέματος της Τράπεζας της Ελλάδος.
- IV. Βιβλίο Κίνησης Ενήμων ΙΚΑ.
- V. Βιβλίο Κίνησης Ενήμων Ν.Π.Δ.Δ.
- VI. Πρωτόκολλο Καταμέτρησης Ενήμων ΙΚΑ.
- VII. Πρόχειρο βιβλίο παρακολούθησης Ενήμων ΙΚΑ.
- VIII. Φάκελοι, στους οποίους βρίσκονται ταξινομημένοι οι τίτλοι ανάλογα με το είδος χρεογράφων και κατά αλφαβητική σειρά καταθέτη. Ακόμα, στους

φακέλους αυτούς κρατείται από τον ταμία σημείωση των καταθέσεων και αποδόσεων τίτλων που γίνονται κάθε φορά.

Ο ελεγκτής οφείλει να διαπιστώσει ότι τα παραπάνω τηρούνται κανονικά και είναι ενήμερα σύμφωνα με όσα ορίζονται στις σχετικές εγκυκλίους της τράπεζας.

5.1.3.2. Εσωτερικός έλεγχος των ταμιακών διαθεσίμων

Τα διαθέσιμα της τράπεζας υποχρεούνται να καλύπτονται από ένα πλήρες και εξασφαλιστικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου για τον λόγο ότι απαρτίζονται από χρηματικά μέσα, δηλαδή αντικείμενα κατ' εξοχήν επιδεκτικά καταχρήσεων. Είναι τεράστιος ο όγκος των συναλλαγών των τραπεζών σε χρηματικά διαθέσιμα, αφού η τράπεζα εμπορεύεται χρήματα. Από τη σωστή διαχείρισή τους εξαρτάται η κερδοφόρα πορεία της τραπεζικής επιχείρησης. Ένα πλήρες σύστημα εσωτερικού ελέγχου των διαθεσίμων πρέπει να εξασφαλίζει τα ακόλουθα:

A. Τη φυσική προστασία τους

- Τα ταμεία πρέπει να βρίσκονται σε ασφαλείς θέσεις και να λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα ασφάλειας των χρηματαποστολών. Ακόμα, η τράπεζα οφείλει να έχει ασφαλιστική κάλυψη έναντι των κινδύνων που απορρέουν από τη διαχείριση και μεταφορά των διαθεσίμων όπως για παράδειγμα ληστείες, κλοπές, απώλειες, πυρκαγιές, κλπ.
- Τα χρηματοκιβώτια να ανοίγονται πάντοτε με την χρήση δύο κλειδίων, το ένα από τα οποία να κρατεί ο Διευθυντής του Καταστήματος και το άλλο ο υπεύθυνος ταμίας και να ανοίγονται μόνο με την παρουσία και των δυο.
- Να εφαρμόζεται ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα περιοδικών αιφνιδιαστικών καταμετρήσεων του ταμείου και να γίνεται συμφωνία αυτών με τα λογιστικά βιβλία.

B. Τις δοσοληψίες με άλλες τράπεζες

Οι διαδικασίες έκδοσης, καταχώρησης των επιταγών αποτελούν τις συμφωνίες των λογαριασμών με άλλες τράπεζες να διεξάγονται από διαφορετικά πρόσωπα. Οι λογαριασμοί με τις άλλες τράπεζες να συμφωνούνται περιοδικά τουλάχιστο μια φορά το μήνα από αρμόδιους υπαλλήλους της τράπεζας και οι συμφωνίες αυτές να ελέγχονται από αρμόδιο στέλεχος της τράπεζας. Να παρακολουθούνται και να διερευνώνται οι εγγραφές που εντοπίζονται από τις συμφωνίες αυτές. Πρέπει να έχουν καθοριστεί όρια ποσών για την έκδοση επιταγών ή τη διακίνηση χρηματικών ποσών που αφορούν άλλες τράπεζες και η σχετική έγκριση έκδοσης των επιταγών και διακίνησης των χρημάτων να δίνεται από περισσότερα από ένα πρόσωπα.

Γ. Τις μεταφορές χρημάτων με τεχνικά μέσα

- Η έγκριση της μεταφοράς, η κωδικοποίηση και η αποστολή να γίνεται από διαφορετικά πρόσωπα.

- Να λαμβάνονται επαρκή μέτρα φυσικής προστασίας των κλειδαρίθμων, κωδικών, και να μεταβάλλεται περιοδικά μορφή των κωδικών εισόδου.
- Τα στοιχεία όλων των χρηματαποστολών να επιθεωρούνται καθημερινός από τα αρμόδια στελέχη της τράπεζας.

Δ. Να γίνεται συστηματική παρακολούθηση του λογαριασμού που εμφανίζει το υπόλοιπο των επιταγών που βρίσκονται στη διαδικασία της είσπραξης.

5.1.3.3. Καταμέτρηση ταμείου

5.1.3.3.1. Καταμέτρηση Ταμείου τραπεζογραμματίων

Κατά την αιφνιδιαστική άφιξή του στο Κατάστημα, ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει καταμέτρηση των χαρτονομισμάτων, κερμάτων, χαρτοσήμων που βρίσκεται στα ταμεία του Καταστήματος.

Οι καταμετρήσεις πρέπει να γίνονται πριν αρχίσουν οι συναλλαγές της ημέρας ή μετά το πέρας αυτών και τη σύνταξη της ημερήσιας ταμιακής συμφωνίας και να διενεργούνται ταυτόχρονα στα μετρητά που βρίσκονται στον κεντρικό ταμιά (χρηματοκιβώτιο) και τους ταμειολογιστές. Σε περίπτωση που το Κατάστημα διαθέτει Θυρίδες, Ανταλλακτήρια ή απόθεμα της Τράπεζας Ελλάδος, οι καταμετρήσεις του χρηματικού αυτών πρέπει να διενεργούνται ταυτόχρονα με την καταμέτρηση του κεντρικού ταμιά και των ταμειολογιστικών. Για τα Καταστήματα που έχουν κατάθεση σε υποκαταστήματα της Τ.Ε., ο ελεγκτής πρέπει να επιβεβαιώσει το υπόλοιπο αυτής, με σχετική έγγραφη πιστοποίηση του υποκαταστήματος της Τ.Ε.

Τα αποτελέσματα της καταμέτρησης θα πρέπει να συμφωνούν με τα δεδομένα του βιβλίου «Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου» και με τη Συγκεντρωτική κατά υπηρεσίες Κατάσταση Ημερήσιας Συμφωνίας Ταμείου. Όταν φθάσει στο Κατάστημα η Λογιστική Κατάσταση του Κ/Μ (ισοζύγιο γενικού καθολικού), το υπόλοιπο του λογαριασμού "Ταμείο" πρέπει να συμφωνηθεί με το «Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου» της ημερομηνίας καταμέτρησης. Κατά το πέρας της διαδικασίας απαιτείται η φυσική παρουσία των διαχειριστών προκομμένου να παραλάβουν όλα τα καταμετριθέντα. Κατά τη καταμέτρηση πρέπει να παρίσταται και ο Διευθυντής ή ο αρμόδιος υποδιευθυντής του Καταστήματος. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημάνουμε ότι απαγορεύεται η παρουσία οποιαδήποτε άλλου προσώπου εκτός από τα προαναφερθέντα. Τα κλειδιά των διαχειριστών είναι αποκλειστική ευθύνη και δεν πρέπει να εμπλέκεται στη παραλαβή τους ούτε ο ελεγκτής. Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο, δεν μπορέσει να εξασφαλίσει για τον εαυτό του το κλειδί του Διευθυντή, τότε τοποθετείται το κλειδί του διαχειριστή σε χρηματοκιβώτιο που ασφαρίζεται με διπλό κλειδί, το ένα από τα οποία παραδίνεται στο διαχειριστή και το άλλο κρατεί το ελεγκτής. Πριν από την έναρξη της καταμέτρησης, ο ελεγκτής πρέπει να μονογράψει τα τελευταία χρησιμοποιημένα γραμμάτια είσπραξης και εντάλματα πληρωμής και μετά την καταμέτρηση να ελέγξει τα ταμιακά

δικαιολογητικά τουλάχιστον της ημέρας της ταμιακής συμφωνίας, βάσει της οποίας έγινε η καταμέτρηση. Με ιδιαίτερη προσοχή να ελέγξει τα δικαιολογητικά που εκδόθηκαν την ημέρα της καταμέτρησης. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου του Καταστήματος και κατά την κρίση του ελεγκτή, να επαναληφτεί η καταμέτρηση του ταμείου. Ο ελεγκτής πρέπει ακόμα να εξετάσει:

- Αν, αντί για μετρητά, υπάρχουν στο ταμείο προσωρινές αποδείξεις οποιασδήποτε φύσης ή αποδείξεις προκαταβολών σε υπαλλήλους έναντι αποδοχών τους.
- Αν οι αρμόδιοι του Καταστήματος προβαίνουν σε καθημερινή συμφωνία του ταμείου και αν υπογράφεται κανονικά η «ταμιακή συμφωνία». Αν ο Διευθυντής ή ο υποδιευθυντής, μια φορά τουλάχιστον την εβδομάδα, διενεργεί αιφνιδιαστικά λεπτομερειακή καταμέτρηση στο ταμείο και γίνεται σχετική αναφορά στα πρακτικά καταμέτρησης.
- Αν τα γραμμάτια είσπραξης και τα εντάλματα πληρωμής φέρουν έντυπη αρίθμηση. Αν τηρείται βιβλίο παραλαβής στελεχών γραμματίων και ενταλμάτων και αν τα σε χρήση στελέχη φυλάσσονται σε ώρες διακοπής της εργασίας.
- Αν τα Πρωτόκολλα Καταμέτρησης του ταμείου και οι μεταλλικές σφραγίδες φυλάσσονται σε χρηματοκιβώτιο μετά το πέρας των συναλλαγών.

5.1.3.3.2. Καταμέτρηση και έλεγχος των Ξένων Τραπεζογραμματίων

Ταυτόχρονα με την καταμέτρηση του ταμείου, ο ελεγκτής πρέπει να ενεργήσει καταμέτρηση και στο ταμείο ξένων τραπεζογραμματίων και να συμφωνήσει τα δεδομένα της καταμέτρησης με τα αναγραφόμενα στο βιβλίο «Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου» καθώς και με το λογιστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Ξένα τραπεζογραμμάτια", Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει ακόμα:

- a. Αν στα σχετικά εντάλματα πληρωμής σημειώνονται οι αριθμοί των τραπεζογραμματίων αξίας πάνω από ένα ποσό (π.χ. πάνω από \$100) ή του ισότιμοι αυτών προκειμένου για άλλα νομίσματα, καθώς και τα στοιχεία του κομιστή αυτών.
- b. Αν τα τραπεζογραμμάτια καταχωρούνται στο βιβλίο «Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ταμείου» κατ' είδος ξένου νομίσματος.
- c. Αν εκδίδεται παραστατικό ή άλλο στοιχείο για κάθε αγορά ξένων τραπεζογραμματίων.
- d. Αν τηρούνται τα όσα προβλέπονται από τις οικείες εγκυκλίους της τράπεζας, αναφορικά με την παράδοση των ξένων τραπεζογραμματίων.

5.1.3.3.3. Καταμέτρηση του Ταμείου Ενσήμων

Ταυτόχρονα με την καταμέτρηση του ταμείου, ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει καταμέτρηση και στο «ταμείο ενσήμων», πιο συγκεκριμένα στα ένσημα του ΙΚΑ και να συμφωνήσει αυτά που θα βρεθούν κατά την καταμέτρηση με τα δεδομένα του βιβλίου «Πρωτόκολλο Καταμετρήσεων Ενσήμων ΙΚΑ», καθώς και με το "Δελτίο Κίνησης" και τα υπόλοιπα των οικείων λογαριασμών της Λογιστικής Κατάστασης.

5.1.3.3.4. Καταμέτρηση του Αποθέματος της Τράπεζας Ελλάδος

Αν το Κατάστημα διατηρεί ταμιακό απόθεμα της Τ.Ε., πρέπει να γίνει καταμέτρηση αυτού, ταυτόχρονα με την Καταμέτρηση του ταμείου. Τα μετρητά που βρέθηκαν κατά την διαδικασία αυτή πρέπει να συμφωνούν με τα δεδομένα ειδικού βιβλίου που τηρεί το Κατάστημα. Στο βιβλίο αυτό καταχωρείται κάθε κίνηση του αποθέματος, και κάθε εγγραφή μονογράφεται από το Διευθυντή και τον ταμία του Καταστήματος. Το βιβλίο αυτό φυλάσσεται σε ιδιαίτερο χρηματοκιβώτιο μαζί με το απόθεμα.

5.1.3.3.5. Καταμέτρηση συναλλαγματικών προς είσπραξη

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί σε καταμέτρηση των γραμματίων που δόθηκαν στο Κατάστημα από τους πελάτες του, για είσπραξη ή για εγγύηση και, κατά την ημέρα της καταμέτρησης βρίσκονται στο χαρτοφυλάκιο του καταστήματος. Επίσης, ο ελεγκτής πρέπει να καταμετρήσει τα γραμμάτια που έστειλαν στο Κατάστημα για είσπραξη άλλα καταστήματα της τράπεζας ή άλλες τράπεζες. Επιπλέον, ο ελεγκτής πρέπει να μελετήσει το σύστημα της λογιστικής παρακολούθησης των παραπάνω γραμματίων, να προσδιορίσει ποιά γραμμάτια πρέπει να βρίσκονται στο Κατάστημα την ημέρα της καταμέτρησης και να προβεί στην καταμέτρησή τους. Στις μηχανογραφικά οργανωμένες τράπεζες, το Κ/Μ αποστέλλει στο Κατάστημα «Καταστάσεις αξιόγραφων», στις οποίες αναγράφονται, με όλα τους τα στοιχεία, τα γραμμάτια κατά ημερομηνία λήξης. Ο ελεγκτής πρέπει να επιλέξει τις καταστάσεις ορισμένων, μεταγενέστερων Της Καταμέτρησης, ημερομηνιών και να διαπιστώσει ότι υπάρχουν στο Κατάστημα τα σώματα των συναλλαγματικών. Αν ορισμένα γραμμάτια δεν παρακολουθούνται από το Κ/Μ, συνήθως τα βραχείας λήξης. Ο ελεγκτής πρέπει να προσδιορίσει ποιά είναι τα γραμμάτια αυτά και να διαπιστώσει την ύπαρξή τους.

5.1.3.3.6. Καταμέτρηση των ταξιδιωτικών επιταγών

Κατά την άφιξή του στο Κατάστημα, ο ελεγκτής πρέπει να διενεργήσει αιφνιδιαστική καταμέτρηση των ταξιδιωτικών επιταγών που βρίσκονται στο Κατάστημα και να συμφωνήσει τα ευρήματα της καταμέτρησης με τα υπόλοιπα των λογαριασμών τάξεως με τους οποίους παρακολουθούνται οι ταξιδιωτικές επιταγές.

5.1.3.3.7. Καταμέτρηση του <<Ταμείου Τίτλων>>

Ο ελεγκτής πρέπει να καταμετρήσει τους τίτλους που έχουν παραδοθεί στο Κατάστημα για φύλαξη, ενέχυρο ή διαχείριση και να συμφωνήσει τα

απογραφέντα τεμάχια με τα υπόλοιπα των λογαριασμών τάξεως «Ταμείο τίτλων" και "δικαιούχοι τίτλων". Σε περίπτωση που οι τίτλοι φυλάσσονται σε άλλο Κατάστημα, πρέπει να γίνει έλεγχος των σχετικών αποδείξεων τίτλων για φύλαξη και να γίνει επαλήθευση αυτών με επιβεβαιωτική επιστολή που αποστέλλει το Λογιστήριο του ελεγχόμενου Καταστήματος στο Κατάστημα φύλαξης των τίτλων.

5.1.3.3.8. Σύνταξη Πρωτοκόλλων Καταμέτρησης

Ο ελεγκτής πρέπει να συντάξει πρωτόκολλα καταμέτρησης, για όλα τα παραπάνω περιουσιακά στοιχεία που καταμέτρησε. Στα πρωτόκολλα αυτά πρέπει να αναγράψει τα ευρεθέντα κατά την καταμέτρηση, τα οποία να συγκρίνει με τα λογιστικά υπόλοιπα των οικείων λογαριασμών προκομμένου από τη σύγκρισή τους να προκύψει η συμφωνία ή να προσδιοριστούν οι τυχόν υπάρχουσες διαφορές (ελλείμματα - πλεονάσματα). Για την κατοχύρωσή του, ο ελεγκτής πρέπει να γράψει στα πρωτόκολλα καταμέτρησης ότι, εκτός από τον αρμόδιο ταμία, καθ' όλη τη διάρκεια της καταμέτρησης, παρέστη σ' αυτήν και ο διευθυντής (ή υποδιευθυντής) του Καταστήματος και ότι, μετά το πέρας της καταμέτρησης, ο ταμίας παρέλαβε όλα τα καταμετρημένα. Τέλος, τα πρακτικά καταμέτρησης πρέπει να υπογραφούν από τους ελεγκτές, τον ταμία και το διευθυντή ή υποδιευθυντή του Καταστήματος που παρέστη στην καταμέτρηση.

5.1.4. Έλεγχος των λογαριασμών με την Κεντρική Τράπεζα αλλά και με άλλες του εσωτερικού και εξωτερικού

Τέτοιου είδους λογαριασμοί του πιστωτικού ιδρύματος με άλλες τράπεζες τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού και με την Κεντρική Τράπεζα ελέγχονται με παρόμοιο με αυτόν που ακολουθούμε στις δοσοληψίες με άλλες τράπεζες. Ανάγκη για τη δημιουργία μιας ιδιαίτερης υπηρεσίας ήρθε στην επιφάνεια με αφορμή τον τεράστιο αριθμό συναλλαγών (κίνηση των λογαριασμών) μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Ο ελεγκτής υποχρεούται:

1. Να διαπιστώσει την συμφωνία μεταξύ υπολοίπων των λογαριασμών των τραπεζών τα οποία μπορούμε να δούμε στα βιβλία του ελεγχόμενου πιστωτικού ιδρύματος κατά 31/12 μα αυτά των αντιγράφων λογαριασμών που αποστέλλουν σε αυτή οι τράπεζες.
2. Να πραγματοποιήσει έλεγχο για μια τυχαία περίοδο που επιλέξει για την δοσοληπτική κίνηση των λογαριασμών με τα αντίγραφα λογαριασμών που προαναφέραμε που αποστέλλονται από τις άλλες τράπεζες, για την επιβεβαίωση των κινήσεων.
3. Να επιβεβαιώσει τα υπόλοιπα των λογαριασμών των τραπεζών με επιστολή που διενεργείται απευθείας από την διεύθυνση του.
4. Να δει την σωστή λογιστικοποίηση των δεδουλευμένων τόκων.

5.2. Έλεγχος των Χορηγήσεων

Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας πρέπει να εξετάζει αν τα Καταστήματα της ακολουθούν και συμμορφώνονται με τις εγκύκλιες οδηγίες της Διοίκησης της τράπεζας οι οποίες σε γενικές γραμμές πρέπει να αναφέρονται κυρίως σε βασικά θέματα όπως:

- Τα όρια που θέτει η Διοίκηση της τράπεζας ως προς τη δανειοδότηση.
- Να λαμβάνονται υπόψη οι εγγυήσεις που ορίζονται μέσα από γενικές αλλά και ειδικές αποφάσεις από τη Διοίκηση.
- Να γίνεται αξιολόγηση της οικονομικής θέσης του δανειολήπτη και του εγγυητή σύμφωνα με τις οδηγίες,
- Να λαμβάνονται όλα τα δικαιολογητικά στοιχεία που είναι απαραίτητα προκειμένου το Κατάστημα να προβεί στην εκταμίευση του ποσού της χορήγησης.
- Να γίνεται αξιολόγηση της χορήγησης και εκτίμηση της ομαλής εξέλιξής της.
- Να γίνονται` περιοδικές συμφωνίες μεταξύ των γενικών λογαριασμών και των αναλυτικών λογαριασμών των πελατών
- Ορθός υπολογισμός των τόκων.

Έτσι κι αλλιώς, σύμφωνα με τη βασική οργανωτική αρχή για τις ασυμβίβαστες αρμοδιότητες, οι διαδικασίες έγκρισης, εκταμίευσης, είσπραξης και της χορήγησης πρέπει να γίνονται από διαφορετικά πρόσωπα.

5.2.1. Γενικές διαδικασίες που έχουν εφαρμογή σε όλες τις κατηγορίες χορηγήσεων.

1. Ελεγκτικές διαδικασίες εγγύησης, χορήγησης και εξυπηρέτησης των χορηγήσεων

Ο έλεγχος των χορηγήσεων αναφέρεται στην ενημερότητα, τη ρευστότητα, καθώς και στο αν έγιναν μέσα στα πλαίσια και σύμφωνα με όσα ορίζει ο κανονισμός της τράπεζας και οι κατά περίπτωση τα αρμόδια τμήματα υπηρεσιών της Διοίκησης της Τράπεζας. Για την υλοποίηση των στόχων αυτών, ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- Αν μεταξύ τράπεζας και πελάτη έχουν υπογραφεί συμβάσεις δανειοδότησης. Τα ποσά που αναγράφονται στις συμβάσεις αυτές πρέπει να υπερκαλύπτουν τα εκάστοτε χρεωστικά υπόλοιπα των λογαριασμών χορηγήσεων του πελάτη.

- Αν οι χορηγήσεις έγιναν μέσα στα όρια της "ευχέρειας" του Καταστήματος ή των εγκριμένων, κατά περίπτωση, γενικών και ειδικών ορίων, ή κατόπιν εφάπαξ εγκρίσεων της αρμόδιας υπηρεσίας. Ακόμα, διαπιστώνονται ποιες από αυτές τις υπερβάσεις που έγιναν μέσα στην ελεγχόμενη χρήση έχουν αναφερθεί στην αρμόδια υπηρεσία της Διοίκησης .
- Κατά πόσο οι χορηγήσεις έγιναν σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις, καθώς και αν προσκομίστηκαν τα δικαιολογητικά που προβλέπονται απ. αυτές (τιμολόγια αγοράς πρώτων υλών ή μηχανημάτων, Βεβαίωση Επιμελητηρίου για εγκατάσταση μηχανημάτων, κλπ.).
- Αν λήφθηκαν οι εξασφαλίσεις (υποθήκες, προσημειώσεις, ενέχυρα, εγγυήσεις, κλπ.) που προβλέπονται από τις σχετικές εγκρίσεις αλλά και σε γενικό βαθμό από τους κανόνες πιστοδότησης.
- Σε ποιο βαθμό τηρούνται οι προθεσμίες που καθορίζουν οι εγκριτικές αποφάσεις για τη ρευστοποίηση των χορηγήσεων. Ποιο συγκεκριμένα, αν οι χορηγήσεις εξυπηρετούνται κανονικά, αν οι προσωρινά καθυστερούμενες δόσεις αποδόθηκαν σε ιδιαίτερες μερίδες αυτές των "προσωρινών καθυστερήσεων" και αν υπολογίζεται με βάση αυτές και τόκος υπερημερίας.
- Μήπως πιστοδοτούνται πελάτες στο όνομα μιας άλλης επωνυμία ή ακόμα τρέχουν σε βάρος του παράλληλα πιστοδοτικά προγράμματα από άλλες τράπεζες.
- Αν τα επιτόκια των χορηγήσεων είναι σύμφωνα με τα καθοριζόμενα.
- Αν τα υπόλοιπα των λογαριασμών χορηγήσεων συμφωνούν με τα κονδύλια που εμφανίζονται στη συγκέντρωση κινδύνων του πελάτη.

- Τον βαθμό ενημερότητας, των υπόλοιπων των λογαριασμών χορηγήσεων, κατά το λογιστικό του έλεγχο.
- Κατά πόσο απαίτηση δεν διατρέχει κίνδυνο, αμφίβολης ή ανεπίδεκτης είσπραξης. Για τη διαπίστωση αυτή συνεκτιμούνται η οικονομική κατάσταση του οφειλέτη, όπως προκύπτει από το Δελτίο Πληροφοριών.

Χρήσιμο είναι ότι, με σκοπό την έκβαση μια ασφαλείς χορηγήσεις, εξετάζεται από την μια πλευρά η ρευστότητα και ελαστικότητα της χορήγησης σε συνάρτηση με τη μορφή χρηματοδότησης, ενώ από την άλλη οι δανειοδοτήσεις λήξης και η εμπρόθεσμη εξυπηρέτηση αυτών. Με βάση τις παραπάνω διαπιστώσεις, ο ελεγκτής θα πρέπει να διατυπώσει στη έκθεση του, την άποψη του για την ομαλή ή ανώμαλη ρευστοποίηση των απαιτήσεων.

2 Έλεγχος των εσόδων της τράπεζας από χορηγήσεις

Όσον αφορά τα κέρδη της τράπεζας από τις χορηγήσεις (τόκοι και προμήθειες), που υπολογίζονται από το εκάστοτε τμήμα, και συνήθως κάθε τρίμηνο και αναγράφονται σε ειδικές καταστάσεις, ο ελεγκτής θα πρέπει να αναλύσει για το αν:

- Οι καταστάσεις αυτές ελέγχονται από τους αρμόδιους του κάθε Καταστήματος, σε σύγκριση φυσικά με τα στοιχεία που αναγράφονται στις καταστάσεις προς τα αντίστοιχα στοιχεία των καρτελών που τηρούνται από το Κατάστημα (ως προς το υπόλοιπο και το επιτόκιο).
- Ο εργαζόμενος που εκπονεί τον έλεγχο υπογράφει στις καταστάσεις κάτω από ειδική ένδειξη.
- Το επιτόκιο που αναγράφεται στις παραπάνω καταστάσεις είναι σύμφωνο με τις τρέχουσες διατάξεις.
- Κάθε τροποποίηση των τόκων που έχουν υπολογιστεί από το κατάστημα και αναγράφονται στις παραπάνω καταστάσεις αναγράφεται και η απαραίτητη αιτιολογία. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να πούμε ότι δεν απαιτείται να γίνει επαλήθευση της καταχώρησης των τόκων που αναγράφονται στις παραπάνω καταστάσεις, εφόσον η καταχώρηση αυτή στις μερίδες του καταστήματος γίνεται απ' αυτό και εφόσον τα υπόλοιπα των αναλυτικών ισοζυγίων του συμφωνούν με τα αντίστοιχα υπόλοιπα των καρτελών των πελατών που τηρούνται από το Κατάστημα.

- Ο ελεγκτής πρέπει να κάμει δειγματοληπτικό έλεγχο στους υπολογισμούς των τόκων που υπολογίζονται από τους υπαλλήλους του καταστήματος. Και φυσικά ο ελεγκτής θα πρέπει να σημειώσεις ποιες από αυτές ελέχθησαν και ποιες όχι.
- Αν η κεντρική μονάδα έχει ενημερωθεί με τα σωστά ποσοστά επιτοκίων και των επιστρεφόμενων ποσών είναι οι κανονικές. Κάτι τέτοιο μπορεί να διαπιστωθεί εφόσον ο ελεγκτής επιλέξει από καθένα είδος χορήγησης μια τουλάχιστο μερίδα (ενός πελάτη) και υπολογίσει τους τόκους, τις προμήθειες.
- Σε περίπτωση που έχουν υπολογιστεί τόκοι επί ανεπίδεκτων είσπραξης χορηγήσεων ή μήπως δεν έχουν υπολογιστεί τόκοι επί χορηγήσεων ασφαλούς είσπραξης.

3. Έλεγχος της Κεντρικής μονάδας Πληροφοριών

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει:

- Την ενημερότητα, δηλαδή πότε ή και το πόσες φορές συντάχθηκαν αλλά και ανανεώθηκαν μέσα στις προθεσμίες που προβλέπονται από τις εγκυκλίους της Διοίκησης.
- Σε πιο βαθμό οι πληροφορίες για την ακίνητη περιουσία στηρίζεται σε στοιχεία από επίσημες πηγές, όπως για παράδειγμα από υποθηκοφυλάκεια, επίσημα έγγραφα κτλ. Ειδικά η εκτίμηση της αξίας αυτών, διεξήχθη από την Τεχνική υπηρεσία της Τράπεζας και γενικά έμπιστα πρόσωπα.
- Σε συνάρτηση με το υπόλοιπα στοιχεία, πραγματοποιήθηκε διασταύρωση των πληροφοριών με τις κατάλληλες πηγές και γενικότερα, αν είναι προϊόν εμπειριστατωμένης έρευνας και μελέτης της επιχείρησης που αφορά.
- Σε πιο βαθμό ενημερώνεται από οι διαμαρτυρήσεις συναλλαγματικών που κακολογούνται σε βάρος των τιτλούχων και με τα λοιπά δυσμενή στοιχεία τις περιουσιακές μεταβολές των προσώπων.

4. Έλεγχος των δανειακών συμβάσεων

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι

- Οι συμβάσεις και οι πρόσθετες πράξεις έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τον νόμο και έχουν υπογραφεί τόσο από την τράπεζα όσο και από τους αντισυμβαλλόμενους όπως για παράδειγμα οφειλέτες και εγγυητές αυτών.

- Οι συμβάσεις κανονικό χαρτόσημο. έχουν χαρτοσημανθεί και μάλιστα εμπρόθεσμα.
- Αυτοί που υπογράφουν ως εκπρόσωποι ή πληρεξούσιοι των οφειλετών ή των εγγυητών τους νομιμοποιούνται με τις απαραίτητες γνωματεύσεις που υπάρχουν και ότι αναφέρεται πάνω στις συμβάσεις η ιδιότητα με την οποία υπογράφουν.
- Όσον αφορά τις εγγυήσεις νομικών προσώπων και ειδικά ανώνυμων εταιριών, σε πιο βαθμό η παροχή των εγγυήσεων επιτρέπεται από το καταστατικό τους αλλά και στην περίπτωση που ελήφθη με την ομόφωνη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Φυσικά, σε περίπτωση που τα στοιχεία δεν γίνου απολύτως πιστευτά πρέπει να υπάρχει γνωμοδότηση του νομικού συμβούλου της τράπεζας.
- Η οποιαδήποτε μεταβολή ή αναφορά πρέπει να υπογράφεται από όλους τους συμβαλλομένους. -

5. Ουσιαστικός έλεγχος των εξασφαλίσεων

- Ενέχυρα επί συναλλαγματικών:

Εκπονείται ανάλυση του χαρτοφυλακίου και ερευνάται ποιόι απο αυτούς είναι φερέγγυοι, δυσανάλογα επιβαρυνμένοι, χωρίς στοιχεία, ή ακόμα και με δυσμενή σε βάρος τους στοιχεία κλπ.. Σε γενικό βαθμό δε ελέγχεται αν η ποιοτική σύνθεση του χαρτοφυλακίου είναι ικανοποιητική. Ελέγχεται το ποσοστό διαμαρτυρήσεων και επιστροφών συναλλαγματικών. Ακόμα, εξετάζεται η περίπτωση που οι συναλλαγματικές έχουν κανονικές προθεσμίες, τι εξυπηρετούν, δηλαδή αν προέρχονται από εμπορικές συναλλαγές. Επιπροσθέτως ελέγχεται αν, κατά τη χορήγηση των συναλλαγματικών, τηρήθηκε το εγκριμένο από τη Διοίκηση ποσοστό χορήγησης και αν αυτό μειώθηκε ανάλογα σε περίπτωση υψηλού ποσοστού διαμαρτυρήσεων και επιστροφών. Τέλος, από τη συνεκτίμηση των παραπάνω υπολογίζεται η αξία του χαρτοφυλακίου.

- Ενέχυρα επί εμπορευμάτων:

Μέσα από την διαδικασία αυτή θα πρέπει να επαληθευτεί η ύπαρξη των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων, είτε με την καταμέτρηση του μέσο της αυτοψίας, είτε με λήψη έγγραφης. Ιδιαίτερη σημασία δίνεται και γι αυτό η αυτοψία πραγματοποιείται κατά την έναρξη του ελέγχου. Με αυτόν τον τρόπο εξακριβώνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο για το άμα βρίσκονται σε καλή κατάσταση των ενεχύρων ή τουλάχιστον σε αυτήν που παρελήφθησαν.

- Ενέχυρα επί χρεογράφων

Επαληθεύεται η ύπαρξη των χρεογράφων. Αυτά που βρίσκονται στο Κατάστημα καταμετρούνται, ενώ για αυτά που βρίσκονται σε άλλα Καταστήματα προς φύλαξη λαμβάνεται το σύμφωνο αυτών. Και τέλος, υπολογίζεται η αξία τους με βάση την τρέχουσα χρηματιστηριακή τιμή.

- Ενέχυρα επί απαιτήσεων

Στην περίπτωση που εκχωρούνται απαιτήσεις κατά του Δημοσίου ή τρίτων, πρέπει να ελέγχεται αν οι σχετικές συμβάσεις έχουν κοινοποιηθεί στους κατά περίπτωση αρμόδιους.

- Προσημειώσεις -Υποθήκες

Ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει τέσσερα σημεία

Πρώτον, αν οι προσημειώσεις και οι υποθήκες γράφτηκαν σύμφωνα με το νόμο και έγκυρα αλλά και ποιές είναι οι ασφαλιζόμενες απαιτήσεις της τράπεζας. Πρέπει να υπάρχει γνωμάτευση της Δικαστικής υπηρεσίας προκειμένου για επαρχιακά Καταστήματα. γνωμάτευση του νομικού συμβούλου του Καταστήματος. Στα επαρχιακά Καταστήματα, τα παραπάνω στοιχεία επαληθεύονται επίσης από τα πιστοποιητικά υποθηκοφυλακείων με χρονολογία την επόμενη ή οπωσδήποτε μεταγενέστερη της εγγραφής των βαρών.

Δεύτερων, αν επρόκειτο για βιομηχανικές εγκαταστάσεις, οι υποθήκες έχουν εγγραφεί και επί των μηχανημάτων και μάλιστα σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Επιπλέον, σε περίπτωση που πρόκειται να επωμιστούν καινούρια μηχανήματα, αν αναγράφεται στο συμβόλαιο της υποθήκης η κατάλληλη ρήτρα για την επέκταση της υποθήκης συμπεριλαμβανομένου και των νέων μηχανημάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται ότι τα προνόμια που προαναφέραμε έχουν το πλεονέκτημα μόνο στην περίπτωση που το ακίνητο στο οποίο είναι τα μηχανήματα ανήκει στον πρώτο οφειλέτη και όχι σε άλλον.

Τρίτων, αν έγινε έλεγχος και ταύτιση των τίτλων ιδιοκτησίας των ενυπόθηκων ακινήτων.

Τέταρτων, στην περίπτωση που έγινε εκτίμηση της αξίας των ενυπόθηκων ακινήτων από την τεχνική υπηρεσία της τράπεζας ή προκειμένου για ακίνητα που βρίσκονται στην επαρχία από ειδήμονες, έμπιστους στην τράπεζα, τεχνικούς. Για τη στάθμιση της παρεχόμενης εξασφάλισης, λαμβάνεται υπόψη η εμπορική αξία των υπέγγυων ακινήτων, η οποία προκύπτει από πρόσφατη εκτίμηση. Η ασφαλιστική αξία των ενυπόθηκων υπολογίζεται τόσο για επιχειρηματικά ακίνητα όσο και για εκτός επιχειρηματικής

δραστηριότητας ακίνητα σε ποσοστό τέτοιο εμπορικής αξίας τους ώστε να καλύπτει ότι τυχόν προηγούμενα βάρη αφαιρούνται.

- Εγγυήσεις

Στο σημείο αυτό ο ελεγκτής εξετάζει την ύπαρξη ακίνητης περιουσίας στο όνομα των εγγυητών αλλά και τη περίπτωση που αυτοί αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα, τότε θα πρέπει να εκτιμήσει και την εξέλιξη των εργασιών τους και γενικά η οικονομική τους θέση. Διευκρινίζεται ότι η εγγύηση νομικών προσώπων και ιδικά ανώνυμων εταιριών, κατά τη στάθμιση των κινδύνων που αναλαμβάνονται, είναι απαραίτητο να συνυπολογίζονται μόνο επικουρικά, στις περιπτώσεις που η παροχή της εγγύησης δεν προβλέπεται από τα καταστατικά τους και τίθεται σε υποψία η τήρηση σε συνάρτηση με τον εταιρικό σκοπό.

5.2.1.1. Έλεγχος χορηγήσεων σε καθυστέρηση.

Παρόλα αυτά δεν παύουν να υπάρχουν και εκπρόθεσμες χορηγήσεις. Έτσι για τον έλεγχο αυτών, είναι αναγκαίος ο διαχωρισμός τους με τις έννοιες προσωρινές και οριστικές όπου και παρακάτω θα αναλύσουμε περεταίρω τον βέλτιστο τρόπο.

5.2.1.1.1. Προσωρινές καθυστερήσεις

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει:

- Ότι οι δόσεις των χορηγήσεων που ξεπέρασαν το χρονικό τους όριο μεταφέρθηκαν σε ιδιαίτερες υποκατηγορίες του ίδιου. Παράλληλα όμως, οι δόσεις που βρίσκονται τυπικά στον χρόνο τους, πάνω σ' αυτές υπολογίζεται εκτός από τον κανονικό (ενήμερο) τόκο, και τόκος καθυστέρησης, χωρίς όμως να υπολογίζεται προμήθεια. Ειδικότερα για τον έλεγχο των καθυστερήσεων προεξοφλήσεων ισχύουν τα όσα αναπτύσσονται σχετικά με τον έλεγχο του λογαριασμού των προεξοφλήσεων.
- Ότι οι δόσεις χορηγήσεων που έληξαν εδώ και αρκετό χρόνο από το περιθώριο τους, έχουν μεταφερθεί σε λογαριασμούς οριστικών καθυστερήσεων. Επιπλέον, πρέπει να ζητήσει εξηγήσεις για τα αίτια που οι δόσεις που έληξαν εδώ και αρκετό χρονικό διάστημα εξακολουθούν να βρίσκονται σε λογαριασμούς προσωρινών καθυστερήσεων.

5.2.1.1.2. Οριστικές καθυστερήσεις.

Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- Εκτελείται έγκαιρα η μεταφορά των επισφαλών χορηγήσεων σε λογαριασμούς οριστικής καθυστέρησης.
- Οι χορηγήσεις που μεταφέρθηκαν από "κανονικές" σε οριστική καθυστέρηση ανακοινώθηκαν έγκαιρα στους αρμόδιους αλλά και συνεχίζει να ενημερώνεται για την εξέλιξη των χορηγήσεων αυτών.
- Η ανώμαλη και προφανώς ανεπιθύμητη εξέλιξη ίσως και για τις δύο πλευρές οφείλεται όχι στη λανθασμένη από την αρχή στάθμιση της χορήγησης, με βάση τα τραπεζικά κριτήρια, αλλά σε διάφορους εξωτερικούς παράγοντες. Έτσι σε γενικό βαθμό να εξετάσει τους λόγους για τους οποίους η χορήγηση περιήλθε σε καθυστέρηση παρά την τήρηση των προδιαγραφών.
- Είναι ορθός υπολογισμένοι οι τόκοι κατά το "κλείσιμο των λογαριασμών" και τη μεταφορά τους σε οριστική καθυστέρηση.
- Έγινε η γνωστοποίηση του κλεισίματος των ανοικτών λογαριασμών τόσο στον πιστούχο όσο και τους τυχόν εγγυητές. Αυτή η διαδικασία πραγματοποιείται είτε δικαστικό επιμελητή είτε με επιστολή του Καταστήματος, όπου το αντίγραφο της οποίας βεβαιώνεται απ' αυτούς με τη λήψη της επιστολής,
- Για τις απαιτήσεις σε καθυστέρηση που εισπράχθηκαν αλλά παρόλα αυτά δεν είχαν υπολογιστεί οι τόκοι, υπολογίστηκαν αναδρομικά κατά την είσπραξη των απαιτήσεων.
- Αποφεύγεται ο υπολογισμός τόκων σε λογαριασμούς χορηγήσεων ανεπίδεκτων είσπραξης και ότι οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται και παρακολουθούνται σε ειδικές καρτέλες.

Τέλος, είναι απαραίτητο από την μεριά του ελεγκτή να ερευνηθεί σε ποιο βαθμό το Κατάστημα προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες έτσι ώστε να εξασφαλισθεί όσο το δυνατό μεγαλύτερη κατοχύρωση των συμφερόντων της τράπεζας και για την ταχεία προώθηση των δικαστικών ενεργειών για εκκαθάριση των επίδικων υποθέσεων

Όσον αφορά τις πτωχεύσεις οφειλετών / πελατών του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, ο ελεγκτής οφείλει να εξετάσει:

- Αν τηρήθηκε η μεταφορά στις καθυστερήσεις όλες οι απαιτήσεις κατά του πτωχού.

- Αν σταμάτησε ο λογισμός των τόκων στις απαιτήσεις κατά πελατών που πτώχευσαν, εφόσον βέβαια αυτές δεν ασφαρίζονται προνομιακά με εμπράγματα εξασφαλίσεις.
- Αν οι απαιτήσεις της τράπεζας αναγγέλθηκαν και επαληθεύθηκαν εντός της προθεσμίας στις πτωχεύσεις και αν υπάρχουν πληροφορίες για το ενεργητικό και παθητικό των πτωχεύσεων και για τις πτωχευτικές διανομές.
- Σε περίπτωση που περατώθηκε η πτωχευτική κατά τη διαδικασία ή έλαβε χώρα αποκατάσταση των πτωχών, για την περίπτωση συνέχισης των δικαστικών ενεργειών της τράπεζας,
- Την περίπτωση που οι απαιτήσεις μετατέθηκαν σε παραγραφή.

5.2.1.1.3. Αποσβεστέοι λογαριασμοί

Στις 31/12 κατά την τακτοποίηση των λογαριασμών διενεργούνται και οι αποσβέσεις της χρήσης επί των περιουσιακών της στοιχείων, προκειμένου να απεικονίζονται με την πραγματική τους αξία στον Ισολογισμό και παράλληλα τα Αποτελέσματα Χρήσης να επιβαρυνθούν με τα έξοδα της απόσβεσης .

Ο ελεγκτής υποχρεούται:

- Να ζητήσει τους «Πίνακες για μεταφορά στους αποσβεστέους λογαριασμούς απαιτήσεων», όπου και συντάσσονται περιοδικά από το Κατάστημα,
- Όσον αφορά τις απαιτήσεις που μεταφέρθηκαν στους «αποσβεστέους λογαριασμούς» να ζητήσει και να εξετάσει τη σχετική απόφαση (απαιτήσεων σε καθυστέρηση),
- Να εξετάσει για ποιους λόγους οι απαιτήσεις σε καθυστέρηση δεν εγκρίθηκε η μεταφορά ορισμένων απαιτήσεων στους «αποσβεστέους λογαριασμούς». Παρόλο που το Κατάστημα ζήτησε τη μεταφορά αυτών,
- Να ζητήσει τους «Πίνακες των προτεινόμενων οριστικών αποσβέσεων», και να εξετάσει το στάδιο διαγραφής κάθε απαίτησης,
- Να διαπιστώσει ότι τα ποσά αποσβεσμένων απαιτήσεων που έχουν τυχόν εισπραχθεί μεταφέρθηκαν σε πίστωση των «αποσβεστέων λογαριασμών» (μερίδα οφειλέτη) και .στη συνέχεια σε πίστωση της Διοίκησης. Τυχόν δε εισπραχθέντες τόκοι, που δεν είχαν καταλογιστεί, ότι καταχωρήθηκαν σε πίστωση των οικείων αποτελεσματικών λογαριασμών,

- Να διαπιστώσει ότι το Κατάστημα παρακολουθεί περιοδικά την οικονομική κατάσταση των ενεχόμενων στις απαιτήσεις που μεταφέρθηκαν στους «αποσβεστέους λογαριασμούς». για την περίπτωση οικονομικής αναβίωσής τους.

5.2.1.1.4. Επάρκεια της πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις.

Η εκτίμηση της πιθανής απώλειας από τις επισφαλείς χορηγήσεις γίνεται, για κάθε μια χορήγηση, από τα αρμόδια στελέχη των Καταστημάτων της τράπεζας. Ο εξωτερικός ελεγκτής της τράπεζας τρέπει να προβαίνει σε δειγματοληπτική επαλήθευση των εκτιμήσεων των αρμόδιων στελεχών της τράπεζας, για τις παραπάνω πιθανές απώλειες, λαμβάνοντας υπόψη τις εκθέσεις των τεχνικών υπηρεσιών της τράπεζας ή άλλων αρμόδιων τεχνικών για την ειτίμηση της αξίας των εμπράγματων εξασφαλίσεων, καθώς και άλλα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία που ζητά από τους νομικούς συμβούλους κλπ. της τράπεζας. Σε ότι ειδικότερα αφορά την ακρίβεια της εκτίμησης.

5.3. Έλεγχος καταθέσεων

5.3.1. Εσωτερικός έλεγχος καταθέσεων

Η Διοίκηση της τράπεζας, μέσω των εγκυκλίων της, είναι αναγκαίο να καθορίζει με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνονται απολυτός κατανοητές οι διαδικασίες που διέπουν τις καταθέσεις για την αποδοχή, τις αναλήψεις, τον εκτοκισμό, τη λογιστική παρακολούθηση αυτών, κλπ.. Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας πρέπει να έχει στόχο τη διαπίστωση για το πόσο εφαρμόζονται οι οδηγίες της Διοίκησης της τράπεζας και ποιο συγκεκριμένα ότι:

- Οι υπάλληλοι του Καταστήματος ακολουθούν κατά γράμμα τις οδηγίες της Διοίκησης και των Ν.Α.,
- Γίνονται περιοδικές συμφωνίες των γενικών με τους αναλυτικούς λογαριασμούς,
- Γίνεται ορθή λογιστικοποίηση των συναλλαγών:
α)Αποδοχής β) Ανάληψης και γ) Τοκοφορίας των καταθέσεων.
- Παρακολουθούνται οι κινήσεις μέσω των έντυπων αξίας όπως οι επιταγές ομόλογα αλλά και γενικότερος έλεγχος καταθέσεων.

5.3.2. Γενικές ελεγκτικές διαδικασίες για όλες τις κατηγορίες.

Για τον έλεγχο των καταθέσεων οποιασδήποτε μορφής, ο ελεγκτής πρέπει:

- Σύμφωνα με τα αναλυτικά ισοζύγια. να επιβεβαιώσει ότι δεν υπάρχουν χρεωστικά υπόλοιπα καταθέσεων. Αν υπάρχουν τέτοιου είδους υπόλοιπα, τότε θα πρέπει να τα ψάξει περειαίρω και να ζητήσει από τους αρμόδιους του Καταστήματος πλήρεις εξηγήσεις για τις αιτίες που τα προκάλεσαν, καθώς επίσης να παρακολουθήσει τον τρόπο τακτοποίησής τους. Ο εντοπισμός των χρεωστικών υπολοίπων στους λογαριασμούς καταθέσεων γίνεται ποιο εύκολα στις περιπτώσεις που το Κ/Μ συντάσσει καταστάσεις με τα υπόλοιπα αυτά. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί καθώς υπάρχει σοβαρός κίνδυνος τα χρεωστικά υπόλοιπα να υποκρύπτουν απαγορευμένες χρηματοδοτήσεις προς τους πελάτες.
- Να βρει τους λογαριασμούς καταθέσεων που δεν παρουσίασαν κίνηση (δηλαδή κατάθεση ή ανάληψη) εδώ και μεγάλο χρονικό διάστημα και να προχωρήσει σε δειγματοληπτικό έλεγχο για τα ποσά που αναλήφθηκαν από τους συγκεκριμένους λογαριασμούς, συγκρίνοντας την υπογραφή του πελάτη - καταθέτη στο οικείο ένταλμα πληρωμής με το δείγμα υπογραφής αυτού που υπάρχει στην ίδια την καρτέλα της κατάθεσης. Ακόμα, αν υπάρχουν οι απαραίτητες υπογραφές των αρμόδιων υπαλλήλων του Καταστήματος πάνω στο οικείο ένταλμα πληρωμής. Σε αυτό το σημείο χρίζει ιδιαίτερη προσοχή από τον ελεγκτή καθώς διατρέχεται σοβαρός κίνδυνος ανάληψης χρημάτων από πρόσωπα που γνωρίζουν ιδιαίτερες καταστάσεις αστάθειας όπως περιπτώσεις θανάτου, την εξαφάνιση, κλπ. του καταθέτη και την άγνοια των κληρονόμων του για την ύπαρξη της κατάθεσης ή κίνδυνος μεταφοράς ποσών από τους λογαριασμούς των καταθέσεων αυτών σε λογαριασμό άλλου καταθέτη και στη συνέχεια ανάληψης των ποσών αυτών. Στις περιπτώσεις που συντάσσονται ειδικές καταστάσεις στις οποίες αναγράφονται οι γενόμενες αναλήψεις από λογαριασμούς που δεν παρουσιάζουν κίνηση, ο παραπάνω έλεγχος πρέπει να γίνεται με βάση τις καταστάσεις αυτές.
- Να φέρει εις πέρας έλεγχο στους (χρεωστικούς) τόκους των καταθέσεων, εφαρμόζοντας αναλογικά όλες τις ελεγκτικές διαδικασίες που περιγράφονται παραπάνω, σχετικά με τον έλεγχο των τόκων των χορηγήσεων.

- Σε κινήσεις του τύπου ολικών αναλήψεων των καταθέσεων που γίνονται μεταγενέστερα από την ημερομηνία υπολογισμού των τόκων να προβεί σε έλεγχο μέσω της επαλήθευσης των τόκων που έχουν υπολογιστεί από τους υπαλλήλους του Καταστήματος αλλά και έλεγχο της ορθής καταχώρησης αυτών σε βάρος των αποτελεσμάτων. Για να διευκολυνθεί η εργασία αυτή, θα πρέπει να ζητήσει την κατάσταση, στην οποία εμφανίζονται οι τόκοι που υπολογίστηκαν απ' αυτό μέχρι το τέλος του προηγούμενου μήνα από την ημερομηνία της ανάληψης και να υπολογίσει μόνο τους τόκους των ημερών από το τέλος του προηγούμενου από την ανάληψη μήνα μέχρι την ημερομηνία της ανάληψης. Έπειτα, είναι σκόπιμο να συσχετίσει τους παραπάνω τόκους, που έλεγξε με τους τόκους των μηδενικών λογαριασμών που τυχόν υπολογίζει το Κ/Μ και τους αναγράψει σε ειδική κατάσταση και να ερευνήσει την τακτοποίηση τυχόν διαφορών.
- Να διαπιστώσει ότι τηρούνται στο Κατάστημα καταστάσεις που φέρουν τα δείγματα των υπογραφόντων καταθετών.
- Να ελέγξει κατά πόσο το Κατάστημα έλαβε τα νέα καταστατικά των εταιριών που είναι εκπρόθεσμα, με βάση τη σχετική κατάσταση που τυχόν συντάσσει το κ/Μ. Στις οργανωμένες μηχανογραφικά τράπεζες, τα Καταστήματα δεν τηρούν καρτέλες των καταθέσεων. Γι. αυτό ο ελεγκτής θα πρέπει, από τα αναλυτικά ισοζύγια των καταθέσεων, να επιλέξει ορισμένους λογαριασμούς, τους οποίους να γράψει σε κατάσταση. Στη συνέχεια να ζητήσει από τον προϊστάμενο να δώσει στο Κ/Μ τα σημερινά υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών και να τα συμφωνήσει με τα υπόλοιπα που αναγράφονται στην κατάσταση που συνέταξε, αφού λάβει υπόψη του την ενδιάμεση κίνηση που δίνεται με άλλες καταστάσεις αναλυτικής κίνησης.

5.3.2.1. Καταθέσεις όψεως.

Οι καταθέσεις όψεως σε μεγάλο βαθμό γίνονται από επιχειρήσεις. Είναι όμοιες με τις καταθέσεις ταμειευτηρίου καθώς είναι αποδοτέες σε "πρώτη ζήτηση". Στον καταθέτη χορηγείται από την τράπεζα βιβλιάριο επιταγών με έντυπες επιταγές τις οποίες συμπληρώνει ο καταθέτης είτε στο όνομα του, είτε στο όνομα τρίτων. να σιμώσουμε ότι το επιτόκιο είναι χαμηλό καθώς του φόρου εργασίας που δημιουργείται σε βάρος της τράπεζας.

Για τον έλεγχο αυτών, ο ελεγκτής θα πρέπει να προβεί στις ακόλουθες διαδικασίες:

- Να ζητήσει τις μηνιαίες «καταστάσεις χρεωστικών υπολοίπων λογαριασμών καταθέσεων» και να εξετάσει τις σχετικές αιτιολογίες που υποβλήθηκαν από το Κατάστημα.
- Να ζητήσει τις καταστάσεις του Κ/Μ στις οποίες αναγράφονται οι «υπολογισθέντες τόκοι» όπου και συντάσσονται από το Κ/Μ κάθε εξάμηνο και να ψάξει, για τα σημαντικότερα κονδύλια, την αιτία δημιουργίας καθώς και την τακτοποίηση αυτών. Σε περιπτώσεις διαγραφής τους να επανεξετάσει τις σχετικές αποφάσεις.
- Αν σε συστηματικό βαθμό η μερίδα του καταθέτη μετατρέπεται σε χρεωστική, θα πρέπει να κρατήσει σχετική σημείωση, καθώς παρά τις ισχύουσες απαγορευτικές αποφάσεις, ο λογαριασμός της κατάθεσης μετατρέπεται σε λογαριασμό χρηματοδότησης, και αυτό χωρίς να τηρηθούν τα κριτήρια και οι διαδικασίες των χορηγήσεων. Επιπροσθέτως, δεν καταβάλλονται στο Δημόσιο οι νόμιμοι φόροι.
- Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία αναγράφονται οι επιταγές επί λογαριασμών πελατών του Καταστήματος που αγοράστηκαν από άλλα Καταστήματα ή άλλες τράπεζες και να προβεί στον ακόλουθο έλεγχο:
 - Για τους λογαριασμούς στους οποίους σημειώνεται «ανεπαρκές διαθέσιμο υπόλοιπο» (ακάλυπτες επιταγές) να ζητήσει από το τερματικό το σημερινό υπόλοιπο του λογαριασμού και να διαπιστώσει ότι αυτό είναι πιστωτικό,
 - Για τους λογαριασμούς στους οποίους σημειώνεται «ανύπαρκτη επιταγή» να διαπιστώσει ότι υπάρχει απόδειξη του πελάτη σχετικά με την παραλαβή του μπλοκ των επιταγών και δεν έχει ενημερωθεί σχετικά το Κ/Μ,
- Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία αναγράφονται τα έξοδα είσπραξης αξιών (διαμαρτυρικά, κλπ.) με τα οποία θα έπρεπε

να είχαν χρεωθεί οι λογαριασμοί καταθέσεων όψεως (ή ταμειυτηρίου) και τα οποία δεν καταχωρήθηκαν από στη χρέωση των λογαριασμών αυτών, γιατί δεν είχαν πιστωτικό υπόλοιπο, και να ελέγξει τα δικαιολογητικά τακτοποίησης τους.

- Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία εμφανίζονται οι χρεώσεις των καταθέσεων όψεως που έγιναν με επιταγές, που δεν καταχωρήθηκαν σε πίστωση του ταμείου του Καταστήματος. Επιπλέον, την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία εμφανίζονται οι χρεώσεις των καταθέσεων όψεως που δεν έγιναν με επιταγές, αλλά με χρεωστικά σημειώματα και να ελέγξει τις καταστάσεις αυτές με βάση τα σχετικά δικαιολογητικά (χρεωστικά σημειώματα, κλπ.).
- Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ στην οποία εμφανίζονται οι πιστώσεις των καταθέσεων όψεως που έγιναν με χρέωση του λογαριασμού «Διοίκηση» και να την ελέγξει με βάση τα σχετικά πιστωτικά έγγραφα των άλλων Καταστημάτων της τράπεζας.
- Να ζητήσει την κατάσταση του Κ/Μ που αναγράφονται οι χρεώσεις ή πιστώσεις λογαριασμών καταθέσεων που φέρουν τιμές, οι οποίες διαφέρουν από την ημερομηνία της κατάστασης κατά 5 ημέρες και να διερευνήσει τις περιπτώσεις που αναγράφονται στην κατάσταση.

5.3.2.2. Καταθέσεις ταμειυτηρίου

Οι καταθέσεις ταμειυτηρίου από τελούν τον κυρίως τμήμα του συνόλου των καταθέσεων που πραγματοποιούνται στις τράπεζες και γίνονται σε μεγάλο βαθμό από φυσικά πρόσωπα τα οποία θέλουν να διατηρήσουν αποταμιεύσεις που να αποφέρουν κάποιο εισόδημα αλλά ταυτόχρονα να μπορούν να αναληφθούν άμεσα.

Για τον έλεγχο των καταθέσεων της μορφής αυτής, ακολουθούνται διαδικασίες παρόμοιες εκείνων των καταθέσεων όψεως, όπου και αναπτύσσονται στην προηγούμενη παράγραφο.

5.3.2.3. Καταθέσεις επί προθεσμία

Στις καταθέσεις αυτές συμφωνείται μεταξύ του καταθέτη και της τράπεζας ότι δεν θα γίνει καμία ανάληψη πριν το πέρας ενός ορισμένου χρονικού διαστήματος . Κατ' εξαίρεση σε περιπτώσεις ανάγκης των καταθετών οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα να αποδώσουν ένα μέρος ή και όλου του ποσού της κατάθεσης όμως με την επιβολή χρηματικής ποινής, όπου υπολογίζεται ανάλογα με το χρονικό διάστημα που απέχει από την κανονική λήξη.

Ο ελεγκτής πρέπει να εφαρμόσει τις ακόλουθες διαδικασίες:

- Να συσχετίσει τα ομόλογα με τις καρτέλες των καταθετών για τη διαπίστωση της συμφωνίας αυτών (ποσό, ονοματεπώνυμο καταθέτη, διάρκεια κατάθεσης κλπ.),
- Να διαπιστώσει ότι το Κατάστημα ειδοποιεί με συστημένη επιστολή τους καταθέτες για τη λήξη των καταθέσεων τους. Στην έρευνα αυτή μπορεί να βοηθηθεί λαμβάνοντας σαν βάση τις καταστάσεις λήξης των προθεσμιακών καταθέσεων.
- Να διαπιστώσει ότι, στις καταθέσεις που έληξαν και δεν ανανεώθηκαν, το Κατάστημα δεν υπολογίζει τόκους για την περίοδο από τη λήξη μέχρι την ανάληψη, ή αν ανανεώθηκαν καθυστερημένα, ότι δεν υπολογίζει τόκους για την περίοδο από τη λήξη μέχρι την ανανέωση. Αν διαπιστώσει ότι και για την περίοδο αυτήν το Κατάστημα υπολόγισε τόκους, να κρατήσει σχετική σημείωση,
- Να διαπιστώσει ότι, σε περιπτώσεις ανατοκισμού κατά δήλωση του καταθέτη αναγράφεται σχετική ρήτρα στα ομόλογα. Στις περιπτώσεις αυτές, και εφόσον ο καταθέτης αναλαμβάνει πρόωρα την κατάθεσή του, οι ενδιάμεσοι τόκοι (της περιόδου από της ανάληψης μέχρι τη λήξη) υπολογίζονται επί του κεφαλαίου και των τόκων,
- Να διαπιστώσει ότι στις καρτέλες των καταθετών σημειώνονται οι "ανανεώσεις" των καταθέσεων με όλα τα απαραίτητα στοιχεία (ημερομηνία λήξης, ανανεούμενο κεφάλαιο, επιτόκιο) και ότι κάτω από την πράξη ανανέωσης υπογράφει ο αρμόδιος υπάλληλος του Καταστήματος,
- Να διαπιστώσει ότι το Κατάστημα υπολογίζει σε βάρος του πελάτη τόκους πρόωρης ανάληψης (δηλ. τόκους για την περίοδο από την ημερομηνία ανάληψης μέχρι την ημερομηνία λήξης της κατάθεσης) και ότι οι τόκοι αυτοί φέρονται σε μείωση των χρεωστικών τόκων.

5.3.2.4. Δεσμευμένων.

Δεσμευμένες είναι εκείνες, οι οποίες δεσμεύονται για ορισμένο χρονικό διάστημα με τη βούληση του καταθέτη ή με τη διάταξη του νόμου. Πιο συγκεκριμένα, για αξιόποινες πράξεις του καταθέτη, θάνατο ή ακόμα και πτώχευση είτε παραχώρησης από τον καταθέτη ως κάλυμμα για τη χορήγηση εγγυητικής επιστολής.

Αναφορικά με τις καταθέσεις αυτές ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι, για την απόδοση των καταθέσεων αυτών στους δικαιούχους, έχουν τηρηθεί οι προϋποθέσεις που καθόρισε ο καταθέτης κατά της δημιουργία της κατάθεσης.

5.4. Έλεγχος μεσολαβητικών εργασιών

5.4.1. Γενικά

Η διοίκηση της τράπεζας, με εγκυκλίους της, πρέπει να καθορίζει με σαφήνεια τις διαδικασίες, τις προϋποθέσεις, τις προμήθειες καθεμίας επιμέρους εργασίας που εντάσσεται στην κατηγορία των μεσολαβητικών εργασιών. Ο εσωτερικώς ελεγκτής οφείλει να διαπιστώνει ότι οι εργασίες αυτές διεξάγονται και λογιστικοποιούνται σύμφωνα με τις εγκυκλίους διαταγές της Διοίκησης.

5.4.2. Επιταγών και εντολών πληρωτέων

Για τον έλεγχο των εργασιών περί μεταφοράς χρημάτων με επιταγές και εντολές, ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες διαδικασίες:

- Διερευνώντας την πίστωση του λογαριασμού "έκδοση επιταγών επί καταστημάτων" να επιλέξει ορισμένες σημαντικού ποσού επιταγές και να προβεί σε έλεγχο του ύψους της προμήθειας που λογίστηκε υπέρ της τράπεζας, και των εισπρακτέων εξόδων, καθώς και τον επί αυτής φόρο.
- Να αναλύσει το υπόλοιπο του παραπάνω λογαριασμού και να ερευνήσει την παλαιότητα των ανεξόφλητων επιταγών, ζητώντας εξηγήσεις για εκείνες τις επιταγές που παραμένουν από αρκετό χρόνο ανεξόφλητες.
- Να αναλύσει το υπόλοιπο του λογαριασμού "πληρωμή επιταγών επί καταστήματος" και να ζητήσει εξηγήσεις για χρονίζοντα χρεωστικά υπόλοιπα.

Ανάλογες ελεγκτικές διαδικασίες πρέπει να γίνου και για τις επιταγές που εκδίδονται από τους ανταποκριτές. Οι παραπάνω ελεγκτικές διαδικασίες εφαρμόζονται και για τον έλεγχο των εντολών πληρωτέων.

5.4.3. Πιστωτικών επιστολών

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις εξής διαδικασίες:

- Να ζητήσεις ανάλυση του πιστωτικού υπολοίπου του λογαριασμού “πιστωτικές επιστολές εσωτερικού”, να διερευνήσεις τη παλαιότητα των πιστωτικών επιστολών και να επιλέξει ορισμένες για περαιτέρω έλεγχο.
- Να διαπιστώσει ότι η τράπεζα εισέπραξε τα κανονικά ποσά προμήθειας και εξόδων.
- Να διαπιστώσει ότι η τράπεζα εισέπραξε ως κάλυμμα το ποσό της πιστωτικής επιστολής και ότι αυτό παρέμεινε έντοκο με επιτόκιο καταθέσεις όψεως, για την περίοδο από της καταθέσεις αυτού μέχρι της εξόφλησης της επιστολής ή της επιστροφής τη στην τράπεζα σε περίπτωση που δεν έγινε χρήση αυτής.
- Στις περιπτώσεις που η τράπεζα δεν εισπράττει κάλυμμα, να διαπιστώσει ότι τα ποσά που η τράπεζα καταβάλλει στο δικαιούχο της επιστολής υπολογίζει τόκο χρηματοδότησης για την περίοδο από την ημέρα της καταβολής στο δικαιούχο μέχρι την ημέρα που ο δικαιούχος εξοφλεί στην τράπεζα την επιστολή.

5.4.4. Συναλλαγματικών για είσπραξη

Για τον έλεγχο συναλλαγματικών για είσπραξη ο ελεγκτής πρέπει:

- Με βάση τα συντασσόμενα από το κατάστημα “ συγκεντρωτικά δελτία αποστολής αξιόγραφων προς είσπραξη “ μερικών ημερομηνιών να επιλέξει τα αντίστοιχα “πίνακα γραμματίων προς είσπραξη” και να διαπιστώσει την νόμιμη χαρτοσήμανση αυτών.
- Να επιλέξει μερικές “καταστάσεις υπολογισμού προμηθειών” που έχουν συνταχθεί και να συγκρίνει τις προμήθειες, τα ταχυδρομικά και τον επ’ αυτόν φόρο που έχει υπολογίσει το Κ/Μ με τα αντίστοιχα που έχουν υπολογίσει οι υπάλληλοι του καταστήματος. Αν υπάρχουν διαφορές, να βεβαιωθεί ότι εισπράχθηκαν από τον πελάτη ή αποδόθηκαν σ’ αυτόν ή καταχωρήθηκαν σε πίστωση ή χρέωση του λογαριασμού του.
- Να διαπιστώσει επίσης ότι στις περιπτώσεις που οι προμήθειες κλπ. υπολογίστηκαν από τους υπαλλήλους του καταστήματος, εκδόθηκε σχετικό γραμμάτιο είσπραξης ή έγινε συμψηφιστική εγγραφή χρέωσης του πελάτη με πίστωση του αποτελεσματικού λογαριασμού “ προμηθευτές / αξιών προς είσπραξη”.
- Να ζητήσει τις συντασσόμενες από το Κ/Μ “καταστάσεις αποστολής αξιόγραφων – ληξιάριον” μερικών ημερομηνιών που δεν έχουν λήξει ακόμα και να διαπιστώσει ότι υπάρχουν στο κατάστημα τα σώματα των συναλλαγματικών
- Για τα γραμμάτια βραχείας λήξης, δηλαδή τα γραμμάτια που λήγουν μέσα σε 20 ημέρες από της παραλαβής τους, και τα οποία δεν παρακολουθούνται από το Κ/Μ.

- Να διερευνήσει το σύστημα παρακολούθησης τους και τον τρόπο είσπραξης των υπέρ της τράπεζας ωφελειών (προμήθειες κλπ.)

5.4.5. Εγγυητικών επιστολών

Η εγγυητική επιστολή είναι έγγραφο της τράπεζας που απευθύνεται σε τρίτους. Με το έγγραφο αυτό η τράπεζα εγγυάται : ότι θα πληρώσει μια υποχρέωση του πελάτη της υπέρ του οποίου δίνεται η εγγύηση, ή ότι θα πληρώσει ένα ποσό για τη μη εκτέλεση ή την κακή εκτέλεση απ' αυτόν ενός έργου, μια αγοραπωλησίας και γενικά μια συμφωνίας.

5.4.5.1.Σχετικά με τη διαχείριση των εντύπων Ε/Ε.

Ο ελεγκτής πρέπει να διερευνήσει την κανονική διαχείριση των εντύπων Ε/Ε , καθώς αποτελούν <<έντυπα αξίας>>, αλλά κυρίως για τα να βεβαιωθεί ότι δεν έχουν εκδοθεί εγγυητικές επιστολές που να μη καταχωρήθηκαν στα βιβλία της τράπεζας. Έτσι ανάλογα με την οργάνωση της τράπεζας, ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις κατάλληλες ελεγκτικές διαδικασίες, όπως για παράδειγμα:

- Να έρθει σε επαφή με την αρμόδια υπηρεσία της Διοίκησης της τράπεζας, τους αύξοντες αριθμούς των εντύπων ε/ε που χορηγήθηκαν στο υπό έλεγχο κατάστημα στη χρήση που ελέγχει και στην προηγούμενη χρήση.
- Να διαπιστώσει ότι τα παραπάνω έντυπα που χορηγήθηκαν στο κατάστημα καταχωρήθηκαν σε ειδικό "βιβλίο διαχείρισης εντύπων εγγυητικών επιστολών" που τηρεί τα κατάστημα και με βάση το βιβλίο αυτό να εξακριβώσει που βρίσκονται τα έντυπα:
 - Στα χέρια του διαχειριστή εντύπων
 - Στους υπαλλήλους που είναι αρμόδιοι για την έκδοση Ε/Ε ή
 - Χρησιμοποιήθηκαν για έκδοση Ε/Ε, με βάση τον οικείο φάκελο, όπου τα αντίγραφα των εντύπων Ε/Ε βρίσκονται ταξινομημένα κατά αύξοντα αριθμό.
- Για οτιδήποτε διαφορετικό πέραν από την παραπάνω διαδικασία, να ζητήσει διευκρινίσεις από τους αρμόδιους του καταστήματος .
- Να διαπιστώσει ότι οι εγγυητικές επιστολές που επιστράφηκαν στο κατάστημα έχουν καταχωρηθεί στο οικείο "βιβλίο καταχώρησης εξοφλούμενων Ε/Ε" και ότι τα έντυπα αυτών καταστρέφονται.

5.4.5.2. Σχετικά με την έκδοση, ακύρωση Ε/Ε και τα έσοδα από Ε/Ε

Οι απαραίτητες διαδικασίες είναι οι εξής :

- Να ελέγξει την αύξηση αρίθμηση των εγγυητικών επιστολών που εκδόθηκαν μέσα στην περίοδο που ελέγχει, με βάση τα αντίγραφα τους, που βρίσκονται σε φακέλους ταξινομημένα κατ' αύξουσα αριθμό και να κρατήσει σημείωση των αντιγράφων που τυχόν δε βρίσκει.
- Να διαπιστώσει ότι τα ημερήσια " φύλλα συμψηφιστικών εγγράφων" με τα οποία αναγγέλλονται στο Κ/Μ στα στοιχεία των εγγυητικών επιστολών που εκδόθηκαν καθώς και αυτών που επιστράφηκαν, φέρουν, εκτός απ' την υπογραφή εκείνου που τα σύνταξε και υπογραφή ελεγκτή.

5.5. Εισαγωγών και Εξαγωγών

5.5.1. Γενικές διαδικασίες

Για κάθε εισαγωγή αγαθών από το εξωτερικό, ανεξάρτητα από τον τρόπο διακανονισμού της αξίας τους, ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:

- I. Ο εισαγωγέας υπέβαλε στην τράπεζα τα νόμιμα δικαιολογητικά (τιμολόγιο προηγούμενης εισαγωγής ή τιμοκατάλογο του οίκου του εξωτερικού, κλπ.) και ότι νομότυπα η τράπεζα χορήγησε την άδεια εισαγωγής ή την άδεια αυτή χορηγήθηκε από την Τ.Ε, σύμφωνα με τις ισχύουσες αποφάσεις.
- II. Χορηγήθηκε σχετική έγκριση από την τράπεζα ή κατά περίπτωση από την αρμόδια Νομαρχία και ότι εισπράχθηκε υπέρ της Τ.Ε. το κανονικό πάγιο τέλος στις περιπτώσεις τροποποίησης της έγκρισης εισαγωγής,
- III. Η τράπεζα εισέπραξε και απέδωσε στο Δημόσιο τη νόμιμη ποινή, στις περιπτώσεις που ο διακανονισμός της αξίας των εμπορευμάτων που εισήχθησαν δεν έγινε εμπρόθεσμα και γενικά ότι εισπράχθηκαν και παραδόθηκαν στο Δημόσιο τα κανονικά ποσά ποινών που επιβάλλονται στους εισαγωγείς για παράβαση των όρων της εισαγωγής.
- IV. Η τράπεζα εισέπραξε τις προμήθειες, τους τόκους και τα έξοδα που δικαιούται, καθώς και τα νόμιμα παράβολα και τέλη.
- V. Η τράπεζα εισέπραξε το κανονικό ποσό των περιθωρίων και δασμών, με βάση τον πίνακα στον οποίο εμπίπτει το εισαγόμενο είδος (αναγράφεται στην έγκριση εισαγωγής) και τα ποσοστά που αναφέρονται στην ισχύουσα εγκύκλιο της και να διενεργήσει περαιτέρω τον ακόλουθο έλεγχο:

- a. Να διαπιστώσει ότι δεν αποδόθηκαν στους εισαγωγείς ποσά περιθωρίων και δασμών πριν από την παρέλευση του νόμιμου χρονικού διαστήματος (αναγράφεται στην άδεια εισαγωγής).
- b. Να συμφωνήσει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "λογαριασμός μεταφερθέντων περιθωρίων και προκαταβολών δασμών" με τα σχετικά στοιχεία που η Τ.Ε έστειλε στο Κατάστημα, καθώς και με το αντίστοιχο πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Δικαιούχοι περιθωρίων και προκαταβολών δασμών /Μεταφερόμενα στην Τ.Ε." και να διερευνήσει τα τυχόν υπάρχοντα χρεωστικά υπόλοιπα στην ανάλυση του τελευταίου λογαριασμού.
- c. Να διαπιστώσει την κανονική και εμπρόθεσμη απόδοση στους δικαιούχους των περιθωρίων και προκαταβολών δασμών που δεν μεταφέρονται στην Τ.Ε, τα οποία εμφανίζονται στο λογαριασμό "Δικαιούχοι περιθωρίων και προκαταβολών δασμών/Μη μεταφερόμενα την Τ.Ε".

5.5.2. Εισαγωγές

5.5.2.1. Με ενέγγυες πιστώσεις

Για τον έλεγχο των εισαγωγών με ενέγγυες πιστώσεις, ο ελεγκτής θα πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- A. Από το τηρούμενο ειδικό βιβλίο στο οποίο καταχωρούνται οι ενέγγυες πιστώσεις, να επιλέξει για έλεγχο μερικούς φακέλους ενέγγυων πιστώσεων που έχουν περατωθεί και άλλους που βρίσκονται ακόμα στο στάδιο της εκτέλεσης.
- B. Να διαπιστώσει ότι το παραπάνω βιβλίο ενημερώνεται κανονικά, συσχετίζοντας το ισοζύγιο του λογαριασμού «ενέγγυες πιστώσεις» με τις εγγραφές στο βιβλίο αυτό.
- C. Με βάση τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στους φακέλους των πιστώσεων που επέλεξε για έλεγχο να διαπιστώσει ότι:
 - a. Υπάρχει σύμβαση μεταξύ τράπεζας και πελάτη, στην οποία αναφέρεται το είδος της πίστωσης (ανακλητή, ανέκκλητη, κλπ.), το ποσό αυτής. Τα φορτωτικά έγγραφα και γενικά οι όροι της πίστωσης.
 - b. Εισπράχθηκε από τον εντολέα το κανονικό περιθώριο (ολικό ποσό πίστωσης Χ ποσοστό καθορισμένο με εγκύκλιο), που πρέπει να παραμένει άτοκο, μέχρι την εκτέλεση της πίστωσης ή αν αντί περιθωρίου σε μετρητά ο εντολέας παρέδωσε σε ενέχυρο χρεόγραφα ή άλλες αξίες ή αν δεν ελήφθη περιθώριο να ζητήσει σχετικές εξηγήσεις.

- c. Εισπράχθηκε από τον εντολέα ολόκληρο ή μέρος του ποσού της πίστωσης,
- d. Εισπράχθηκαν από τον εντολέα τα κανονικά ποσά προμηθειών, παραβόλων, ανταποδοτικών τελών, περιθωρίων και δασμών και να διαπιστώσει την κανονική απόδοση στους δικαιούχους των παραβόλων και τελών. Μετά το διακανονισμό της ενέγγυας πίστωσης Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει ότι:
 - i. Το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "ενέγγυες πιστώσεις εξωτερικού" εμφανίζει την προμήθεια που εισέπραξε η τράπεζα από τον εισαγωγέα και την οποία οφείλει στον Έλληνα αντιπρόσωπο του πωλητή του εξωτερικού.
 - ii. Στο υπόλοιπο του λογαριασμού δεν περιλαμβάνονται περιθώρια και δασμοί που έπρεπε να είχαν αποδοθεί στην Τ.Ε.
 - iii. Στο λογαριασμό αυτόν δεν υπάρχουν υπομερίδες (δηλ. εισαγωγές με ενέγγυα πίστωση) με χρεωστικά υπόλοιπα. Σε περίπτωση που τυχόν υπάρχουν θα πρέπει να τις διερευνήσει. Ο ελεγκτής πρέπει ακόμα να διερευνήσει την παλαιότητα των σημαντικότερων ποσών προμηθειών που οφείλονται σε αντιπροσώπους και να βεβαιωθεί ότι στις εντολές πληρωμής με τις οποίες αποδίνονται οι προμήθειες στους αντιπροσώπους επισυνάπτονται (Θεωρημένα από την Εφορία) τιμολόγια παροχής υπηρεσιών των αντιπροσώπων.

5.5.2.2. Έναντι φορτωτικών εγγραφών

Για τον έλεγχο των εισαγωγών αυτών, ο ελεγκτής πρέπει να βεβαιωθεί ότι η τράπεζα εισέπραξε:

- i. Τις κανονικές προμήθειες και τα έξοδα που καθορίζονται με σχετική εγκύκλιο.
- ii. Την αξία των εμπορευμάτων σε ευρώ (με βάση την τιμή πώλησης συναλλάγματος), καθώς και την προμήθεια του αντιπροσώπου (με βάση την τιμή αγοράς συναλλάγματος της ημέρας τον διακανονισμού) και ότι υπολογίστηκε σωστά το κέρδος από την πώληση του συναλλάγματος.
- iii. Τα ασφάλιστρα μεταφοράς εφόσον πρόκειται για πώληση, με τα οποία πρέπει να πιστώθηκε η ασφαλιστική εταιρία. Ο ελεγκτής πρέπει να διαπιστώσει επιπλέον ότι, σε περίπτωση προθεσμιακού διακανονισμού, η τράπεζα εκδίδει εκκαθάριση και κατά την πληρωμή της συναλλαγματικής και ότι εισέπραξε την κανονική προμήθεια.

5.5.2.3. Με προέμβασμα της αξίας των εισαγόμενων

Ο ελεγκτής οφείλει να βεβαιωθεί ότι:

Με βάση τις ισχύουσες αποφάσεις των Ν.Α, επιτρέπεται η διενέργεια της εισαγωγής με προέμβασμα,

1. Η τράπεζα εισέπραξε ολόκληρη την αξία των εμπορευμάτων που πρόκειται να εισαχθούν, και στην περίπτωση που το προέμβασμα αποτελεί μέρος της αξίας αυτών, ότι υφίσταται επιστολή του εισαγωγέα με την οποία καθορίζει τον τρόπο πληρωμής της υπόλοιπης αξίας,
2. Η τράπεζα εισέπραξε τις κανονικές προμήθειες και τα έξοδα που καθορίζονται από τις εγκυκλίους.

5.5.3. Εξαγωγές

5.5.3.1. Με ενέγγυες πιστώσεις

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- A. Από το ειδικό βιβλίο (μητρώο) καταχώρησης των ενέγγυων πιστώσεων, να επιλέξει για έλεγχο ορισμένους φακέλους.
- B. Να βεβαιωθεί ότι τηρήθηκαν οι συναλλαγματικές διατυπώσεις, αντιπαραβάλλοντας τα φορτωτικά έγγραφα με τα στοιχεία που αναγράφονται στο θεωρημένο τιμολόγιο και στο αντίγραφο της δήλωσης εξαγωγής που προορίζεται για τη μεσολαβούσα τράπεζα, η οποία πρέπει να φέρει θεώρηση του οικείου Επιμελητηρίου.
- C. Να διακρίνει αν η ελεγχόμενη τράπεζα ανοίγει την πίστωση υπέρ του εξαγωγέα ή απλώς ανακοινώνει σ' αυτόν την πίστωση που άνοιξε η τράπεζα του εξωτερικού (του εισαγωγέα) και να διαπιστώσει ότι η προμήθεια βεβαίωσης της πίστωσης εισπράχθηκε κατά την εκτέλεση της πίστωσης (βαραίνει τον αλλοδαπό εισαγωγέα) ή κατά το άνοιγμα ή την ανακοίνωση της πίστωσης αν αυτή βαρύνει τον Έλληνα εξαγωγέα.
- D. Να διαπιστώσει ότι τα φορτωτικά έγγραφα εκτέλεσης της πίστωσης παραδίνονται στην τράπεζα με επιστολή του εξαγωγέα που πρωτοκολλάται και ότι αυτά καταχωρούνται σε ειδικό βιβλίο διαγραφόμενα μόνο όταν ταχυδρομηθούν.
- E. Να διαπιστώσει ότι στις περιπτώσεις που η τράπεζα κατέβαλε το ποσό της πίστωσης στο δικαιούχο, παρά την ύπαρξη διαφορών στα φορτωτικά έγγραφα και οι οποίες δε ρυθμίστηκαν, η τράπεζα ζητεί από το δικαιούχο επιστολή ευθύνης.
- F. Να διαπιστώσει ότι η τράπεζα εισέπραξε τα προβλεπόμενα ποσά προμηθειών και εξόδων.

Στη περίπτωση προχρηματοδότησης του δικαιούχου της ενέγγυας πίστωσης, ο ελεγκτής πρέπει να βεβαιωθεί ότι:

- I. Το ποσό της προχρηματοδότησης δεν υπερβαίνει το καθορισμένο.
- II. Ο δικαιούχος της προχρηματοδότησης υπόγραψε και παράδωσε στο Κατάστημα που εκτελεί την πίστωση υποσχετική επιστολή, με την οποία υπόσχεται ότι μέσα σε 30 ημέρες το αργότερο θα προσκομίσει τα οικεία φορτωτικά έγγραφα για την εκτέλεση της πίστωσης.
- III. Ο χρηματοδοτούμενος υπόγραψε γραμμάτιο πρωτοφειλής για το ισόποσο της προχρηματοδότησης, το οποίο επιστρέφεται σ' αυτόν κατά την εκτέλεση της πίστωσης.
- IV. Υπολογίστηκαν σωστά τα δικαιώματα της τράπεζας όπως τόκοι και προμήθειες χορήγησης πλέον φόρου.

5.5.3.2. Έναντι φορτωτικών εγγραφών

Σε αυτό το σημείο ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- Από το "Βιβλίο εγγραφής αξιών προς είσπραξη" το οποίο είναι θεωρημένο από την εφορία να επιλέξει για έλεγχο κάποιους από τους φακέλους εξαγωγών
- Να βεβαιωθεί ότι τηρήθηκαν οι συναλλαγματικές διατυπώσεις, αντιπαραβάλλοντας τα αντίγραφα των φορτωτικών εγγράφων με το αντίγραφο της δήλωσης εξαγωγής, η οποία πρέπει να φέρει θεώρηση του οικείου Επιμελητηρίου,
- Να διαπιστώσει ότι η τράπεζα εισέπραξε τα προβλεπόμενα ποσά προμηθειών και εξόδων.
- Να διαπιστώσει ότι, στις περιπτώσεις προθεσμιακών διακανονισμών πέραν των 6 μηνών, ή προκειμένου για βιομηχανικά προϊόντα πέραν των 12 μηνών, δόθηκε έγκριση της Τ.Ε και ότι ο αλλοδαπός εισαγωγέας επιβαρύνθηκε με τόκους σε συνάλλαγμα, ειδάλλως ότι υπάρχει σχετική έγκριση της επιτροπής Ελέγχου Συναλλάγματος.

Να βεβαιωθεί ότι οι αρμόδιοι υπάλληλοι κάνουν τακτικά έλεγχο των αξιών που βρίσκονται σε εκκρεμότητα, βάσει του παραπάνω βιβλίου εγγραφής και ότι προβαίνουν σε υπόμνηση για την τύχη της αξίας στις περιπτώσεις που πέρασε σημαντικό χρονικό διάστημα (το αργότερο μήνας) από την αποστολή των φορτωτικών εγγράφων και η τράπεζα δεν πήρε σχετική απάντηση.

5.5.3.3. Με προεισαγωγή συναλλάγματος

Ο ελεγκτής πρέπει να προβεί στις ακόλουθες ενέργειες:

- I. Από το ειδικό <<Βιβλίο προεμβασμάτων>> να επιλέξει ορισμένους φακέλους για έλεγχο.
- II. Να διαπιστώσει ότι ο δικαιούχος του προεμβάσματος υπόγραψε σχετική υπεύθυνη δήλωση στην οποία αναφέρει τους όρους εξαγωγής και ότι στη σχετική βεβαίωση αγοράς συναλλάγματος που εκδόθηκε αναγράφεται η φράση "προεισαγωγή συναλλάγματος για μελλοντική εξαγωγή", καθώς και απόδειξη είσπραξης για ποσό σε ευρώ, υπολογιζόμενο με βάση την τιμή αγοράς της ημερομηνίας είσπραξης.
- III. Να βεβαιωθεί ότι η τράπεζα εισέπραξε τις κανονικές προμήθειες, καθώς και τα τυχόν έξοδα σε περίπτωση ταχυδρομικής αποστολής των φορτωτικών εγγράφων στην τράπεζα του εξωτερικού.

5.6. Έλεγχος των τραπεζικών εργασιών σε συνάλλαγμα

5.6.1. Αγοραπωλησία συναλλάγματος

Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο ελεγκτής κατά την άφιξή του στο Κατάστημα πρέπει να προβεί σε καταμέτρηση των ξένων τραπεζογραμματίων που αναγράφονται στο βιβλίο "Πρωτόκολλο Καταμετρήσεως Ταμείου" και να συμφωνήσει της συνολική αξία τους σε ευρώ με τα υπόλοιπα των λογαριασμών τάξεως "Ταμείο Ξένων Τραπεζογραμματίων" και "Αγοραπωλησία ξένων τραπεζογραμματίων". Επιπλέον ο ελεγκτής θα πρέπει να ελέγξει δειγματοληπτικά τις τιμές αγοράς και πώλησης ξένων τραπεζογραμματίων με βάση τα οικεία "Δελτία Τιμών Ξένων Τραπεζογραμματίων" της τράπεζας. Στο τέλος της χρήσεως, ο ελεγκτής οφείλει να ελέγξει την εκκαθάριση του λογαριασμού Διοίκησης «Αγοραπωλησία συν/τος ξένων τραπεζογραμματίων».

5.6.2. Καταθέσεων σε συνάλλαγμα

Οι λογαριασμοί "αγορά συναλλάγματος" και "πώληση συναλλάγματος" της λογιστικής Καταστημάτων πρέπει πάντοτε να είναι εξισωμένοι. Σε περίπτωση που βρεθεί τυχόν υπόλοιπο αυτών, οφείλεται σε εσφαλμένες εγγραφές, τις οποίες ο ελεγκτής πρέπει να διερευνήσει. Στο τέλος της χρήσεως, ο ελεγκτής οφείλει να ελέγξει την εκκαθάριση του μικτού λογαριασμού (στη λογιστική της Διοίκησης) "Αγοραπωλησία συναλλάγματος". Η εκκαθάριση γίνεται ύστερα από αποτίμηση του διαθέσιμου συναλλάγματος το οποίο παρακολουθείται στο λογαριασμό «Λ/σμός διαθέσιμου συναλλάγματος», με βάση τις τιμές Fixing της 31/12. Το αποτέλεσμα που προκύπτει από την εκκαθάριση του λογαριασμού αυτού (προμήθειες, συναλλαγματικές

διαφορές, κέρδη από αγοραπωλησίες) μεταφέρεται στην πίστωση του αποτελεσματικού λογαριασμού "Κέρδη συναλλάγματος".

Στον εσωτερικό έλεγχο των καταθέσεων σε συνάλλαγμα ο ελεγκτής οφείλει να ερευνήσει την έκταση του εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται από τους αρμόδιους του Καταστήματος, με βάση τις επιβοηθητικές καταστάσεις που καταρτίζει το Κ/Μ.

Έτσι,

- I. Με βάση την "Κατάσταση αναλυτικής κίνησης", που περιλαμβάνει μεταβολές όπου έγιναν στο Κατάστημα και αφορούν λογαριασμούς του ίδιου ή άλλου Καταστήματος, να διαπιστώσει ότι οι αρμόδιοι ερευνούν τις κινήσεις - μεταβολές που είναι έξω από τα καθορισμένα (επιτόκια εκτός πίνακα, κλπ.).
- II. Με βάση την "Κατάσταση εγγραφών που έγιναν από άλλα Καταστήματα" να διαπιστώσει ότι οι αρμόδιοι ελέγχουν τις εγγραφές αυτές και όπου προκύψει περίπτωση διαφωνίας, επικοινωνούν με το Κατάστημα που έκανε την κίνηση για συνεννόηση αποδοχής ή απόρριψης αυτής.
- III. Με βάση την "Κατάσταση χρεωστικών υπολοίπων" να διαπιστώσει ότι οι αρμόδιοι εντοπίζουν τις αιτίες δημιουργίας των χρεωστικών υπολοίπων, αλλά ταυτόχρονα ενημερώνεται η διεύθυνση του Καταστήματος και ότι γίνεται τακτοποίηση τους.
- IV. Με βάση την «Κατάσταση εκκρεμοτήτων», να διαπιστώσει ότι οι αρμόδιοι του Καταστήματος ερευνούν και τακτοποιούν αυθημερόν τις όποιες εκκρεμότητες του καταθέτη, σε προθεσμιακό λογαριασμό πριν από τη λήξη του.

5.6.3. Γενικές διαδικασίες ελέγχου των καταθέσεων σε συνάλλαγμα

Για τον έλεγχο όλων των μορφών καταθέσεων θα πρέπει να προβεί στις ακόλουθες διαδικασίες:

1. Να διαπιστώσει ότι έχουν τεθεί υπόψη του τυχόν αλλαγές με βάση τη μηνιαία κατάσταση του συναλλάγματος.
2. Να συμφωνήσει τα αναλυτικά ισοζύγια με τις παραπάνω καταστάσεις λογαριασμών συναλλάγματος όπως και αναλυτικά το ισοζύγιο με τις αντίστοιχες ατομικές μερίδες.
3. Να εφαρμόσει αναλογικά τις διαδικασίες ελέγχου των καταθέσεων.
4. Να διαπιστώσει ότι οι καταθέτες έχουν δικαίωμα, να έχουν λογαριασμούς καταθέσεων σε συνάλλαγμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : Μελέτη Περίπτωσης Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς

6.1. Ο όμιλος τράπεζα Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Από τότε έχει παρουσιάσει μεγάλη ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων, ενώ σήμερα κατέχει ηγετική θέση στην ελληνική αγορά. Παράλληλα με την οργανική της ανάπτυξη, η Τράπεζα Πειραιώς υλοποίησε μία σειρά στρατηγικών κινήσεων, με σκοπό την εδραίωσή της στην εγχώρια αγορά.

Έτσι, από το 1998 μέχρι και το 2015 έχει προχωρήσει σταδιακά είτε στην απορρόφηση των εργασιών/ δραστηριοτήτων είτε στην πλήρη εξαγορά και ενοποίηση διαφόρων τραπεζών όπως τη Chase Manhattan στην Ελλάδα, την Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης, της Credit Lyonnais Hellas, τη Τράπεζα Χίου, τη National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα, την ETBA bank, την Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος και τη Γενική Τράπεζα, τη Τράπεζα Κύπρου στην Ελλάδα, της Cyprus Popular Bank, τη Millennium Bank Ελλάδας αλλά και τη Πανελλήνια Τράπεζα. Οι συναλλαγές αυτές συνιστούν σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της αναδιάρθρωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, διαδικασία στην οποία η Τράπεζα Πειραιώς έχει συμμετάσχει από την πρώτη στιγμή ως βασικός πυλώνας.

Σε χρηματοοικονομικό επίπεδο, το 2017 σηματοδότησε τη σταθεροποίηση των επιδόσεων της Τράπεζας. Η βελτίωση της ρευστότητας και της ποιότητας του ενεργητικού επιταχύνθηκε και αυτό ήταν εμφανές σε όλο το εύρος των χρηματοοικονομικών δεικτών. Σε θεσμικό επίπεδο, η αλλαγή της σύνθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας το οποίο περιλαμβάνει μέλη με διεθνή τραπεζική εμπειρία και ενισχύει την εταιρική της διακυβέρνηση, σε εφαρμογή των βέλτιστων διεθνών πρακτικών και των εποπτικών κανόνων, ενισχύοντας την ανώτατη εκτελεστική της ομάδα. Η θεσμική θωράκιση της Τράπεζας επιτρέπει την περαιτέρω ισχυροποίησή της και την αδιάλειπτη επιχειρηματική συνέχεια προς όφελος μετόχων, πελατών και εργαζομένων.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειώσουμε ότι ο Όμιλος Τράπεζα Πειραιώς διαθέτει πλήθος τραπεζικών προγραμμάτων τόσο για ιδιώτες όσο και επιχειρήσεις και επαγγελματίες ανεξαρτήτου μεγέθους. Όπως, τραπεζικές, επενδυτικές, ασφαλιστικές, Leasing Οχημάτων, Private Banking, διαχείριση ακίνητης περιουσίας, Factoring και λύσεις λειτουργίας και διαχείρισης (Operations). Ο όμιλος δραστηριοποιείται σε χώρες όπως στην Ελλάδα, Βουλγαρία, Αλβανία, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Γερμανία.

6.2. Εταιρική Διακυβέρνηση

6.2.1. Ορισμός

Η Εταιρική Διακυβέρνηση (Corporate Governance)-(ΕΔ) είναι ένα σύνολο κανόνων που εφαρμόζονται στις Ανώνυμες Εταιρείες και ρυθμίζουν τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου, σε σχέση με τους μετόχους της εταιρείας. Με την ΕΔ επιδιώκεται η υπεύθυνη οργάνωση, λειτουργία, διοίκηση και έλεγχος μιας εταιρείας, με στόχο την αύξηση της αξίας της και τη προστασία των έννομων συμφερόντων όλων των μετόχων της, κυρίως όμως των μετόχων μειοψηφίας, έναντι των μεγαλομετόχων.

Οι κανόνες Εταιρικής Διακυβέρνησης καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνονται οι εταιρικοί στόχοι, καθιερώνουν συστήματα παρακολούθησης και αποτίμησης των εταιρικών κινδύνων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εξασφαλίζεται η διαφάνεια των πεπραγμένων της διοίκησης έναντι των μετόχων.

6.2.2. Διοικητικό Συμβούλιο

Το ανώτατο όργανο της Τράπεζας Πειραιώς είναι η Γενική Συνέλευση των Μετόχων της, η οποία εκλέγει το Διοικητικό Συμβούλιο αυτής που τη διοικεί και την εκπροσωπεί δικαστικώς και εξωδίκως. Το παρόν Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) απαρτίζεται από 11 μέλη, συμπεριλαμβανομένου του εκπρόσωπου του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010 αλλά και των εξειδικευμένων στελεχών με διεθνή χρηματοοικονομική εμπειρία, όπως προβλέπεται από την πρόσφατη ελληνική νομοθεσία. Πρώτιστη υποχρέωση και καθήκον των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου είναι η διαρκής επιδίωξη της ενίσχυσης της μακροχρόνιας οικονομικής αξίας της Τράπεζας και η προάσπιση του γενικού εταιρικού συμφέροντος. Τα μέλη του Δ.Σ. και κάθε τρίτο πρόσωπο στο οποίο έχουν ανατεθεί από το Δ.Σ. αρμοδιότητές του, απαγορεύεται να επιδιώκουν ίδια συμφέροντα που αντιβαίνουν στα συμφέροντα της Τράπεζας. Η διάρκεια θητείας του Διοικητικού Συμβουλίου είναι 3ετής, με την εκλογή των μελών του να γίνεται από τη Γενική Συνέλευση των Μετόχων. Στην τελευταία ανακοινώνεται κάθε αντικατάσταση μελών του Δ.Σ. που έχει γίνει στη διάρκεια της χρήσης. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου είναι πάντοτε επανεκλέξιμα. Το Δ.Σ. συνεδριάζει το λιγότερο μία φορά το μήνα μετά από πρόσκληση του Προέδρου του, ενώ τηρούνται πρακτικά που υπογράφονται από τον Πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο ή τον διευθύνοντα ή τον εντεταλμένο σύμβουλο που ορίζονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και το Γραμματέα του Διοικητικού Συμβουλίου. Στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου επιτρέπεται να καταβάλλεται αποζημίωση, η οποία ορίζεται με ειδική απόφαση της τακτικής Γενικής Συνέλευσης.

6.2.3. Επιτροπή Ελέγχου

Η Επιτροπή Ελέγχου αποτελείται από μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας, η πλειοψηφία των οποίων, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου, είναι ανεξάρτητα. Στην Επιτροπή Ελέγχου συμμετέχει με πλήρη δικαιώματα ψήφου ο Εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3864/2010. Τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας με τριετή θητεία, μετά από πρόταση του ΔΣ το οποίο έχει, με τη συνδρομή της

Επιτροπής Ανάδειξης Υποψηφίων Μελών Δ.Σ., την ευθύνη της επιλογής κατάλληλων μελών. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται από τα μέλη της ή εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση της Τράπεζας. Η Επιτροπή επικουρείται από Εκτελεστικό Γραμματέα και η λειτουργία της διέπεται από την Πράξη Διοικητή Τράπεζας Ελλάδος 2577/2006 και το άρθρο 44 του Ν.4449/2017.

6.2.4. Η Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου

Η Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου αποτελείται από τον Πρόεδρο αυτής, ο οποίος είναι Εκτελεστικό Μέλος του Δ.Σ. καθώς και από στελέχη της Ανώτατης Διοίκησης της Τράπεζας, και επικουρείται από Εκτελεστικό Γραμματέα. Η Επιτροπή συνεδριάζει κάθε δεύτερη Δευτέρα και εκτάκτως όποτε συγκαλείται από τον Πρόεδρο αυτής. Οι αρμοδιότητές της αφορούν τόσο στην Τράπεζα Πειραιώς, όσο και στις ενοποιούμενες θυγατρικές της. Με εξουσιοδότηση από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Πειραιώς, η Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου έχει αρμοδιότητες τις οποίες μπορεί να εκχωρεί ή να αναθέτει σε διοικητικές επιτροπές, σε μέλη της Επιτροπής ή σε στελέχη της Τράπεζας. Ειδικότερα και μεταξύ άλλων, η Εκτελεστική Επιτροπή Ομίλου παρακολουθεί την εφαρμογή του Επιχειρηματικού Σχεδίου (Business Plan) και του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης (Restructuring Plan) της Τράπεζας και του Ομίλου και λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί και εισηγείται τον Ετήσιο Προϋπολογισμό στο Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας.

6.3. Πλαίσιο Διαχείρισης Κινδύνων

Η Τράπεζα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείριση των κινδύνων, σε ατομικό και επίπεδο Ομίλου, με γνώμονα τη διατήρηση της σταθερότητας και συνέχειας των εργασιών της. Στο πλαίσιο αυτό, τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας μεριμνούν για την καταγραφή και τακτική επαναξιολόγηση της Επιχειρησιακής Στρατηγικής της αναφορικά με την ανάληψη, παρακολούθηση και διαχείριση των κινδύνων και τη διάκριση των συναλλαγών και πελατών κατά επίπεδο κινδύνου, τον καθορισμό των εκάστοτε αποδεκτών ανωτάτων ορίων ανάληψης κινδύνου συνολικά για κάθε είδους κινδύνου και την περαιτέρω εξειδίκευση καθενός εκ των ως άνω ορίων, καθώς και τη θέσπιση ορίων παύσης ζημιογόνων δραστηριοτήτων ή άλλων διορθωτικών ενεργειών.

Η Τράπεζα μεριμνά, επίσης, για τη θέσπιση αξιόπιστων, αποτελεσματικών και ολοκληρωμένων πολιτικών και διαδικασιών για την αξιολόγηση και διατήρηση σε διαρκή βάση του ύψους, της σύνθεσης και της κατανομής των ιδίων κεφαλαίων, τα οποία κρίνονται εκάστοτε από τη Διοίκηση της Τράπεζας κατάλληλα για την κάλυψη της φύσης και του επιπέδου της διαχείρισης των κινδύνων που αναλαμβάνει ή ενδέχεται να αναλάβει η Τράπεζα. Οι ως άνω πολιτικές και διαδικασίες υπόκεινται σε τακτική εσωτερική επανεξέταση και αξιολόγηση από τον Τομέα Διαχείρισης Κινδύνων Ομίλου, με στόχο να διασφαλίζεται ότι αυτές παραμένουν πλήρεις, επαρκείς και ανάλογες με τη φύση, την έκταση και την πολυπλοκότητα των εκάστοτε δραστηριοτήτων της Τράπεζας.

Η διαχείριση κινδύνων συγκεντρώνει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον και τη συνεχή μέριμνα της Διοίκησης με στόχο την αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείριση των κινδύνων, σε επίπεδο Τράπεζας και σε επίπεδο Ομίλου, με γνώμονα τη διατήρηση της σταθερότητας και συνέχειας των εργασιών της. Η συνετή εφαρμογή και η διαρκής εξέλιξη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων αποτελούν προτεραιότητα και συνυπολογίζονται στη χάραξη των επιχειρηματικών και στρατηγικών σχεδίων του Ομίλου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ) έχει τη συνολική ευθύνη για την ανάπτυξη και την επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων. Η Επιτροπή Κινδύνων, ως επιτροπή του ΔΣ, συνεδριάζει σε μηνιαία βάση ή/και εκτάκτως, διαμορφώνει το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων σε συνάρτηση με τους επιχειρηματικούς στόχους του Ομίλου, ενώ αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της Στρατηγικής Διαχείρισης Κινδύνων και Κεφαλαίου καθώς και την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος και τη μορφή των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Παράλληλα, η Επιτροπή επιβλέπει και αξιολογεί τη στρατηγική και τους σχετικούς στόχους για τη διαχείριση και μείωση των προβληματικών απαιτήσεων. Κατά τη διάρκεια του 2017, η Επιτροπή Κινδύνων πραγματοποίησε συνολικά 13 συνεδριάσεις.

Το Group Risk Management είναι διοικητικά ανεξάρτητη Μονάδα σε σχέση με τις μονάδες της Τράπεζας και επιτελεί τις αρμοδιότητες της διαχείρισης κινδύνων και ελέγχου πιστωτικού κινδύνου κατά τις διατάξεις των ΠΔΤΕ 2577/2006 και του ρυθμιστικού πλαισίου CRD IV. Ο Επικεφαλής του Group Risk Management (Chief Risk Officer, CRO) ορίζεται από το ΔΣ κατόπιν εισήγησης της Επιτροπής Κινδύνων, και η τοποθέτησή του αλλά και η τυχόν αντικατάστασή του κατόπιν έγκρισης της Επιτροπής Κινδύνων γνωστοποιούνται στις αρμόδιες εποπτικές αρχές.

Την ευθύνη για τον σχεδιασμό, την εξειδίκευση και την υλοποίηση των πολιτικών του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Επιτροπής Κινδύνων του ΔΣ, έχει το Group Risk Management, ενώ ο Επικεφαλής του αναφέρεται στην Επιτροπή Κινδύνων του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και στον Διευθύνοντα Σύμβουλο (CEO).

Οι δραστηριότητες του Group Risk Management υπόκεινται στον ανεξάρτητο έλεγχο του Εσωτερικού Ελέγχου, ο οποίος αξιολογεί την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα των εφαρμοζόμενων διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων. Εντός των αρμοδιοτήτων του Group Risk Management περιέχονται επίσης η ανάπτυξη, υλοποίηση και περιοδική αξιολόγηση μεθόδων και εργαλείων, προσαρμοσμένων σε σχέση με τον κίνδυνο τιμολόγησης των προϊόντων και υπηρεσιών και η εκπαίδευση των επιχειρηματικών μονάδων για τη χρήση τους.

Επιπλέον, από τον Νοέμβριο του 2014, η Τράπεζα, καθώς και οι λοιπές ελληνικές συστημικές τράπεζες, υπάγονται στο πλαίσιο ελέγχου του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (Single Supervisory Mechanism-SSM) ο οποίος απαρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και την Εθνική Αρχή (ΤτΕ).

6.4. Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου

Ο Όμιλος παρακολουθεί συστηματικά την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του υφιστάμενου Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και υλοποιεί άμεσα τις ενδεχόμενες ενέργειες που απαιτούνται για τη διαρκή αντιμετώπιση και μείωση του Λειτουργικού Κινδύνου. Παράλληλα, ο Όμιλος ελέγχει με κατάλληλους μηχανισμούς έγκαιρης προειδοποίησης, τη συνεπή εφαρμογή της υπηρεσίας του εσωτερικού ελεγκτή στις Μονάδες, καθώς και την πλήρη συμμόρφωση όλων των εμπλεκόμενων με τις αρχές και τους στόχους του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

Επιπλέον το 2007 η Τράπεζα Πειραιώς ανακοινώνει τη διάκριση Επιχειρηματικής Αριστείας στον Εσωτερικό Έλεγχο της Τράπεζας Πειραιώς. Όπου, η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας Πειραιώς πέτυχε τη σημαντική Ευρωπαϊκή Διάκριση E.F.Q.M. "Recognized for Excellence in Europe" (Αναγνώριση για Επιχειρηματική Αριστεία). Η διάκριση αυτή, Τεσσάρων Αστέρων είναι η ανώτερη και η μοναδική που δόθηκε μέχρι σήμερα από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό European Foundation for Quality Management σε Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η Τράπεζα Πειραιώς όπως προκύπτει από την εισήγηση των έμπειρων Αξιολογητών της Ε.Ε.Δ.Ε., εκπλήρωσε με μεγάλη επιτυχία τα κριτήρια για τη συγκεκριμένη διάκριση. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου (Δ.Ε.Ε.), λειτουργεί με τη σημερινή της μορφή από το 2000 και διαθέτει γραφεία στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Είναι κεντρική υπηρεσία που έχει αρμοδιότητες για την εποπτεία και το έλεγχο όλου του φάσματος των εργασιών του ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς.

Το Μάιο του 2005, η Δ.Ε.Ε., πέτυχε τη διάκριση σε πρώτο επίπεδο του προγράμματος Επίπεδα Επιχειρηματικής Αρίστευσης για τη "Δέσμευση στην Επιχειρηματική Αρίστευση". Η Δ.Ε.Ε. χρησιμοποιεί τις αυτό-αξιολογήσεις με βάση τα κριτήρια του μοντέλου E.F.Q.M. και τη μέθοδο RADAR (Results- Approach- Deployment- Assessment- Review) με σκοπό την

επιλογή δράσεων και έργων και τη βελτίωση των λειτουργιών της και του εργασιακού της περιβάλλοντος. Ομάδες εργασίας δημιουργούνται για την αξιοποίηση εισηγήσεων από συμμετόχους της Δ.Ε.Ε. (προσωπικό, πελάτες, συνεργάτες κλπ.) και την υλοποίηση των έργων με σκοπό την εμπλοκή, τη συμμετοχή και την ενδυνάμωση δεξιοτήτων και ικανοτήτων όλου του προσωπικού, ενώ παράλληλα η αποτελεσματικότητα των δράσεων βελτίωσης έχει ενταχθεί ως κριτήριο στα φύλλα αξιολόγησης του συστήματος διαχείρισης ανθρώπινων πόρων.

Η αποτελεσματικότητα και αναβάθμιση της λειτουργίας του Εσωτερικού Ελέγχου σε επίπεδο Τράπεζας και Ομίλου αποτελεί προϊόν συλλογικής δουλειάς και στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό στην βελτίωση της κουλτούρας του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας επισημαίνει ο κ. Χρήστος Κουμουνδούρος, Γενικός Επιθεωρητής του Ομίλου και επικεφαλής της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας

6.5. Κανονιστική Συμμόρφωση

Η Κανονιστική Συμμόρφωση ομίλου (Group compliance Division) συγκροτήθηκε στο πλαίσιο εφαρμογής των κανόνων του εποπτικού πλαισίου Βασιλεία 2 και των διατάξεων της Π.Δ.Π.Ε. 2577/9.3.2006 ως διοικητικά ανεξάρτητη μονάδα, η οποία είναι επιφορτισμένη με την υλοποίηση της πολιτικής που Θεσπίζει το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας για τη συμμόρφωσή της προς το εκάστοτε ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.. Η Κανονιστική Συμμόρφωση Ομίλου υπόκειται στον έλεγχο του Τομέα Εσωτερικού Ελέγχου ομίλου ως προς την επάρκεια και αποτελεσματικότητα των διαδικασιών της κανονιστικής συμμόρφωσης, έχει δυνατότητα απρόσκοπτης πρόσβασης σε όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την εκπλήρωση των καθηκόντων της, και διευθύνεται από επιλεγμένο πρόσωπο (Group Compliance Officer) με επαρκείς γνώσεις των τραπεζικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων, η τοποθέτηση και η αντικατάσταση του οποίου γνωστοποιούνται εκάστοτε στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ο επικεφαλής της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου, Group Compliance Officer, αναφέρεται τόσο διοικητικά όσο και για τα θέματα της λειτουργικής αρμοδιότητάς του (Compliance function) στον Διευθύνοντα Σύμβουλο και CEO της Τράπεζας και μέσω αυτού στο Διοικητικό Συμβούλιο. Επιπροσθέτως, για ενίσχυση των δομών του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, το ελεγκτικό έργο της Κανονιστικής Συμμόρφωσης ομίλου παρακολουθείται και αξιολογείται από την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας μέσω των απολογιστικών αναφορών και ενημερώσεων, οι οποίες υποβάλλονται σε τακτική βάση.

Για την αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου χρήσης των υπηρεσιών της Τράπεζας για σκοπούς Ξεπλύματος Χρήματος και Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, έχει συσταθεί εντός της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου η Ειδική υπηρεσία για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Τομέας AML / CTF), κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις διατάξεις του Ν. 3691/2008, όπως ισχύει, και της υπ' αρ. 281/5/17.3.2009 απόφασης της ΕΤΠΘ. Επικεφαλής

της ως άνω υπηρεσίας έχει τοποθετηθεί ο Αναπληρωτής Διευθυντής της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου, κατόπιν αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. Στον τελευταίο έχουν ανατεθεί και οι ειδικές Θεσμικές αρμοδιότητες του Αρμόδιου Διευθυντικού Στελέχους όπως προβλέπονται στις ανωτέρω διατάξεις. Επιπρόσθετα, το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος έχει οριστεί ως υπεύθυνος συντονιστής για την πρόληψη και καταστολή του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας σε επίπεδο Ομίλου.

Το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος εισηγείται μέτρα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών που εφαρμόζονται για την τήρηση των παραπάνω υποχρεώσεων και λειτουργεί ως σημείο επικοινωνίας για τα θέματα ευθύνης του με τις αρμόδιες Αρχές και τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας της Ελλάδος, παρέχοντας τις αναγκαίες κατά το νόμο πληροφορίες. Ο ρόλος, η ευθύνη και τα καθήκοντα του Αρμόδιου Διευθυντικού Στελέχους κατά τα ανωτέρω καταγράφονται αναλυτικά στην Πολιτική Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου και στο Εγχειρίδιο για την Πρόληψη και Καταστολή της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, τα οποία έχει Θεσπίσει και εφαρμόζει η Τράπεζα. Στο πλαίσιο αυτό, το Αρμόδιο Διευθυντικό Στέλεχος, μεταξύ άλλων:

- Λαμβάνει αναφορές από υπαλλήλους της Τράπεζας για ασυνήθεις ή ύποπτες συναλλαγές και παρέχει καθοδήγηση σε αυτούς επί Θεμάτων που σχετίζονται με την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
- Υποδεικνύει τις κατάλληλες διαδικασίες και τα πρότυπα αναφοράς των ύποπτων συναλλαγών προς τις αρμόδιες Αρχές, καθώς και τις διαδικασίες για την αμοιβαία πληροφόρηση μεταξύ των υποκαταστημάτων, των θυγατρικών και της Τράπεζας.
- Παρακολουθεί και αξιολογεί την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής και των επιμέρους διαδικασιών που έχει Θεσπίσει η Τράπεζα για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.
- Συντάσσει ετήσια έκθεση κατά τις διατάξεις της υπ' αρ. 281/5/17.3.2009 απόφασης ΕΤΠΘ για τη συμμόρφωση της Τράπεζας με τις διατάξεις της πρόληψης και καταστολής του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η οποία υποβάλλεται στην Τράπεζα της Ελλάδος μέχρι το τέλος του 1ου ημερολογιακού τριμήνου.

Η Τράπεζα ενημερώνει την Τράπεζα της Ελλάδος και την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για οποιαδήποτε μεταβολή στο πρόσωπο του επικεφαλής της Κανονιστικής Συμμόρφωσης Ομίλου εντός δέκα εργάσιμων ημερών από τη μεταβολή αυτή. Αντίστοιχα, η μεταβολή αυτή ανακοινώνεται άμεσα και στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Επίσης, η Τράπεζα ενημερώνει την Τράπεζα της Ελλάδος για την ανάθεση ή την παύση καθηκόντων του Αρμόδιου Διευθυντικού Στελέχους.

6.6. Συμπέρασμα Μελέτης Περίπτωσης

Χωρίς αμφιβολία η εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε κάθε είδους τράπεζας έτσι και στην Τράπεζα Πειραιώς, συνεισφέρει θετικά στην γενική της λειτουργία καθώς αποδεικνύεται και στην πράξη. Επιπλέον, ορόσημο σημείο καθιστά η διάκριση Επιχειρηματικής Αριστείας στον Εσωτερικό Έλεγχο της Τράπεζας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς αναμφισβήτητα ενισχύει την εμπιστοσύνη τόσο των μετόχων όσο και των πελατών. Ωστόσο, όπως βλέπουμε από τα τελευταία γεγονότα η πορεία μια τράπεζας εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό και από το εξωτερικό της περιβάλλον, δηλαδή την τοπική οικονομία αλλά και πολιτική. Τέλος, κάθε τράπεζα λόγω της πολύπλοκης φύσης της μια μονάδα εσωτερικού ελέγχου καθίσταται απαραίτητο εργαλείο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Παρατηρώντας τόσο το εξωτερικό όσο και το εσωτερικό περιβάλλον ενός πιστωτικού ιδρύματος, γίνεται αισθητή μια συνεχώς αυξανόμενη πρόκληση για την αντιμετώπιση κινδύνων. Έτσι κύριο συστατικό για την “θωράκιση” της τράπεζας είναι η εξασφάλιση της σωστής λειτουργίας όλων των τμημάτων της. Σε αυτό το σημείο έρχεται ο έλεγχος για την επιβεβαίωση της σωστής λειτουργίας. Έτσι δίνεται τεράστια σημασία τόσο στην κατάρτιση όσο και στη ακεραιότητα του προσωπικού δυναμικού της τράπεζας. Τα λάθη και δολοπλοκίες από ανθρώπινη παρέμβαση, αποτελούν τον λόγο που οι ελεγκτές ασκούν ιδιαίτερης προσοχή και εκτενή έλεγχο στα αντίστοιχα τμήματα. Τέλος, ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για τις τράπεζες ώστε να προλαμβάνονται γεγονότα που μπορούν να θέσουν έκθεση σε κίνδυνο τόσο το προσωπικό όσο και την ίδια την τράπεζα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❖ Κιόχος Πέτρος Α. & Παπανικολάου Γεώργιος, (2011) Χρήμα - Πίστη - Τράπεζες, εκδόσεις Ελένη Κιόχου, Αθήνα
- ❖ Μακρής Α. (1992), Προληπτικός και κατασταλτικός έλεγχος τραπεζικών εργασιών πλην πιστοδοτήσεων, οδηγός τραπεζικών στελεχών, Αθήνα
- ❖ Μπάλλας Α. & Χέβας Δ. (2011) Χρηματοοικονομική Λογιστική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα
- ❖ Νεγκάκης Χρήστος Ι. & Ταχυνάκης Παναγιώτης Δ., (2013) Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής & Εσωτερικού Ελέγχου Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου, εκδόσεις Διπλογραφία, Αθήνα
- ❖ Προβόπουλος Γ., Καπόπουλος Π. (2001), Η δυναμική του χρηματοοικονομικού συστήματος, εκδόσεις Κριτική
- ❖ Σακέλλη Εμμανουήλ Ι. (1987), Λογιστική και Ελεγκτική των Εμπορικών Τραπεζών, Εκδόσεις Ελληνική Λιθογραφία, Αθήνα
- ❖ Σαμπουντζόγλου Γεράσιμος Γ.& Πεντότης Χαράλαμπος Ν. (2009), Τραπεζική Οικονομική τόμος Β' , εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα
- ❖ Τσακλάγκανος Άγγελος Α. & Σπαθής Χαράλαμπος Θ, (2015), Ελεγκτική (τρίτη έκδοση), εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη Α.Ε.
- ❖ Χρυσάνθης, Χ (2006), Η κανονιστική συμμόρφωση στα πλαίσια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών Ιανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

- ❖ Έκθεση Εξαμήνου 2018 Τράπεζας Πειραιώς
<https://www.piraeusbankgroup.com/el/press-office>
- ❖ Ελληνική Ένωση Τραπεζών
<https://www.hba.gr/EuropeanAssociation?sectiontype=SSM#top>
- ❖ <https://www.piraeusbankgroup.com/el/investors/corporate-governance/compliance>
- ❖ <https://www.bis.org/>